

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก
พื้นที่ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

PROMOTION OF TOURISM DURING FLOODING PERIOD : A CASE STUDY
OF BAN KONG COMMUNITY, KONG KRAILAS DISTRICT,
SUKHOTHAI PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมือง
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2567

KMITL-2024-AR-M-001-010

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PROMOTION OF TOURISM DURING FLOODING PERIOD : A CASE
STUDY OF BAN KONG COMMUNITY, KONG KRAILAS DISTRICT,
SUKHOTHAI PROVINCE

SUPATTA TOBOONMA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING IN URBAN
AND ENVIRONMENT PLANNING
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE TECHNOLOGY LADKRABANG
2024
KMITL-2024-AR-M-001-010

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2024

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABA

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก พื้นที่ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
นักศึกษา	นางสาวสุพัตรา โทบุนญา
รหัสประจำตัว	63602010
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
พ.ศ.	2567
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนายุ ไชยรัตนานนท์

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล เนื่องจากเป็นประเทศที่มีทรัพยากรที่มีความหลากหลาย ประกอบกับแนวโน้มของโลกในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์มากขึ้น โดยผ่านการสัมผัสวิถีชีวิตผู้คน และวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย เป็นชุมชนที่อยู่ร่วมกับ ฤดูน้ำหลากในทุกปี แต่พื้นที่ชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่สัมพันธ์ กับฤดูน้ำหลาก พื้นที่น้ำหลากถือว่าเป็นปัญหาหรืออุทกภัยที่สร้างความเดือดร้อนให้กับชุมชนทั้งชีวิต ความเป็นอยู่ และการเดินทาง เป็นต้น วิทยานิพนธ์จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและศึกษาต้นทุนทาง พื้นที่ชุมชนบ้านกง ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาและยุทธศาสตร์ การรับรู้ของคน ในชุมชน การร่วมมือและความคิดเห็นของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก และเพื่อ เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในช่วงเวลาฤดูน้ำหลาก เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สามารถสร้างรายได้ คนในชุมชนรักและหวงแหนทรัพยากรในชุมชนมากยิ่งขึ้น การศึกษามีวิธีการลงสำรวจ พื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ การสัมภาษณ์โดยเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ประชาชนชาวบ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ตัวแทนภาคชุมชน ชาวบ้านเกาะกง ทั้งหมด 15 คน การสอบถามโดย แบบสอบถามกลุ่มประชากรตัวอย่างในบ้านกง หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 ทั้งหมด 94 คน ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านกงสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากได้ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน และการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส โดยการเสนอแนะในเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ การส่งเสริมการทำโฮมสเตย์ การเสนอแนะ เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อเป็นการวางแผนการท่องเที่ยวให้กับท้องถิ่นสามารถนำไป ก่อให้เกิดประโยชน์กับพื้นที่และชุมชนได้ มีการเสนอแนะปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านกง และสามารถนำพื้นที่อื่นมาปรับใช้กับพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis	Promotion of Tourism During Flooding Period : A Case Study of Ban Kong Community, Kong Krailas Distric, Sukhothai Province
Student	Miss. Supatta Toboonma
Student ID	63602010
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Program	Urban and Environmental Planning
Year	2024
Thesis Advisor	Assistant Professor Panayu Chairatananonda, Ph.D.

ABSTRACT

Tourism is an industry that generates significant income for Thailand due to the diversity of natural and cultural resources, aligning with the prevailing global trends where the travelers increasingly prioritize experiential tourism. Notably, tourists seek immersive encounters with the locals' lifestyles, culture and traditions. Kong Krailat district in Sukhothai province is a community that endures the annual flood season. The community has derived a unique culture, tradition and way of life related to the flood season. This thesis aims to explore and study the local community's assets in Kong Krailat district, encompassing its physical geography, economy, society, development plans, and the community's perception regarding the cultural tourism development. Additionally, this study aims to assess the potential of the community for cultural tourism during the flood season. Therefore, guidelines for tourism development during the flood season for community were proposed. For data collection, 15 purposive samples were interviewed consisting of local philosophers, seniors, community leaders, entrepreneurs and representatives of Koh Kong villager. In addition, 94 samples of people in Ban Kong moo 9 and moo 10 were surveyed. As a result, ensuring safety for tourists during flood season is suggested by establishing points for rescuers or first aid units. Moreover, plans include promoting homestays and suggesting tourist routes within the community. A calendar of Ban Kong community tourism activities has been suggested. And other areas can be adapted to the areas to become a suitable tourist attraction.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ปนายุ ไซยรัตนานนท์ ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้การช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงสอนวิธีการทำงานที่ดีทำให้ผู้วิจัยรู้จักพัฒนาตนเองในด้านการงานที่ดียิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.วันเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ, รศ.ดร.อมร กฤษณพันธ์ ผศ.ดร.ณัฐกฤษฏ์ นบอบ และ ผศ.ดร.คณิน หุตานุวัตร ที่ให้คำแนะนำและแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบคุณคณะอาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกท่าน ที่สั่งสอนวิชาความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ และนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการทำวิจัย

ขอขอบคุณชาวชุมชนบ้านกง ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลกงไกรลาศ องค์การบริหารส่วนตำบลกง ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นประโยชน์แก่วิจัย

ขอขอบคุณพ่อแม่ น้องสาว และเพื่อนมัธยมที่ช่วยเหลือการลงพื้นที่วิจัย ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่ทำงาน เพื่อน ๆ ปริญาโทผิงเมือง ปี 2563 ที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ

ขอบคุณตัวเองที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ไม่เคยย่อท้อ และสู้กับการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และสามารถทำให้สำเร็จได้ในที่สุด

สำหรับคุณประโยชน์และคุณงามความดีอันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้บิดามารดาผู้เป็นที่รักยิ่งและเคารพยิ่ง

สุพัตรา โตบุญมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์.....	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา.....	3
1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
1.5 ขั้นตอนของการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.7 นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	9
2.1 แนวคิดด้านการท่องเที่ยว.....	9
2.1.1 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	9
2.1.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	12
2.1.3 แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว.....	15
2.1.4 แนวคิดการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว.....	16
2.2 แนวคิดการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำ.....	18
2.3 แนวคิดการปรับตัวของชุมชน.....	20
2.3.1 แนวคิดการปรับตัว.....	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.2 แนวคิดเรื่องเมืองพลวัต.....	22
2.3.3 แนวคิดเรื่องภัยพิบัติและอุทกภัย.....	24
2.4 แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	26
2.5 นโยบายและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.5.1 นโยบายที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	47
3.1 รูปแบบวิธีการวิจัย.....	47
3.2 การกำหนดพื้นที่ศึกษา.....	47
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง.....	56
3.3.2 ขนาดประชากร.....	56
3.4 วิธีเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย.....	56
3.4.1 ประเภทของข้อมูล.....	56
3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	65
3.5.1 แบบสำรวจ.....	65
3.5.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก.....	65
3.5.3 แบบสอบถาม.....	65
3.6 ขั้นตอนการศึกษา.....	66
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	67
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	67
บทที่ 4 ข้อมูลของพื้นที่ศึกษา.....	68
4.1 ประวัติความเป็นมา.....	68
4.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่.....	70
4.2.1 ที่ตั้ง.....	70
4.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ.....	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ.....	71
4.2.4 อุทกวิทยา.....	71
4.3 ลักษณะสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต.....	76
4.3.1 เกาะกง.....	76
4.3.2 ชุมชนชาวจีน.....	83
4.3.3 ศาลเจ้าพ่อดาบทอง.....	87
4.3.4 ถนนสตรีทอาร์ต (Street art).....	87
4.3.5 วัดกงไกรลาศ หลวงพ่อโต (วิหารลอย).....	91
4.4 ลักษณะเศรษฐกิจ.....	94
4.4.1 ตลาดริมยม 2437.....	94
4.4.2 ผลกระทบที่มีชื่อเสียงของชาวบ้าน.....	98
4.5 กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวช่วงฤดูน้ำหลาก.....	106
4.5.1 กิจกรรมวันลอยกระทง.....	106
4.5.2 ประเพณีแข่งเรือพายวัดกงไกรลาศ.....	110
4.5.3 ล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวบ้าน.....	114
4.6 แผนพัฒนาและนโยบาย.....	119
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
5.1 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของพื้นที่.....	121
5.1.1 ต้นทุนของพื้นที่ในช่วงเวลาปกติ.....	121
5.1.2 ต้นทุนของพื้นที่ในช่วงเวลาน้ำหลาก.....	121
5.2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์.....	121
5.2.1 ความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาและนโยบาย.....	121
5.2.2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาการร่วมมือของชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	122
5.2.3 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชน.....	123
ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
5.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยว.....	127
เชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก	
5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	127

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3.2 การประเมินศักยภาพด้านกายภาพ.....	130
5.3.3 การประเมินศักยภาพด้านภูมิอากาศ.....	131
5.3.4 การประเมินศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม.....	132
5.3.5 การประเมินศักยภาพด้านเศรษฐกิจ.....	135
5.3.6 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	137
5.3.7 การประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	140
5.3.8 การประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก.....	143
5.4 การวิเคราะห์เรื่องเมืองพลวัต.....	145
บทที่ 6 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	147
6.1 สรุปและอภิปรายผล.....	147
6.1.1 ต้นทุนทางพื้นที่ชุมชนอำเภอองไกรลาค ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ.....	147
สังคมแผนพัฒนาและยุทธศาสตร์	
6.1.2 ความคิดเห็นต่อการรับรู้ของการรับรู้ของคนในชุมชนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	149
เชิงวัฒนธรรม	
6.1.3 ความคิดเห็นต่อการร่วมมือของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแหล่ง.....	149
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
6.1.4 ความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.....	149
6.1.5 ผลการประเมินศักยภาพ.....	151
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	153
6.2.1 ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	153
6.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	170
บรรณานุกรม.....	171
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	175
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์.....	181
ประวัติผู้เขียน.....	186

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
5.1 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ.....	127
5.2 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ.....	127
5.3 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านสถานะทางครอบครัว.....	128
5.4 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอาชีพ.....	128
5.5 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านระดับการศึกษา.....	129
5.6 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านรายได้เฉลี่ย.....	129
5.7 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านกายภาพ.....	130
5.8 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านภูมิอากาศ.....	131
5.9 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม.....	132
5.10 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านเศรษฐกิจ.....	135
5.11 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง.....	137
5.12 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	138
5.13 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านสินค้าและอาหารพื้นถิ่น.....	139
5.14 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านวัฒนธรรมและประเพณี.....	140
5.15 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	140
5.16 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก.....	143
5.17 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก.....	145

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1 พื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกงเดือนมีนาคม, 2565.....	6
1.2 พื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกง และ บริเวณอาคารเก่าริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055.....	7
1.3 พื้นที่ศึกษาบ้านงเดือนมีนาคม, 2565.....	7
1.4 แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอคลองไทรลาด.....	8
2.1 ตัวอย่างพื้นที่ชุ่มชนริมน้ำ.....	20
2.2 รูปตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอคลองไทรลาด.....	28
2.3 Skellig Michael (สเคลิก ไมเคิล).....	42
2.4 ภูเขาไฟซากุระจิมะ.....	43
2.5 โตนเลสาบ.....	44
2.6 บ้านในโตนเลสาบ.....	45
2.7 วิธีชีวิตการหาปลาในโตนเลสาบ.....	45
3.1 แสดงพื้นที่น้ำท่วมอำเภอคลองไทรลาด.....	49
3.2 แสดงพื้นที่ศึกษาการส่งเสริมท่องเที่ยวฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านง.....	50
3.3 แสดงเขตพื้นที่ศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวช่วงฤดูน้ำหลาก.....	51
3.4 แสดงเขตพื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกง.....	52
3.5 แสดงเขตพื้นที่ศึกษาบริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055.....	53
3.6 แสดงที่ตั้งวัดกงไทรลาดและตลาดปลาน้ำจืด.....	54
3.7 แสดงการเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวกับพื้นที่ข้างเคียง.....	55
4.1 แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอคลองไทรลาด.....	72
4.2 แสดงแหล่งน้ำผิวดินชุมชนบ้านง (อ้างอิงข้อมูลกรมโยธาธิการและผังเมือง).....	73
4.3 แสดงพื้นที่น้ำท่วมปี 2554 (อ้างอิงข้อมูล Gistda).....	74
4.4 แสดงพื้นที่น้ำท่วมปี 2563 (อ้างอิงข้อมูล Gistda).....	74
4.5 แสดงพื้นที่น้ำท่วมพื้นที่ศึกษาปี 2563 (อ้างอิงข้อมูล Gistda).....	75
4.6 น้ำท่วมทุ่งนาเดือนตุลาคม, 2565.....	75
4.7 บ้านเรือนริมน้ำยมในฤดูน้ำหลากเดือนตุลาคม , 2565.....	76
4.8 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากเดือนกันยายน, พ.ศ. 2565.....	78
4.9 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายน, พ.ศ. 2565.....	78
4.10 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายน, พ.ศ. 2565.....	79

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.11 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนพฤศจิกายน, พ.ศ. 2565.....	79
4.12 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนพฤศจิกายน, พ.ศ. 2565.....	80
4.13 บ้านเรือนในเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากยามพลบค่ำ.....	80
4.14 บ้านเรือนในเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากยามพลบค่ำเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	81
4.15 บรรยากาศเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม, 2565.....	81
4.16 บรรยากาศเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม, 2565.....	82
4.17 บรรยากาศบ้านเรือนในเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม, 2565.....	82
4.18 บรรยากาศบ้านเรือนในเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนธันวาคม, 2565.....	83
4.19 บ้านชุมชนชาวจีน.....	84
4.20 บ้านชุมชนชาวจีน.....	85
4.21 บ้านชุมชนชาวจีน.....	85
4.22 บ้านชุมชนชาวจีน.....	86
4.23 ประตูบานพับไม้.....	86
4.24 ศาลเจ้าพ่อดาบทอง.....	87
4.25 ถนนสตรีทอาร์ต (Street art).....	88
4.26 ถนนสตรีทอาร์ต (Street art).....	89
4.27 ป้ายทางเข้าถนนสตรีทอาร์ต (Street art).....	89
4.28 ภาพสตรีทอาร์ต (Street art) การค้าขายในพื้นที่สมัยอดีต.....	90
4.29 ภาพสตรีทอาร์ต (Street art) การหาปลาของชาวบ้าน.....	90
4.30 ภาพสตรีทอาร์ต (Street art) วัดเกาะกงในอดีต.....	91
4.31 หลวงพ่อโตวิหารลอย.....	93
4.32 วัดกงไกรลาส.....	93
4.33 อาหารพื้นถิ่นในตลาดริมยม 2437.....	94
4.34 บรรยากาศตลาดริมยม 2437.....	95
4.35 การแสดงดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากล.....	96
4.36 การแสดงการรำ.....	96
4.37 การแสดงรำวงย้อนยุค.....	97
4.38 การแสดงดนตรีร่วมสมัย.....	97

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.39 ร้านทองม้วนพ่อเจริญ.....	98
4.40 ขนมฝิงลูกแม่สงวน.....	99
4.41 ขนมฝิงแม่ติ่ม แฉ่มประตุชาย.....	100
4.42 ผัดไทยใบตอง.....	101
4.43 ร้านผัดไทยใบตอง (เจ็ทหลาย).....	101
4.44 ร้านปลาร้า โกเชียร – เจ็ชิว.....	102
4.45 แปะปลาเงินน้อย.....	102
4.46 ร้านเจ็วันดี.....	103
4.47 การพายเรือหาปลาของชาวบ้าน.....	104
4.48 ปลาที่หามาได้จากแม่น้ำยม.....	104
4.49 ปลาหมูจากแม่น้ำยม.....	105
4.50 รถคอกหมูโดยสารคนและสิ่งของ.....	105
4.51 รถคอกหมูกงไกรลาส – สุโขทัยในปัจจุบัน.....	106
4.52 เกาะกงในวันลอยกระทงเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	107
4.53 จุดบริการจำหน่ายกระทงเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	107
4.54 การรำแห่กระทงเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	108
4.55 มังคละดนตรี ดนตรีพื้นบ้านเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	108
4.56 จุดลอยกระทงบ้านกงเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	109
4.57 การแสดงดนตรีไทยเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	109
4.58 จุดเริ่มต้นการแข่งขันเรือหัวใ้ท้ายบอดเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	111
4.59 การแข่งขันเรือหัวใ้ท้ายบอดเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	111
4.60 การแข่งขันเรือห้าฝีพายเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	112
4.61 การแข่งขันเรือห้าฝีพายเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	112
4.62 บรรยากาศที่ผู้คนได้ย้ินชมการแข่งขันเรือเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	113
4.63 บรรยากาศที่ผู้คนได้ย้ินชมการแข่งขันเรือเดือนพฤศจิกายน, 2565.....	113
4.64 เรือบริการนำเที่ยวชมวิถีชีวิตเดือนตุลาคม, 2565.....	114
4.65 นักท่องเที่ยวนั่งเรือชมวิถีชีวิตเดือนตุลาคม, 2565.....	115
4.66 นั่งเรือชมวิถีชีวิตชาวเกาะกงเดือนตุลาคม, 2565.....	115
4.67 นั่งเรือชมวิถีชีวิตบ้านเรือนริมแม่น้ำยมเดือนตุลาคม, 2565.....	116

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.68 หัวเรือเป็นชาวบ้านในพื้นที่เดือนตุลาคม, 2565.....	116
4.69 ต้นสะตือใหญ่บริเวณเกาะกงที่มีความสัมพันธ์กับชาวเกาะกงเดือนตุลาคม, 2565.....	117
4.70 การหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลากการจัดสนันเดือนตุลาคม, 2565.....	117
4.71 การหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลากการจัดสนันเดือนตุลาคม, 2565.....	118
4.72 การหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลากการลงชายเดือนตุลาคม, 2565.....	118
6.1 แผนที่ต้นทุนทางพื้นที่ชุมชน.....	148
6.2 แสดงสภาพจริงจุดเสนอแนะสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาล.....	154
6.3 แสดงจุดเสนอแนะสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาล.....	155
6.4 แสดงพื้นที่ว่างส่งเสริมพัฒนาสร้างโฮมสเตย์.....	156
6.5 แสดงเส้นทางส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านกง.....	161
6.6 แสดงเส้นทางโดยจักรยานส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านกง.....	162
6.7 แสดงเส้นทางโดยรถคอกหมูส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านกง.....	163
6.8 แสดงการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนบ้านกง.....	164
6.9 ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	165
6.10 แสดงโครงการสะพานริมน้ำยมในอนาคต.....	166
6.11 ภาพขยายภาพถ่ายทางอากาศซ้อนกับโครงการสะพานริมน้ำยมในอนาคต.....	167
6.12 ภาพถ่ายทางอากาศขยายช่วงวัดกงไกรลาศบ้านริมน้ำ.....	167
6.13 บ้านริมน้ำที่ส่งเสริมการสร้างสะพาน.....	167
6.14 ภาพถ่ายทางอากาศขยายช่วงหน้าตลาดปลาส่งเสริมการสร้างสะพาน.....	167
6.15 ภาพพื้นที่จริงบริเวณหน้าตลาดปลา.....	167
6.16 ภาพบริเวณเกาะกงที่สามารถมองเห็นจากการเสนอแนะสะพานริมน้ำยมในอนาคต.....	168
6.17 เกาะกงในช่วงเวลาเย็น.....	168
6.18 บรรยากาศเกาะกง.....	168
6.19 สะพานริมน้ำโขงเชียงคาน.....	168
6.20 สะพานริมน้ำโขงเชียงคาน.....	168
6.21 แสดงเส้นทางโดยรถคอกหมูส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก.....	169

ชุมชนบ้านกงซ้อนทับน้ำท่วมปี2563

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยได้อย่างมหาศาล จากสถิติการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 - พ.ศ.2562 รายได้จากการท่องเที่ยวมีการเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี และในปีพ.ศ.2562 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งจากชาวไทยและชาวต่างชาติสูงถึง 2,727,903.84 ล้านบาท (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.) และมีแนวโน้มในการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ด้วยศักยภาพของทำเลที่ตั้งประกอบด้วยกับทรัพยากรที่มีความหลากหลาย จากแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 และร่างแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ระบุถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาขาการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน แนวโน้มของโลกในปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาประสบการณ์ที่มากกว่าการท่องเที่ยวรูปแบบเดิม ผ่านการสัมผัสวิถีชีวิตผู้คนและประเพณีท้องถิ่น โดยแท้จริงมากกว่าการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยมีโอกาสในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิต (แผนพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2, 2560) และการสร้างเศรษฐกิจมูลค่าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสร้างสังคมแห่งโอกาสและความเท่าเทียม การมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศไทย เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่การเป็น Hi-Value and Sustainable Thailand หัวใจหลักของการพัฒนากการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคต ซึ่งหัวใจหลักของการพัฒนากการท่องเที่ยวของประเทศไทยในอนาคต จะมุ่งเน้นไปที่การดำเนินการเพื่อพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมกการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็ง ต่อยอดการพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับภาวะความปกติถัดไป เพื่อการเติบโตอย่างครอบคลุม (ร่างแผนพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3, 2564)

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง ที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว โดยมีส่วนสำคัญในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เป็นจุดขายได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์เพราะในอดีตจังหวัดสุโขทัยเคยเป็นเมืองหลวงในสมัยก่อน และเป็นเมืองมรดกโลกที่มีโบราณสถาน อีกทั้งนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่นับว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอีกมิติหนึ่ง

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ส่งเสริมทางด้านวิถีชีวิต และการท่องเที่ยวสีเขียวได้รับความนิยม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากทั่วโลกตระหนักถึงมิติทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มมากขึ้น จึงให้ความสำคัญกับประเภทของการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยในจังหวัดสุโขทัยมีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ บ้านนาต้นจั่น แหล่งท่องเที่ยวชุมชนตำบลทุ่งหลวง และท่องเที่ยวชุมชนอำเภอกงไกรลาศ (ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว, 2560) ซึ่งจังหวัดสุโขทัยมีแผนกำลังผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแห่งใหม่ซึ่งมีชื่อโครงการว่า โครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “ชิมขนม กินปลาน้ำจืด ชมวิถีชีวิต คนกงไกรลาศ” ซึ่งได้รับอนุมัติไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย พ.ศ.2560-2564 (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสุโขทัย, ม.ป.ป.)

การท่องเที่ยวชุมชนอำเภอกงไกรลาศนั้นเป็นการท่องเที่ยวที่แสดงถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดมายาวนาน ท่าเลที่ตั้งของอำเภอกงไกรลาศที่มีเขตติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลกและอำเภอเมืองสุโขทัย มีเส้นทางคมนาคมที่สำคัญคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ผ่าน แต่อย่างไรก็ดีชุมชนอำเภอกงไกรลาศมักจะประสบปัญหาน้ำหลากหรือน้ำท่วมทุกปี เนื่องจากเป็นบริเวณที่ราบลุ่ม อีกทั้งยังมีแม่น้ำยมไหลผ่านโดยแม่น้ำยมเป็นแม่น้ำที่มีได้มีการสร้างเขื่อนกันทำให้เกิดน้ำหลากในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามน้ำหลากนั้นมิตั้งผลดีและผลเสียต่อพื้นที่ในด้านผลดีของอุทกภัยหรือพลวัตน้ำหลาก (flood pulsing) เป็นกระบวนการสำคัญที่สนับสนุนความหลากหลายเชิงนิเวศและความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ (Junk and Wantzen, 2004) โดยสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ได้วิวัฒนาการและปรับตัวควบคู่กับพลวัตน้ำหลากที่เกิดขึ้น เพื่ออยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากนิเวศบริการ (ecosystem service) ของพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง (Opperman et al., 2017) และบริเวณน้ำท่วมถึงหรือในฤดูน้ำหลากจะมีปลาหลายสายพันธุ์ ซึ่งส่งผลให้ผู้คนสามารถมีรายได้เพิ่ม และมีอาหารเพิ่มจากปลาน้ำจืดในฤดูน้ำหลาก แต่ในด้านผลเสียในฤดูน้ำหลากส่งผลกระทบต่อบ้านเรือนชุมชนหากเกิดน้ำหลากในปริมาณที่มากเกินไป สำหรับพื้นที่ชุมชนอำเภอกงไกรลาศในฤดูน้ำหลากชาวบ้านสามารถมีรายได้และมีอาชีพประมงเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่สำคัญ เนื่องจากแม่น้ำยมเป็นแหล่งปลาน้ำจืดที่สำคัญของประเทศไทยที่มีปลาเศรษฐกิจจำนวนมาก ส่งผลให้คนในพื้นที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยมมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ในอดีตพื้นที่ดังกล่าวนี้มีพิธีทอดผ้าป่าทางเรือไปยังวัดต่างๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำยมทางตะวันออกและตะวันตกของบ้านกงไกรลาศแต่ไม่ได้รับการสืบทอด และมีประเพณีแข่งเรือในฤดูน้ำหลากด้วยเช่นกัน (ธีระวัฒน์ แสนคำ, 2554)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงศักยภาพของฤดูน้ำหลากในพื้นที่บริเวณชุมชนอำเภอกงไกรลาศซึ่งสามารถที่จะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย(2561-2564)ที่มีโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “ชิมขนม กินปลาน้ำจืด ชมวิถีชีวิต คนกงไกรลาศ” ที่จะผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ กรณีตัวอย่างของพื้นที่น้ำหลากที่มีการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเช่น โตนเลสาบ เป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียที่มีความสมบูรณ์ กว้างใหญ่มีสภาพความเป็นไปของวิถีชีวิตชาวบ้านและมีปลาหลากหลายสายพันธุ์ เมื่อถึงฤดูน้ำหลากแม่น้ำโขงไหลลงมารวมกับโตนเลสาบจนมีปริมาณน้ำท่วมทัน ทำให้พื้นที่

ทะเลสาบจะขยายออกไปได้มากกว่า 10,000 ตารางกิโลเมตร จึงมีการจัดให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต ผู้คนที่อาศัยอยู่ในทะเลสาบแห่งนี้ในฤดูน้ำหลากโดยการให้ท่องเที่ยวล่องเรือชมบรรยากาศ และวิถีชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านในทะเลสาบมีรายได้จากการขายของฝากของที่ระลึก สินค้าแปรรูปจากปลา (เหี่ยวรอบโลก, ม.ป.ป.) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาทุนทางพื้นที่ของชุมชน อำเภอกงไกรลาศเพื่อที่จะได้ทำการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพของชุมชนเพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพที่เหมาะสมกับพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบใหม่ที่ใช้ น้ำหลากให้เป็นประโยชน์หรือสร้างโอกาสรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่เพื่อให้ชุมชนรู้สึกพอใจ รักและหวงแหน อนุรักษ์สืบทอดทรัพยากรในพื้นที่ของตนเองที่มีความเป็นอัตลักษณ์ที่งดงามให้คงอยู่ต่อไป

1.2 คำถามวิจัย

ในพื้นที่น้ำหลากซึ่งถือว่าเป็นปัญหาหรือเป็นอุปสรรคสามารถส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ศึกษาชุมชนกงไกรลาศหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อสำรวจและศึกษาต้นทุนทางพื้นที่ชุมชนอำเภอกงไกรลาศ ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาและยุทธศาสตร์

1.3.2 ศึกษาการรับรู้ของคนในชุมชน การร่วมมือและความคิดเห็นของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกี่ยวกับชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.3.3 เพื่อวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก

1.3.4 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในช่วงเวลาฤดูน้ำหลากให้กับชุมชนบ้าน กง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

1.4. ขอบเขตการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษานั้นได้เลือกพื้นที่ศึกษาอำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย โดยกำหนดบริเวณ ชุมชนบ้านก่งซึ่งอยู่ในเทศบาลกงไกรลาศและองค์การบริหารส่วนตำบลกงไกรลาศบางส่วนบริเวณ ทางหลวงชนบทหมายเลข 1055 ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่บริเวณหมู่ที่ 9 และ 10 บริเวณพื้นที่เกาะกง วัดกงไกรลาศ ซึ่งเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และนมัสการหลวงพ่โตวิหารลอย ตลาดปลาน้ำจืดเป็น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งปลาน้ำจืดที่มีความสำคัญในประเทศไทย ร้านค้าในพื้นที่ซึ่งเป็นการขายอาหารพื้นถิ่น
อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย **ดังแสดงในรูปที่ 1.1 – 1.4**

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหาได้กำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อศึกษาต้นทุนพื้นที่ชุมชนอำเภอองไกรลาศ ทั้งด้าน
กายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาพื้นที่ของชุมชน ประเมินศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต
วัฒนธรรมเพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวที่เหมาะสมในฤดูน้ำหลาก ด้านเนื้อหา
ได้กำหนดกรอบเนื้อหาเป็น 4 ส่วน

1.4.2.1 ศึกษาต้นทุนพื้นที่ชุมชนอำเภอองไกรลาศ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และ
แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและสำรวจภาคสนามในช่วงฤดูน้ำหลาก

1.4.2.2 ศึกษาการรับรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว ความคิดเห็นของชุมชน
โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ

1.4.2.3 ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในช่วงฤดูน้ำหลากของชุมชน

1.4.2.4 ศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมให้กับชุมชน ทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
และกิจกรรมที่สามารถเกิดขึ้นได้ในช่วงฤดูน้ำหลากของชุมชน

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

1.5.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก พื้นที่ชุมชน
บ้านกง อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิด
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวคิดการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำ
แนวคิดการปรับตัว แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดเรื่องภัยพิบัติและอุทกภัย ศึกษาแผน
นโยบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษากรณีพื้นที่ตัวอย่าง

1.5.2 วางกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยรวบรวมจากทฤษฎี แนวคิด และทบทวนวรรณกรรม
ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก พื้นที่ชุมชนบ้านกง
อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

1.5.3 รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม
ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา

1.5.4 การสำรวจและเก็บข้อมูลปฐมภูมิทางด้านลักษณะกายภาพ ศักยภาพของพื้นที่ศึกษา

1.5.4.1 การสำรวจ โดยการสำรวจกายภาพของพื้นที่ การใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ
การลงพื้นที่ถ่ายรูปแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต และกิจกรรมการท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5.4.2 แบบนำเสนอสัมภาษณ์สำหรับบุคคลในชุมชน คือ การใช้วิธีการสัมภาษณ์ในรูปแบบการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อเปิดกว้างสำหรับการได้มาซึ่งข้อมูลและมุมมองความคิดที่หลากหลาย และสอบถามข้อมูลเชิงลึกกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าของร้านค้า บุคคลที่มีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับฤดูน้ำหลาก

1.5.4.3 แบบสอบถาม ในมิติเรื่องการรับรู้ของคนในชุมชน ประกอบไปด้วยข้อมูลปัญหาอุปสรรค ความต้องการ ศักยภาพ การร่วมมือ และความคิดเห็นของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกี่ยวกับชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษา

1.5.5 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินศักยภาพของพื้นที่ศึกษาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในฤดูน้ำหลาก

1.5.6 สรุปผลการศึกษาและเสนอแนวทางการท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสมในฤดูน้ำหลากในพื้นที่ศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อทราบถึงศักยภาพของพื้นที่ศึกษาสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในช่วงฤดูน้ำหลากได้ และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

1.6.2 เพื่อเป็นแนวทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชนในช่วงฤดูน้ำหลาก

1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางการท่องเที่ยวให้กับหน่วยงานราชการสามารถนำไปส่งเสริมให้กับชุมชนได้ และเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนในพื้นที่ศึกษา

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - Based Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของในการจัดการ ดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งพื้นที่ชุมชนบ้านงมีการจัดการการท่องเที่ยวที่แสดงถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต เช่น ตลาดริมยม 2537 เป็นต้น

1.7.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การศึกษา ประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อวางแผนและปฏิบัติการให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่ให้มี มูลค่าเพิ่มขึ้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือและปัจจัยสนับสนุน เพื่อก่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของคนในชุมชนที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังต้องสามารถดึงดูดความ สนใจนักท่องเที่ยวในหลากหลายมิติ เช่น ความงาม ศิลปะ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษาและการแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ประเพณีและ วัฒนธรรม เป็นต้น (เสกสรรค์ สนวา, สุพัฒนา ศรีบุตรดี, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์ และนภัสภรณ์ ภูวานนท์ ณ มหาสารคาม , 2563) พื้นที่ชุมชนบ้านกงมีประวัติศาสตร์ชุมชนมีที่ว่าการอำเภอกำ บริเวณเกาะกงและสมัยในอดีตมีคนจีนเข้ามาค้าขายในพื้นที่ และบริเวณชุมชนบ้านกงมีวิถีชีวิตที่ สัมพันธ์กับน้ำมาตั้งแต่สมัยอดีต และหลวงพ่อดโตที่เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านกง แสดงให้เห็น ว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกงมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมได้

1.7.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆที่ระหว่างองค์กร ที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับชาวชุมชนบ้านกงซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ร่วมมือกันสร้างขึ้นหรือส่งเสริม ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนมากยิ่งขึ้น

1.7.4 ถูน้ำหลาก หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่น้ำหลากในพื้นที่มีน้ำมากหรือน้ำหลากในช่วงฤดูฝน ซึ่งเกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนพฤศจิกายนในทุก ๆ ปี

1.7.5 ชุมชนริมน้ำ หมายถึง ชุมชนบ้านกงเป็นชุมชนที่อยู่ริมน้ำมาตั้งแต่สมัยอดีต ชาวบ้านจึง มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับน้ำมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน และมีวิถีชีวิตในการหาปลา จับปลา

รูปที่ 1.1 พื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกงเดือนมีนาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

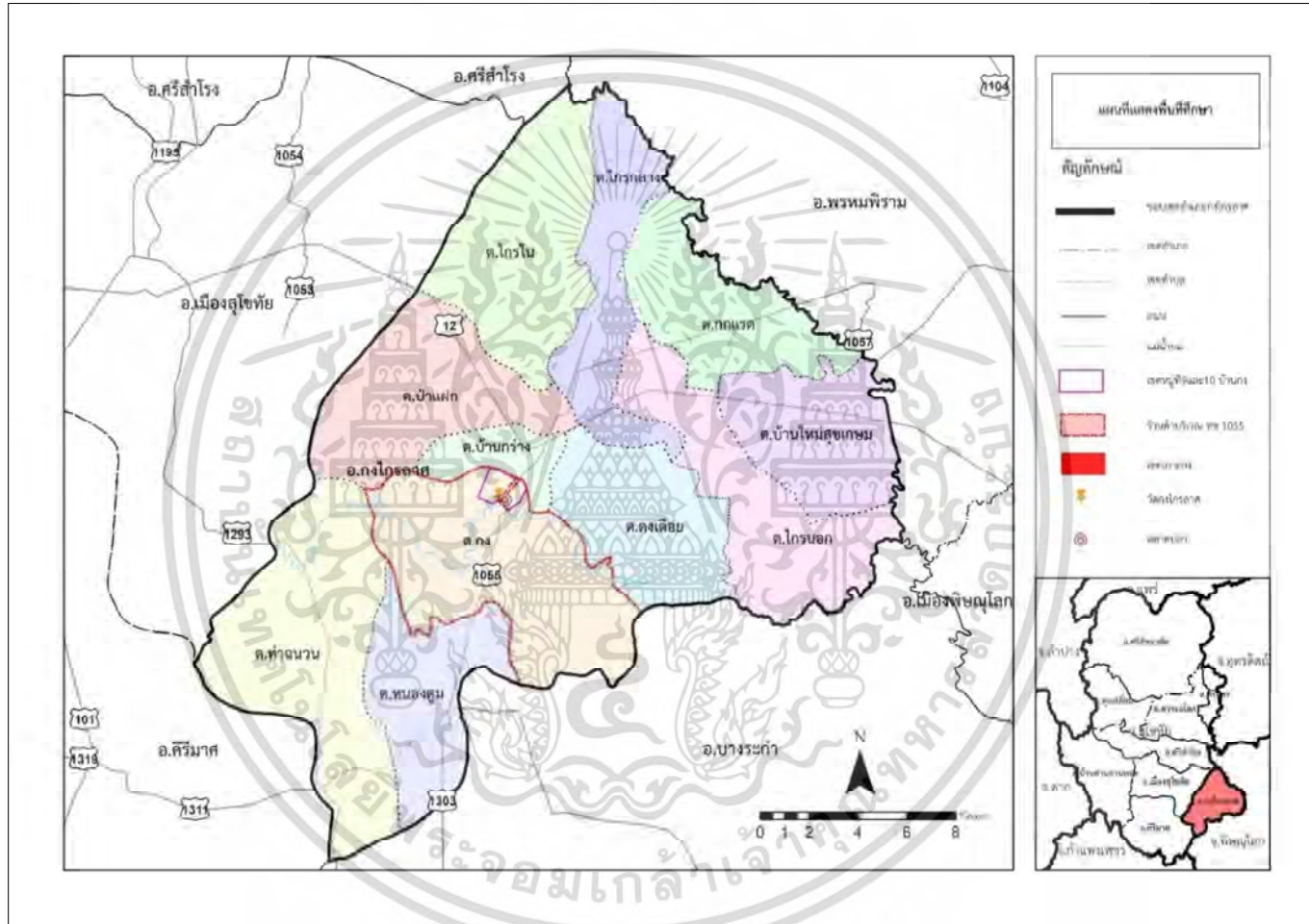

รูปที่ 1.2 พื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกง และ บริเวณอาคารเก่าริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 1.3 พื้นที่ศึกษาบ้านงเดือนมีนาคม, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.4 แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอขบเข่ง

ที่มา : ผู้วิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต (น้ำหลาก) พื้นที่บ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ได้มีการรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดด้านการท่องเที่ยว
 - 2.1.1 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 - 2.1.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 - 2.1.3 แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - 2.1.4 แนวคิดการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำ
- 2.3 แนวคิดการปรับตัวของชุมชน
 - 2.3.1 แนวคิดการปรับตัว
 - 2.3.2 แนวคิดเรื่องเมืองพลวัต
 - 2.3.3 แนวคิดเรื่องภัยพิบัติและอุทกภัย
- 2.4 แนวคิดการมีส่วนร่วม
- 2.5 นโยบายและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 นโยบายที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดด้านการท่องเที่ยว

2.1.1 แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการทรัพยากรภูมิปัญญาอันทรงคุณค่า สร้างสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่คุณภาพชีวิต ความสุขของคนในชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน” (พัฒน์มาศ วงศ์พัฒนศิริ, ม.ป.ป.) ซึ่งสอดคล้องกับ (ณัฐพัชร มณีโรจน์, 2560) ที่ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ และความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้าของชุมชนเน้นความยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน รวมถึงสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในชุมชน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับผู้มาเยือน การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism; CBT) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิ์ในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกันทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ (วิระพล ทองมา, 2559 อ้างใน สุดถนอม ต้นเจริญ, 2560) และนอกจากนี้ (ฉันทพร วณิชฤทธา, 2550 และ พิมพะระวี โรจน์รุ่งสัจย์, 2553 อ้างใน พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์, 2560) ได้ให้ความหมายของ การท่องเที่ยวชุมชน (Community Tourism) ไว้ว่า การท่องเที่ยวชุมชนคือการท่องเที่ยวที่อาศัยองค์ประกอบของชุมชนที่มีอยู่แล้วหรือศักยภาพเป็นตัวฐาน โดยมีผู้ประกอบการหรือภาครัฐจัดการหรือส่งเสริมให้เข้ามาให้ท่องเที่ยวในชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวตามชุมชนจะพยายามเสริมสร้างสถาบันที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและส่งเสริมความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังจะแสวงหาความสมดุลและความสามัคคีแนวทางการพัฒนาที่จะเน้น การพิจารณา เช่นความเข้ากันได้ของการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ พร้อมองค์ประกอบอื่น ๆ ของเศรษฐกิจท้องถิ่น คุณภาพด้านการพัฒนาทั้งด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และความต้องการที่แตกต่างกัน ความสนใจ และศักยภาพของชุมชนและผู้อยู่อาศัย (Harold Goodwin & Rosa Santilli, 2009)

ศักยภาพการท่องเที่ยว คือ ความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึง และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อ บริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสรุปได้ เป็น 6 ลักษณะ (Wiwatchai Boonyapak, 2007 อ้างใน ปุณยวีร์ วิเศษสุนทรสกุล และคณะ, 2563) คือ 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง 2) ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว 3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย 4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่น ๆ ของ แหล่งท่องเที่ยว 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dickman (1996) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

องค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ Dickman แหล่งท่องเที่ยว

มี 5 องค์ประกอบ (5A) ดังนี้คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) สิ่งดึงดูดใจ (attraction)
- 2) การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว(accessibility)
- 3) การบริการที่พัก (accommodation)
- 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (activities)
- 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (destination amenities)

ซึ่ง (วิระพล ทองมา, 2559 อ้างใน ปิยภาคย์ ภูมิภมร, 2562) ได้กล่าวว่างค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ความสำคัญกับ 4 ด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพของคน เริ่มที่คนในชุมชนรู้จักรากเหง้าของตนเอง โดยมีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆ หลากหลาย เพื่อความพร้อมในการบอกข้อมูลและถ่ายทอดข้อมูล และคนในชุมชนต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีความสามัคคี ทำงานร่วมกันได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

2. ศักยภาพของพื้นที่ คือ ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบทอดต่อกันมา ต้องรักและหวงแหน และคนในท้องถิ่นเห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชน สามารถนำทรัพยากรมาจัดการใช้ได้อย่างคุ้มค่า

3. การบริหารจัดการ มีการกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีองค์กรหรือกลไกในการจัดการการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และกระจายผลประโยชน์การท่องเที่ยวให้ทั่วถึงและเป็นธรรมกับชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ สร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน และสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งประชาชนคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน นอกจากนี้ สำนักสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้ให้ความหมายของ ทุน หมายถึง ของเดิมหรือเงินเดิมที่มีไว้ ลงไว้ กำหนดไว้ จัดตั้งไว้ เอประโยชน์ให้สังคม เช่น มีความรู้เป็นทุน มีเงินเป็นทุน มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นทุน มีแกนนำชุมชนเป็นทุน เป็นต้น ทั้งนี้ทุนยังแบ่งเป็น ทุนที่เป็นเงินตรา และทุนที่ไม่ใช่เงินตรา

ทุนที่เป็นเงินตรา คือ กองทุน เงินทุนที่เกิดจากการออม การสะสมทรัพย์ รวมถึงงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

ทุนที่ไม่ใช่เงินตรา (แนวทางการพัฒนาทุนชุมชน กรมพัฒนาชุมชน, 2553) ประกอบด้วย

1. ทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึง ความรู้ ความชำนาญด้านต่าง ๆ ของคนทุกเพศทุกวัยในชุมชน ได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านภูมิปัญญา เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ครู พระสงฆ์ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เด็กกำพร้า เป็นต้น รวมถึงผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจทั้งยากจนและร่ำรวย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ทุนสังคม (Social Capital) หมายถึง ทรัพยากรทางสังคมที่ประชาชนใช้เพื่อการดำรงชีพ รวมทั้งความไว้วางใจ การยอมรับซึ่งกันและกันของคนในชุมชน กลุ่มองค์กร เครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ตลอดจนความเชื่อถือศรัทธา และวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนาน

3. ทุนกายภาพ (Social Capital) หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ได้สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต หรือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตที่สนับสนุนการดำรงชีพของประชาชน ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้า ประปา ระบบพลังงาน การสื่อสารโทรคมนาคม โบราณวัตถุ โบราณสถาน หรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นต้น

4. ทุนธรรมชาติ (Natural Capital) หมายถึง ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพของประชาชนในชุมชน ได้แก่ แหล่งน้ำ ธรรมชาติ ป่าไม้ ดิน น้ำ ภูเขา ทะเล เกาะ สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงาน น้ำพุ พืชพันธุ์ ธัญญาหาร เป็นต้น

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กันระหว่างคนในชุมชนกับผู้มาเยือนคือนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และคนในชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมมือกันในการพัฒนาโดยที่หน่วยงานรัฐมีศักยภาพและสามารถส่งเสริมผลักดันให้การท่องเที่ยวในชุมชนนั้นเกิดขึ้นได้ และมีองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นเกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านศักยภาพคน คนในชุมชนมีส่วนร่วมและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่
2. ด้านศักยภาพของพื้นที่ ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นศักยภาพที่สามารถมาพัฒนาและชุมชนได้ผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างทั่วถึง
3. การบริหารจัดการ การกำหนดกฎเกณฑ์ สิ่งแวดล้อมในทรัพยากรในพื้นที่เพื่อที่จะได้มีทรัพยากรไปอย่างยาวนาน และการกระจายรายได้ให้กับชุมชนอย่างเท่าเทียม และ
4. ด้านการเรียนรู้เป็นลักษณะกิจกรรมที่มีในพื้นที่เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเรียนรู้ และยังเป็น การสร้างจิตสำนึกให้รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนด้วย นอกจากนี้ในชุมชนยังมีทุนที่มีศักยภาพของตัวเองด้วย

2.1.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วาสิณ สมิธ (Smith, V.L, 1996) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ ในพื้นที่จะต้องเป็นพื้นที่มีองค์ประกอบอย่างน้อย 1 ใน 4Hs (Heritage, History, Habitat and Handicraft) คือ (1) พื้นที่ประเภทที่มีแหล่งเป็นมรดก (Heritage) ทำให้เกิดการท่องเที่ยวในทางวัฒนธรรมหรือ โบราณคดี (2) พื้นที่ประเภทที่มีแหล่งความเป็นประวัติศาสตร์ (History) จะเป็นแหล่งให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นประวัติศาสตร์ (3) พื้นที่ประเภทที่มีปรากฏเป็นร่องรอยชุมชนการอยู่อาศัย (Habitat) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชนวิถีชีวิต และ (4) พื้นที่ประเภทที่มีงานศิลปหัตถกรรม (Handicraft) จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ผ่านการอนุมัติใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัฒนธรรมประเภทงานศิลปะ ประเพณีซึ่งสอดคล้องกับ (Swanson & Horridge, 2006 อ้างใน รัฐธิมา, 2565) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อมาเยี่ยมชมสถานที่ และมีสิ่งต่างๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคล ในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนในยุคปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้ (Community-Based Tourism, n.d.) โดยลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้วัฒนธรรม การดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชน โดยนักท่องเที่ยวเป็นผู้ที่มีความอยากรู้อยากเห็นในตัวเองอยู่เสมอจึงเกิดความต้องการในการค้นหาวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ซึ่งตนเองมีความสนใจเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองโดยเข้าไปมีส่วนร่วม โดยผ่านการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนในสถานที่ต่าง ๆ นั้น ต้องมีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นส่วนประกอบที่สำคัญดังที่ได้วางเกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ Journal of Arts ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรม และกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม ศักยภาพการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานด้านพื้นที่ของทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ลักษณะภูมิทัศน์ที่โดดเด่น รวมทั้งที่มีวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบเฉพาะของชุมชนนั้นๆ ในส่วนของ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, น.209-210) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคือการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ สัมผัส และชื่นชมกับความเป็นเอกลักษณ์ และความแตกต่างของวัฒนธรรมของพื้นที่ต่างถิ่นในด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภาษา ประเพณี หรืออาหาร เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นประโยชน์เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ การจ้างงานและการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น กับพื้นที่นั้น และมีความใกล้เคียงกับ นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย (2554, น.32) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับแรงดลใจหรือสิ่งกระตุ้นให้เดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง เพื่อสังเกต เรียนรู้ มีประสบการณ์ร่วมและตระหนักคุณค่าวัฒนธรรมของชุมชนในจุดหมายปลายทางนั้น ซึ่งครอบคลุมถึงงานสร้างสรรค์ ประเพณี ขนบธรรมเนียม และกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนจุดหมายปลายทาง ทั้งนี้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนต้องเคารพ เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของกันและกัน เพื่อให้เกิดมิตรภาพและสันติภาพระหว่างชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันในเรื่อง การท่องเที่ยวที่เข้าใจถึงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวและพื้นที่ชุมชน

ในส่วนขององค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ถือได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบไปด้วย 1) สิ่งดึงดูดใจ อันจะประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังมีการปรากฏให้เห็น โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานต่าง ๆ งานสถาปัตยกรรมแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง อีกทั้งยังรวมไปถึงซากปรักหักพัง ศิลปะ ทัศนกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นแกะสลัก ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ ภาษา และวรรณกรรม รวมไปถึงการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในถิ่นนั้น ๆ เสื้อผ้าการแต่งกาย การทำอาหาร การรับประทานอาหาร ธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ (Kamonin, K., 2015 อ่างในวิจิตร บัญแล และคณะ, 2563)

รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) ประกอบด้วย การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวใดก็ตามที่มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1. การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรีย์ศิลปะ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่าง ๆ และ ได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2. การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism/ village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว (วิจิตร บัญแล และคณะ, 2563)

สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้วัฒนธรรม การดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชน มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่ประกอบไปด้วยประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรม การทำอาหาร เป็นต้นที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนเพื่อเรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเหล่านั้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรมีสิ่งดึงดูดที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาเรียนรู้มาหาประสบการณ์

2.1.3 แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว

Department of Local Administration, Ministry of Interior (2006) อ้างใน ภูริ ชุณหชาจร, วลัย ฌ กลาง, 2564 ให้ความสำคัญไว้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นหรือชุมชน และใช้บริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววันนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ใช้องค์ประกอบของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระบบการท่องเที่ยว (Tourism System) เป็นหลักการในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว และมอบหมายงานให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปเป็นแนวทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ด้าน คือ (1) การส่งเสริมด้านแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านบริการการท่องเที่ยว และ (3) ด้านการตลาดท่องเที่ยวซึ่งในการดำเนินการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะมีหลักสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ (1) พัฒนา บุรณะ พื้นฟู มรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่สร้างแหล่งจ้บจ่ายใช้สอยของนักท่องเที่ยว แต่ยังคงรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตของชุมชนให้ยังคงอยู่ในสภาพเดิม (2) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว (3) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว (4) เร่งฟื้นฟูความร่วมมือกับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียง โดยอาจมีการลงทุนร่วมกัน (5) บริหารการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกโดยสร้างให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับธุรกิจ หรือกิจกรรมของชุมชน

เป้าหมายสำคัญของการส่งเสริมการตลาด คือ การกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้เชิงบวกและตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว ทั้งนี้การส่งเสริมการตลาดที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่จะกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเป็นกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับประเภทของนักท่องเที่ยว เชิงมรดกวัฒนธรรมอีกด้วยทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตามที่ตนคาดหวังไว้เครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ 1) การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม จะใช้การประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการโฆษณา เนื่องจากการประชาสัมพันธ์เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสามารถสร้างภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ใช้การโฆษณาเพื่อนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวได้เร็วขึ้น 2) การส่งเสริมการขายสำหรับการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมมักจะมีรูปแบบที่เป็นการเข้าร่วมงาน ส่งเสริมการขายกับหน่วยงานอื่น อาทิ การเข้าร่วมการส่งเสริมการขายในงานกิจกรรมหรืองานเทศกาล ที่ภาครัฐหรือภาคเอกชนจัดขึ้น นอกจากนี้การลดราคาสินค้า บริการบางช่วงเวลา และการให้บริการเพิ่มเติม ในโอกาสพิเศษ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการเดินทางท่องเที่ยวและซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมได้ 3) การขายโดยบุคคล ในการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยพนักงานขาย แต่เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและผลิตภัณฑ์ในการท่องเที่ยวผ่านบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น โดยมีการจัดตั้งศูนย์บริการ ข้อมูลข่าวสารนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข้อมูลและผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม 4) การส่งเสริมการตลาดแบบปากต่อปาก เป็นการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าและคุณภาพ เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนและเกิดการบอกต่อไปยัง นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะการบอกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter, Instagram, การเขียน Blog เป็นต้น ซึ่งสื่อเหล่านี้มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน (มนรัตน์, 2559 อ้างใน ฤดี เสริมชยุต, 2563)

สรุปได้ว่าแนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่โดยมีองค์ประกอบอยู่ 3 ด้าน คือ (1) การส่งเสริมด้านแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านบริการการท่องเที่ยว และ (3) ด้านการตลาดท่องเที่ยว โดยทุกด้านมีความสำคัญมากในการส่งเสริมพัฒนาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่และปัจจุบันโลกออนไลน์เป็นสื่อการตลาดที่สำคัญมาก การส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านการตลาดการท่องเที่ยวจึงเป็นจุดสำคัญเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีการใช้โลกออนไลน์มากยิ่งขึ้นและมีการท่องเที่ยวตามกระแสนิยมในแอปพลิเคชันดังเช่น เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญและตอบโจทย์ในโลกออนไลน์ปัจจุบันเป็นอย่างมาก

2.1.4 แนวคิดการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแสดงออกซึ่งความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการพัฒนา หรือ ปรับปรุงสภาพบริบทโดยรวมของพื้นที่เพื่อให้สามารถรองรับกิจกรรมทำการท่องเที่ยวและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ The Institute of Science and Technology of Thailand (2000) ได้กำหนดองค์ประกอบในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ธรรมชาติ โดยเน้นให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติซึ่งสามารถพัฒนาหรือสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว ในลักษณะที่เข้าชมได้ 2) วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ การดำรงชีพ วัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรที่สามารถประยุกต์ให้เกิดการบริการการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ 3) กระบวนการผลิต ปัจจัยดึงดูดหรือเสน่ห์ของเกษตรกรรม ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือการใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่สามารถสร้าง ให้เป็นจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวและสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวรวมถึงรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยว ในลักษณะการดูงาน ทักษะศึกษา และการฝึกอบรม และ 4) การตลาด โดยเน้นการขายและกระจายผลผลิตการเกษตร เพื่อสร้างรายได้จากการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ทั้งนี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ โดยพิจารณาถึงขีดความสามารถในการรองรับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4 ด้านได้แก่ 1) ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตามธรรมชาติ (Physical carrying capacity) หมายถึง ระดับนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลาย สภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงระดับความอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ 2) ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental carrying capacity) หมายถึง ระดับนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ ได้แก่ระบบนิเวศ คุณภาพน้ำ อากาศ รวมถึงการทิ้ง สิ่งปฏิกูลและการกำจัดขยะมูลฝอย 3) ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านสังคม (Social carrying capacity) หมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะไม่ทำให้ความสนุกสนานและความประทับใจของนักท่องเที่ยวจางหายไปเมื่อมีการขยายตัวของนักท่องเที่ยว รวมถึงระดับสูงสุดที่จะไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นจนเกิดความไม่พอใจ และ 4) ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจ (Economic carrying capacity) หมายถึงระดับการพัฒนาที่ระบบเศรษฐกิจ ดำเนินต่อไปได้อย่างเหมาะสมโดยไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งของสมาชิกในสังคม ไม่กระทบต่อการลงทุนและการดำรงชีพของประชากร (นำขวัญ วงศ์ประทุมและคณะ, 2562)

Srirathu, V. (2008) อ้างใน Nuchpravee Likitsarun et al. (2018) เสนอว่า การกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1. การกำหนดเกณฑ์การประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ความสะอาดในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม 4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมคือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้ Boonyaphak, W. (2007) อ้างใน Nuchpravee Likitsarun et al. (2018) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ 1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต 2. ความสะดวกในการเข้าถึงได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว 3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย 4. สภาพแวดล้อม

ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว 5. ข้อจำกัด เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณสุข ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

สรุปได้ว่าการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเป็นการประเมินศักยภาพของพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยการใช้องค์ประกอบในด้านต่างๆมาประเมินพื้นที่ ทั้งด้านกายภาพ วิถีชีวิตชุมชน คุณค่าของพื้นที่ อัตลักษณ์ของพื้นที่ ประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ความสะดวกของการเดินทาง การเข้าถึงพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่ เป็นต้น เพื่อเป็นการรองรับการท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่

2.2 แนวคิดการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำ

ฉัตรชัย พงศ์ประยูร อ่างใน จรุณพันธ์ บรรจงภาค, 2546 รูปแบบของการตั้งถิ่นฐานโดยอิงไปกับเส้นทางคมนาคมบริเวณที่ราบเป็นส่วนมาก และยึดตามเส้นทางคมนาคมเป็นหลักในการตั้งบ้านเรือน โดยลักษณะการตั้งบ้านเรือนแนวยาว (Linear Settlement) หรือตามเส้นทางคมนาคม ได้แก่ แม่น้ำลำคลอง และถนน เป็นต้น โดยการตั้งถิ่นฐานริมน้ำลำคลองเป็นการเลือกพื้นที่ของมนุษย์ตั้งแต่สมัยอดีตโบราณเพราะแหล่งน้ำเป็นแหล่งอาหาร แหล่งเพาะปลูก และใช้เป็นเส้นทางคมนาคม และลักษณะชุมชนน้ำเป็นลักษณะที่โดดเด่นของชุมชนชาวไทย มีการสร้างอาคารบ้านเรือนลงบนน้ำประกอบด้วยเรือนแพหรือชุมชนแบบสะเทินน้ำสะเทินบก คือ ชุมชนที่ตั้งริมฝั่งแม่น้ำ หรืออยู่ในน้ำตื้นๆ รวมทั้งบริเวณที่มีน้ำท่วม ซึ่งประกอบด้วยเรือนไม้ยกสูง สังคมไทยมีวิถีชีวิตแบบชานน้ำคือการสร้างอาคารง่าย ๆ ตามแม่น้ำลำคลอง (สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา อ่างใน จรุณพันธ์ บรรจงภาค, 2546) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อ่างใน ภาสกร คำภูแสน, 2552 เมืองและชุมชนต่างๆในประเทศไทยมักตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำลำคลอง โดยที่ในอดีตแหล่งน้ำมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของชุมชน เป็นแหล่งอุปโภค บริโภคของครัวเรือน ใช้ในการปรุงอาหาร การซักล้าง การชำระร่างกาย เกษตรกรรม และการคมนาคม เป็นต้น

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่อยู่บริเวณริมน้ำจะมีความสอดคล้องไปกับลักษณะทางกายภาพของแหล่งน้ำในแต่ละท้องถิ่นอันส่งผลต่อรูปแบบการกระจายตัวของชุมชน โดยรูปแบบของชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณริมน้ำหรือลำคลองจะมีการกระจายตัวเป็นกลุ่มยาวไปตามลำน้ำเรียก รูปแบบการกระจายตัวนี้ว่า river linear แต่ถ้าเป็นการตั้งถิ่นฐานที่อยู่ใกล้กับบึง น้ำหรือหนองน้ำ การกระจายตัวของชุมชนจะเป็นแบบกระจุก ที่เรียกว่า cluster

ในภาคกลาง ความใกล้ชิดกับแหล่งน้ำทำให้เรียนรู้ความแปรผันของน้ำในแต่ละช่วงเวลา มีการปรับตัวและวิถีชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การสร้างชุมชนและเมืองจึงวางตัวขนานไปกับลำน้ำ ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบกว้างใหญ่ มีกำลังคนจำนวนมาก รวมทั้งมีเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่เชื่อมต่อ

กับทะเลทำให้มีการติดต่อสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างแดนเป็นบ่อเกิดอารยธรรมอยุธยา-รัตนโกสินทร์ ในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา

รูปแบบของเรื่อน มีเรื่อนแบบสะเทือนน้ำสะเทินบก หรือเรื่อนขายน้ำ การเรียกเรื่อนประเภทนี้ว่า เรื่อนสะเทือนน้ำสะเทินบก เกิดจากลักษณะทางกายภาพของตัวเรื่อน กล่าวคือ ในช่วงเวลาปกติเรื่อนแบบนี้จะมองดูเหมือนกับเรื่อนเสาสูงที่ตั้งอยู่บนตลิ่งแต่ในช่วงฤดูน้ำหลากระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองจะสูงขึ้นจนท่วมเสาเรื่อนทำให้มองดูเหมือนเรื่อนลอยอยู่บนน้ำ รูปแบบของเรื่อนลักษณะนี้ก็คล้ายกับการเอาเรื่อนแพขึ้นไปตั้งไว้บนบก เนื่องด้วยจากตลิ่งมีความเปียกชื้นและลาดเอียงซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการอยู่อาศัย ทำให้ต้องมีการทำเสารับพื้นเรื่อนแพให้ตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคงเปรียบไปแล้วก็อาจจะเหมือนกับเสาที่ใช้สำหรับปักยึดโยงเรื่อนแพไว้ไม่ให้ลอยไปตามน้ำแต่เปลี่ยนเป็นเสาหลักทำหน้าที่สำหรับยึดโยงเรื่อนแพไว้ไม่ให้ลอยไปตามน้ำแต่เปลี่ยนมาเป็นเสาหลักทำหน้าที่ค้ำจุนเรื่อนอย่างสมบูรณ์ เรื่อนแบบนี้จึงถูกติดตั้งอยู่กับที่ไม่ลอยขึ้นลงตามระดับความเปลี่ยนแปลงของน้ำหรือลอยไหลย้ายถิ่นที่ได้ง่ายตายอีกต่อไป สำหรับความยาวของเสาเรื่อนจะสั้นจะยาวแตกต่างกันสัมพันธ์กับความลาดเอียงของตลิ่ง ส่วนการวางทิศทางของเรื่อนของคนไทยจะหันด้านยาวของเรื่อนเข้าหาลำน้ำเรียกว่าการวางเรื่อนตามน้ำ

เรื่อนบกหรือเรื่อนเสาสูง หมายถึงเรื่อนที่ปลูกบนแผ่นดิน การเปลี่ยนจากอยู่บนน้ำมาอยู่บนแผ่นดิน การเปลี่ยนจากอยู่บนน้ำมาอยู่บนแผ่นดินก็ไม่ได้หมายความว่าตัดขาดจากน้ำอย่างสิ้นเชิงยามฤดูน้ำหลากผืนน้ำจะไม่ถูกจำกัดขอบเขตโดยฝั่งน้ำอีกต่อไป เมื่อผืนดินกลายเป็นผืนน้ำด้วยกันทั้งหมดก็จะมีสภาพเป็นทะเลสาบขนาดใหญ่ ฤดูกาลนี้ไม่ว่าเรื่อนแพ เรื่อนขายน้ำ หรือเรื่อนบนบกต่างตกอยู่ในสภาพเดียวกัน คือ รองจากพื้นเรื่อนก็จะเป็นพื้นน้ำ การปลูกเรื่อนบนบกเป็นเรื่อนเสาสูงจึงเป็นทางออกที่ดีที่สุดของผู้คนในภูมิภาคนี้ เนื่องจากลักษณะการใช้พื้นที่ภายในบนพื้นเรื่อนที่ยกสูงขึ้นไป คือ พื้นที่อยู่อาศัยหลัก มีชานยื่นออกไปจากตัวเรื่อนสามารถใช้เป็นพื้นที่นั่งรับแขกทำกิจกรรมในครัวเรือน ซักล้างและวางกระถางต้นไม้ ส่วนพื้นที่ใต้ถุนเรื่อนนั้นจะถูกน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี เมื่อน้ำลดแล้วความชื้นแฉะก็ยังคงอยู่ระยะหนึ่ง ไม่เหมาะที่จะใช้ประโยชน์ใดๆ จึงปล่อยให้โล่งและใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ กองเก็บข้าวของ รวมทั้งเก็บเรือที่จำเป็นต้องมีไว้เพื่อใช้เป็นพาหนะในยามที่แผ่นดินกลายเป็นผืนน้ำด้วย ใต้ถุนเรื่อนไม่ใช่ที่อยู่อาศัยของคน อย่งดีก็มีเพียงเพื่อพักผ่อนยามกลางวันในฤดูแล้ง ซึ่งเป็นช่วงที่แดดแรงและร้อนบนเรื่อน

รูปแบบของเรื่อนแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ผู้คนใช้ในการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอย่างปรกติสุข แต่การดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมนี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมปัจจุบัน จากชุมชนริมน้ำที่มีการคมนาคมทางน้ำเป็นหลักถูกแทนที่ด้วยการตั้งชุมชนตามแนวถนนที่เป็นการคมนาคมรูปแบบใหม่ แม่น้ำลำคลองถูกละเลย ถมทับเพื่อสร้างถนน (ปริญานูช, 2551)

สรุปได้ว่าการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำเป็นการตั้งถิ่นฐานที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีตและสมัยอดีตนั้นมีความโดดเด่นมาก เนื่องจากแม่น้ำลำคลอง เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งหลัก และนอกจากนี้น้ำยัง

เป็นแหล่งอาหาร และเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องมีความสัมพันธ์ เนื่องจากมนุษย์ใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และรูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนริมน้ำนั้นเป็นรูปแบบแนวยาว บ้านเรือนมีการสร้างที่อยู่อาศัยตามริมแม่น้ำ และมีการปรับตัวกับสภาพแวดล้อมในช่วงฤดูน้ำหลากโดยการสร้างบ้านเรือนที่มีเสาสูงชั้นเดียว และมีเรือเป็นพาหนะในช่วงฤดูน้ำหลาก และมีเรือนแบบสะเทือนน้ำสะเทือนบกหรือเรือนชายน้ำ การเรียกเรือนประเภทนี้ว่าเรือนสะเทือนน้ำสะเทือนบก ในช่วงลาปกติเรือนแบบนี้จะมองดูเหมือนกับเรือนเสาสูงที่ตั้งอยู่บนตลิ่ง แต่ในช่วงฤดูน้ำหลากระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองจะสูงขึ้นจนท่วมเสาเรือน ทำให้มองดูเหมือนเรือนลอยอยู่บนน้ำ

รูปที่ 2.1 ตัวอย่างพื้นที่ชุมชนริมน้ำ
ที่มา : ผู้วิจัย

2.3 แนวคิดการปรับตัวของชุมชน

2.3.1 แนวคิดการปรับตัว

Intergovernmental Panel on Climate Change.(IPCC ,2007) อ้างใน ชลธิรา สุขสงวน (2560) เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองสิ่งกระตุ้น และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือในอนาคตเป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะลดภาวะล่อแหลม ความเปราะบางของระบบหรือภาคส่วนต่างๆตลอดจนสังคมมนุษย์ต่อผลกระทบและผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม, 2557 อ้างใน ชลธิรา สุขสงวน, 2560) ได้ให้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความหมายการปรับตัวไว้ว่าเป็นกระบวนการของการลดความเปราะบางต่อผลกระทบในปัจจุบันและผลกระทบในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้ชุมชนมีความสามารถในการรับมือและสร้างภูมิคุ้มกัน รวมถึงการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อรับมือต่อสถานการณ์และสภาพปัญหา โดยการปรับตัวจะให้ความสำคัญกับภัยธรรมชาติที่เกิดจากสภาพอากาศ เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม

มัลม และเจมิสัน (Malm & Jamison) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง วิธีการที่คนเราปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของตัวเองในสภาพแวดล้อม ซึ่งบางครั้งส่งเสริมบางครั้งขัดขวาง และบางครั้งสร้างความทุกข์ทรมานแก่เรากระบวนการปรับตัวนี้ เกิดขึ้นจากความจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการและเราสามารถใช่วิธีการแบบต่าง ๆ ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการนั้น ๆ ในสภาวะแวดล้อมที่ปกติธรรมดา หรือมีอุปสรรคขัดขวางต่าง ๆ กันไป ส่วนลาซารัส (Lazarus) กล่าวว่า การปรับตัวประกอบขึ้นด้วยกระบวนการหรือวิธีการทั้งหลายทางจิตซึ่งมนุษย์ใช้ในการเผชิญข้อเรียกร้องหรือแรงผลักดันภายนอกและภายใน ต่อมาในปี 1981 โคลแมน และแฮมแมน (Coleman and Hamman) กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านความต้องการหรือด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมจนเป็นสถานการณ์ที่มีบุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

กันยา สุวรรณแสง (2536) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับกายใจให้อยู่ในสังคมได้ในสภาวะแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุขและลักษณะ สิริวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัว คือ การที่บุคคลสามารถสร้างหรือขัดเกลาพฤติกรรมให้เข้ากับแบบแผนของสังคมหรือสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงให้สามารถบรรลุจุดหมายที่ต้องการทำให้มีชีวิตอยู่อย่างปกติสุขทั้งทางกายและจิตใจ ไม่เกิดผลเสียทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2533) ได้กล่าวถึงการปรับตัวและพฤติกรรมของบุคคลว่า ความแตกต่างระหว่างสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมืองและชุมชนชนบทมีอิทธิพลทำให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมมนุษย์กระบวนการจัดระเบียบสังคม (Socialization) ทั้งตัวบุคคลและกลุ่มคนในชุมชนหนึ่ง ๆ ซึ่งสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ได้แก่ 1. สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เป็นสิ่งที่กำหนดบุคลิกภาพ อุปนิสัยใจคอจารีต ความเชื่อ แนวคิด และความตระหนักในระบบคุณค่าของบุคคลซึ่งเป็นเหตุทำให้คนในชุมชนเมืองต่างจากคนในชุมชนชนบท ด้วยเหตุที่คนยอมปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมนั่นเอง 2. สิ่งแวดล้อมทางสังคม จากการที่คนเราต้องอยู่ร่วมกันทำให้กลุ่มสังคมมีบทบาทและอิทธิพลต่อการปรับตัวและพฤติกรรมของบุคคล ดังเช่น วิถีชีวิตของชนบท ซึ่งถูกจำกัดด้วยสิ่งแวดล้อม จากครอบครัวและเพื่อนบ้านที่มีวิถีชีวิตคล้ายกันมีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีมากกว่าคนในชุมชนเมือง และมีความร่วมมือระหว่างชุมชนมากกว่าชุมชนเมืองซึ่งมีการแบ่งแยกและความพยายามในการรักษา

ผลประโยชน์ในความหลากหลายของกลุ่ม อีกทั้งคนในชนบทการเคลื่อนย้ายฐานะทางสังคมไม่ปรากฏเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชัดเหมือนในชุมชนเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนย้ายฐานะโดยการเปลี่ยนแปลงอาชีพสูง

3. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ความแตกต่างของเมืองและชนบทก่อให้เกิด “Culture Shock” ซึ่งทำให้ชนบทต้องใช้เวลาในการปรับตัว เช่นเดียวกับการควบคุมทางสังคมนั้น ชนบทจะมุ่งเน้นการควบคุมในแบบไม่เป็นทางการหรือการใช้ความรู้ทักษะนั้น ชาวชนบทจำเป็นต้องเรียนรู้ ทักษะหลายด้านในคนเดียว ในลักษณะที่เรียกว่า “Jack of all trades” ในขณะที่คนในเมืองมุ่งเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับระดับและมาตรฐานในการครองชีพความแตกต่างของอุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน ระหว่างชนบทกับเมืองจะแตกต่างกันโดยเฉพาะการที่ชนบทจะเน้นการประหยัดในการดำรงชีวิตเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าการปรับตัวเป็นการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป หรือภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง หรือน้ำหลาก โดยมนุษย์มีแนวทางในการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้น ลดผลกระทบที่รุนแรงในเบาบางลง และมีการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิตตนเอง และนอกจากนี้ยังหมายถึงวิธีการที่คนเราจะสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตนเอง และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดการปรับตัวของมนุษย์ทั้งพฤติกรรม วิถีชีวิต วัฒนธรรมที่แตกต่างกันซึ่งคนในเมืองก็จะมีพฤติกรรม วิถีชีวิตอีกแบบหนึ่งส่วนคนชนบทก็จะมีวิถีชีวิต และพฤติกรรมอีกแบบหนึ่ง

2.3.2 แนวคิดเรื่องเมืองพลวัต

Urban Resilience เมืองยืดหยุ่นเป็นการที่เมืองนั้นปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เมืองแทบทุกเมืองมักเจอกับวิกฤตสิ่งแวดล้อม เช่นน้ำท่วม พายุเฮอริเคน เป็นต้น ซึ่งทำให้เมืองต้องเริ่มมีการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับวิกฤตทางสิ่งแวดล้อมให้ได้ ดังตัวอย่างจากเมืองใหญ่ของเอเชียและจากยุโรปซึ่งเป็นเมืองที่เผชิญกับวิกฤตมาก่อนมีการปรับตัวและประยุกต์ใช้เข้ากับพื้นที่ทางกายภาพ เช่นเมืองรอตเตอร์ดาม (Rotterdam) ด้วยความเข้าใจพื้นที่ว่าอยู่พื้นที่ลุ่มปากแม่น้ำติดกับชายฝั่งจึงมีการพัฒนาแนวคิด Water Sensitive Urban Design เข้ามาปรับปรุงเมือง หรือเงินเองก็มีการใช้แนวคิด Sponge City อันเป็นการออกแบบและใช้พื้นที่สาธารณะเพื่อรับมือกับมรสุมที่พัดเข้าสู่พื้นที่ในทุกๆปีและความเข้าใจบริบทและวัฏจักรทางธรรมชาติของพื้นที่ รอตเตอร์ดามเข้าใจผลกระทบของน้ำที่มาจากแม่น้ำ ฝน และทะเล ทำให้การระบายน้ำทำได้ยาก เมืองจึงเน้นออกแบบโดยใช้การชะลอน้ำที่ใช้ทั้งระบบ ตั้งแต่ระบบย่อยภายในบ้าน พื้นที่อาคารของรัฐ และเอกชนเพื่อช่วยชะลอน้ำ ทั้งการพัฒนาสวนหลังคาไปจนถึงการเก็บกักน้ำใต้ดิน ในขณะที่ที่ประเทศจีนมองเห็นวัฏจักรของภูมิอากาศจึงมีการออกแบบสวน และพื้นที่สาธารณะขนาดใหญ่ เช่น สวนสาธารณะ Yanweizhou ในเมืองจินหัว (Jinhua) พื้นที่ปรับปรุงพื้นที่ที่ระบบนิเวศเสียไปให้กลับมาเป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถร่วมรับน้ำ เป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมทั้งสุขภาพของระบบนิเวศและสุขภาพของผู้คนไปพร้อมกัน City Cracker,2020 ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตรบุษบา มารมย์,2562 ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศนั้นทำให้เมืองต้องปรับตัวรับสถานการณ์ต่างๆ ทั้งรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับ พนิท ภูจินดาและ ยศพล บุญสม, 2559 ในเรื่องของการสร้างเมืองที่มียืดหยุ่นสูง สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วกับวิถีชีวิตใหม่ที่ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง เพื่อลดปัญหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การประหยัดพลังงานและการลดมลพิษของสิ่งแวดล้อมและมีส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกับ นิภัตรา นาคสิงห์, 2561 กล่าวว่า เมืองพลวัต (Resilient City) ก็คือเมืองที่พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศที่ไม่แน่นอนในอนาคตโดยเข้าใจถึงความซับซ้อนของระบบเมืองและสังคมเมือง เมืองพลวัตหมายถึงเมืองที่ฟื้นฟูตัวเองได้เร็วหลังเกิดภัยพิบัติ ซึ่งเมืองพลวัตนั้นสามารถเกิดขึ้นจากการออกแบบเมืองให้คนที่อยู่ในละแวกเดียวกันได้รู้จักกันมากขึ้น เพราะเมื่อคนรู้จักกันมากขึ้น การช่วยเหลือก็จะมากขึ้นตาม สังคมก็จะฟื้นฟูได้เร็ว หลักการความพลวัตของเมือง (Urban Resilience Principles) นั้นประกอบไปด้วย 6 แบบด้วยกัน คือ เมืองที่มีความหลากหลาย (Diversity) เมืองที่มีความซ้ำซ้อน (Redundancy) เมืองที่ได้รับการออกแบบเป็นส่วนย่อยและมีความอิสระขององค์ประกอบต่างๆ ในระบบ (Modularity and Independence of System components) เมืองที่มีความไวต่อการตอบสนอง (Feedback Sensitivity) เมืองที่มีขีดความสามารถในการปรับตัว (Capacity of Adaptation) และสุดท้ายคือเมืองที่มีการบูรณาการและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Responsiveness and Integration) ซึ่งการเป็นเมืองพลวัตจะนำไปสู่ภาวะที่เมืองสังคม และทรัพยากรธรรมชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว เพราะเมืองสามารถปรับตัวตามการศึกษาการไหลของน้ำและเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกับพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมไว้แล้ว ในส่วนของ นิภัตรา นาคสิงห์, 2561 นั้นแตกต่างกับผู้อื่นคือได้กล่าวถึงหลักการของพลวัตของเมืองทำให้เข้าใจความเป็นพลวัตของเมืองมากยิ่งขึ้น และมีการคำถึงถึงเรื่องการออกแบบเมืองให้มีปฏิสัมพันธ์เชิงพื้นที่ซึ่งจะส่งผลให้การฟื้นฟูเมืองนั้นรวดเร็วยิ่งขึ้น และมีเรื่องที่ว่าสอดคล้องกับคนอื่นๆ คือการเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมกับพื้นที่ซึ่งในเรื่องเมืองนั้นโครงสร้างพื้นฐานถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก และเรื่องการปรับตัวในเมืองต้องสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงไปในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสามารถปรับตัวให้อยู่กับสภาพแวดล้อมได้ และเมืองสามารถฟื้นฟูได้รวดเร็วจากภัยพิบัติ

จากแนวคิดเรื่องเมืองพลวัตสามารถสรุปได้ว่าเป็นเมืองที่ปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปให้สามารถอยู่กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิอากาศที่เปลี่ยนไป เช่น น้ำท่วม สามารถปรับตัวให้อยู่กับเมืองที่มีปัญหาน้ำท่วมได้ และด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสามารถปรับตัวและสามารถอยู่กับเมืองที่มีสภาพแวดล้อม สังคม

เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างลงตัว มีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมรองรับและสามารถฟื้นฟูเมืองได้อย่างรวดเร็ว

2.3.3 แนวคิดเรื่องภัยพิบัติและอุทกภัย

ศูนย์เตรียมความพร้อมภัยพิบัติแห่งเอเชีย (2548, น.3) อ้างใน ชวงศ์ อุบลี, 2555 ได้ให้คำจำกัดความของภัยพิบัติ คือ ต้นตอของผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ หรือเกิดความเสียหายทางระบบเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสังคม และอื่น ๆ อีกมากมาย

UN International Strategy for Disaster Reduction: ISDR (2549, น.2) อ้างใน ชวงศ์ อุบลี, 2555 ได้ให้คำจำกัดความของภัยพิบัติว่าคือ สภาวะที่ระบบการทำงานของชุมชนหรือสังคมได้รับการกระทบ กระเทือนอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่เกินกำลังความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจะจัดการได้โดยใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่ และภัยพิบัติเป็นกระบวนการของความเสี่ยงซึ่งเป็นผลมาจากการรวมตัวกันของภัยสภาพความล่อแหลม และความสามารถหรือมาตรการที่ไม่เพียงพอที่จะลดผลด้านลบของความเสี่ยงนั้นได้

ภัยพิบัติจากธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน อุทกภัย (Flood) เป็นภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วม ในฤดูฝน คลื่นพายุซัดฝั่งหรือเขื่อนพัง และเป็นภัยที่เกิดจากน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ที่ต่ำกว่า ระดับน้ำทะเลมักจะม่น้ำท่วมเป็นประจำและในบริเวณที่ลุ่ม

ศิรินันต์ สุวรรณโมลี (2552, น.6) อ้างใน ชวงศ์ อุบลี, 2555 ได้ให้ความหมายของภัยพิบัติ คือ ภัยที่ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่คนหมู่มาก จนคนในชุมชนไม่สามารถรับมือกับภัยนั้นได้ด้วยตนเอง ทำให้การดำเนินงานของชุมชนหรือสังคมต้องหยุดชะงัก

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2553, น.30) อ้างใน ชวงศ์ อุบลี, 2555 ให้ความหมายของภัยพิบัติ หมายถึง สภาวะการกระทบกระเทือนที่ผู้คนและชุมชนได้รับอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เกินกำลังความสามารถของชุมชนและสังคมที่ได้รับผลกระทบจะจัดการได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเอง

กรมอุตุนิยมวิทยา (2554) ได้แบ่งประเภทของน้ำท่วมในประเทศไทยออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1) น้ำป่าไหลหลาก หรือน้ำท่วมฉับพลัน มักจะเกิดขึ้นในที่ราบต่ำหรือที่ราบลุ่มบริเวณใกล้ภูเขาต้นน้ำ เกิดขึ้นเนื่องจากฝนตกหนักเหนือภูเขาต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทำให้จำนวนน้ำสะสมมีปริมาณมากจนพื้นดิน และ ต้นไม้ดูดซับไม่ไหวไหลบ่าลงสู่ที่ราบต่ำเบื้องล่างอย่างรวดเร็ว ความรุนแรงของน้ำอาจทำให้บ้านเรือนพังทลาย เสียหาย และเกิดอันตรายถึงชีวิตได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) น้ำท่วมหรือน้ำท่วมขัง เป็นลักษณะของน้ำท่วมที่เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำสะสมจำนวนมากที่ไหลบ่า ในแนวระนาบจากที่สูงไปยังที่ต่ำเข้าท่วมอาคารบ้านเรือน เรือกสวนไร่นาได้รับความเสียหาย หรือเป็นสภาพน้ำท่วมขังในเขตเมืองใหญ่ที่เกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานาน

3) น้ำล้นตลิ่ง เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำจากฝนตกต่อเนื่องไหลลงสู่ลำน้ำหรือแม่น้ำ มีปริมาณมากจนระบายลงสู่ลุ่มน้ำด้านล่างหรือออกสู่ปากน้ำไม่ทันทำให้เกิดสภาวะน้ำล้นตลิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ (ศิริพัชร วัชรภาสกร, 2556 อ้างใน ศิริภา จันทรเกื้อและคณะ, มปป.)

1. อุทกภัยที่เกิดจากเหตุการณ์ทางธรรมชาติ

1.1) น้ำท่วมฉับพลันหรือน้ำป่า (Flash Floods) เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นและลดอย่างฉับพลันเนื่องจากฝนตกหนักในพื้นที่ซึ่งมีความชันมากและมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำ

1.2) น้ำท่วมขัง (Drainage Floods) เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเนื่องจากการระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มักเกิดบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ และบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเกิดจากฝนตกหนักในบริเวณนั้นๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน หรือเกิดจากสภาวะน้ำล้นตลิ่ง

1.3) ลักษณะน้ำป่าไหลหลากอย่างช้า ๆ (Steady Floods) เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้น เนื่องจากการเคลื่อนที่ของปริมาณน้ำจำนวนมากจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำซึ่งมักเกิดขึ้นหลักจากฝนตกไม่หนักมาก แต่ต่อเนื่องเป็นเวลานานที่ไหลบ่าลงมารวมตัวกันบริเวณที่ราบเชิงเขาและที่ราบระหว่างเนินลอนลาด น้ำป่าไหลหลากจะไม่มี ความรุนแรงเนื่องจากสภาพภูมิประเทศไม่ลาดชันมาก

1.4) น้ำท่วมบริเวณปากแม่น้ำ (River Floods) เป็นสภาพน้ำท่วมตามปกติของแม่น้ำต่าง ๆ บริเวณปากแม่น้ำ สภาพน้ำท่วมลักษณะนี้เกิดจากในระยะน้ำนองของแม่น้ำปริมาณน้ำของแม่น้ำที่ไหลหลากลงมาถูกน้ำทะเลหนุน ทำให้เกิดน้ำล้นตลิ่งบริเวณที่ต่ำของแม่น้ำ

2. อุทกภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

2.1) อุทกภัยเนื่องจากการพังทลายของเขื่อนกั้นน้ำ สภาพน้ำท่วมลักษณะนี้จะเกิดความเสียหายรุนแรงและรวดเร็ว กระแสน้ำจะทะลักออกจากเขื่อนอย่างรุนแรง พัดพาบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ทั้งสองฝั่งท้ายเขื่อน ประชาชนเสียชีวิตตลอดจนสัตว์เลี้ยงล้มตายเป็นจำนวนมาก

2.2) อุทกภัยที่เกิดจากการก่อสร้างถนนกีดขวางทางน้ำ การก่อสร้างถนนขวางทางน้ำ โดยออกแบบสะพานและท่อระบายน้ำหากไม่เพียงพอจะทำให้เกิดการกีดขวางการไหลของน้ำทำให้ถนนขาดหรือน้ำล้นข้ามถนนเป็นช่วงๆก่อให้เกิดความเสียหายต่อถนนการคมนาคมบ้านเรือนราษฎร และพื้นที่เกษตรกรรม

2.3) สภาพน้ำท่วมที่เกิดจากน้ำฝนท่วมขังในเขตชุมชนและในเขตเมือง เมื่อเกิดฝนตกหนักติดต่อกันพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติเช่น ที่ลุ่ม บ่อ บึง มีสภาพน้ำเต็มเมื่อเกิดฝนตกหนักในบริเวณนั้นอีกจะเกิดน้ำท่วมขัง เนื่องจากระบายน้ำไม่ทัน

สรุปได้ว่าภัยพิบัตินั้นต้นตอของผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ หรือเกิดความเสียหายทางระบบเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสังคม และอื่น ๆ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อีกมากมายซึ่งภัยพิบัติมีทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและภัยที่เกิดจากมนุษย์ โดยภัยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาตินั้นจะเป็นภัยธรรมชาติที่ไม่สามารถคาดการณ์ความเสียหายได้ เช่น อุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก อุทกภัยนั้นทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดจากการกระทำของมนุษย์นั้น ซึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นอุทกภัยที่คาดเดาไม่ได้ เช่น การเกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน เป็นต้น แต่ที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์นั้นสามารถคาดเดาได้ว่าจะเกิดอุทกภัยเนื่องจากมนุษย์เป็นผู้สร้างสิ่งกีดขวางขึ้นมาขวางทางน้ำ เช่น เขื่อนกั้นน้ำเป็นต้น นั้นทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ เนื่องจากน้ำท่วมทำให้เศรษฐกิจเกิดความเสียหาย วิถีชีวิตที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเมื่อเกิดอุทกภัย ชุมชนไม่สามารถรับมือกับอุทกภัยที่เกิดขึ้นได้

2.4 แนวคิดการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนเป็นผู้ทำทุกอย่าง ไม่ใช่หน่วยงานภายนอกกำหนดไปแล้วให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะต้องคิดขึ้นมาเองเพื่อสังคมของชุมชนนั้นได้เห็นหรือเข้าใจสภาพการมีส่วนร่วมได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ตรงกับ ความเป็นจริง (อคิน ระพีพัฒน์, 2527 : 320 อ้างใน อนุกุล ศิริจันทร์, 2562) โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2546 : 139 อ้างใน อนุกุล ศิริจันทร์, 2562) สิ่งที่สำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ได้เสียสละทรัพยากรส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ เข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมด้านการจัดการควบคุม

การมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ซึ่งสอดคล้องกับ (Cohen & Uphoff, 1980 : 213-218 อ้างใน อนุกุล ศิริจันทร์, 2562) ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญซึ่ง ในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้ที่มีบทบาทในทุกๆ เรื่อง ไม่ใช่ที่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิด แนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐานและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริการ และการประสานขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นโยบายทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เริ่มตั้งขั้วางแผน ระบุปัญหาและความต้องการ ขั้ปฏิบัติการการประเมินผล และบำรุงรักษา สรุปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมได้

เหมือนดั่งกับภุริวัจน์ เดชอุ่ม และคณะ, 2561 กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วม คือ การที่ทุกคนในชุมชนมีโอกาสเข้าดำเนินกิจกรรม กระบวนการพัฒนาและรับผลจากการพัฒนาถือเป็นแนวทางการพัฒนาระดับชุมชนในมิติต่าง ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้กับ ทุนทางสังคม (social capital) รูปแบบหนึ่ง ในสังคมประชาธิปไตยเช่นในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมยังเป็นประเด็นในด้านการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมอาจจะเริ่มตั้งแต่การค้นหาปัญหา และกำหนดประเด็นการพัฒนา ร่วมกัน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกักระบวนการ พัฒนา การร่วมตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนกิจกรรม และกระบวนการพัฒนา การลงมือดำเนินงานพัฒนาตามแผนงานที่กำหนดไว้ให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงการประเมินผล และร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และปฏิบัติ และเมื่อมีเรื่องผลประโยชน์ด้วยนั้นประชาชนย่อมได้ประโยชน์ด้วยเนื่องจากประชาชนได้เสียสละทรัพย์สินของตนเองไม่ว่าจะเป็นความคิด การลงมือทำ หรือทรัพย์สิน เป็นต้น และเมื่อมีโครงการที่จะเกิดขึ้นในชุมชนประชาชนย่อมมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆเนื่องจากว่าเป็นเจ้าของพื้นที่

2.5 นโยบายและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 นโยบายที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย พ.ศ.2560-2564 นั้นโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม“ชิมขนม กินปลาน้ำย่ม ชมวิถีชีวิต คนกงไกรลาศ” ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่จังหวัดกำลังผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแห่งใหม่ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนของอำเภอกงไกรลาศ ซึ่งจะใช้รถสองแถว โดยที่ชาวบ้านเรียกว่ารถคอกหมูเป็นพาหนะพร้อมกับมัคคุเทศก์บรรยายตลอดทาง จุดที่ 2 พานักท่องเที่ยวเดินทางต่อไปนมัสการศาลเจ้าพ่อดาบทอง และตลาดเก่าชาวจีนซึ่งเป็นบรรพบุรุษที่อพยพมาจากเมืองจีนมาตั้งรกรากค้าขาย จนถึงปัจจุบัน จุดที่ 3 นักท่องเที่ยวเดินข้ามสะพานและนมัสการหลวงพ่อโตวิหารลอย ซึ่งมีอภินิหารต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างมากมาย ซึ่งเล่ากันว่าวิหารนี้ น้ำไม่เคยท่วม ในขณะที่ลแวกเดียวกัน น้ำท่วมอย่างเห็นได้ชัด จุดที่ 4 จากจุดนี้จะพานักท่องเที่ยวมาชม ชิม ซื้อตลาดสินค้าชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงสินค้าชุมชนของกลุ่มอาชีพทั้ง 12 กลุ่ม ของเทศบาลตำบลกงไกรลาศ ให้นักท่องเที่ยวได้ชิมและซื้อติดไม้ติดมือ จุดที่ 5 จะพานักท่องเที่ยวแวะชมชุมชนตลาดปลาน้ำจืดที่อร่อยที่สุดในประเทศไทยซึ่งจุดนี้จะพบกับวิธีทำปลาอย่าง ปลาเกลือ ปลาร้า น้ำปลา ตลาดซื้อขายปลาสด ที่ขึ้นจากท่าแม่ น้ำยมกันสด ๆ จุดที่ 6 พานักท่องเที่ยวลงสู่ภาคพื้นน้ำและล่องแพไปชมที่ว่าการอำเภอเก่าตั้งอยู่บนเกาะในแม่น้ำยมตลอดจนชมวิถีชีวิตของคนริมฝั่ง ชมร่องรอยประวัติศาสตร์เมืองท่าขนส่งสินค้าที่ยิ่งใหญ่ในอดีต ชมวิถีชีวิตคนริมฝั่ง การประกอบอาชีพประมงน้ำจืด โดยมีมัคคุเทศก์บรรยาย ล่องแพไปกลับประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง โดยกลุ่มอาชีพล่องแพของชุมชนหมู่ 9 จุดนี้ จะมีการพายเรือออกมาขายอาหาร สินค้าของที่ระลึก โดยประชาชนของชุมชนบ้านเหนืออง ซึ่งเป็นประชาชนที่ติดกับแม่น้ำยมเป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่งเมื่อกลับถึงฝั่ง ส่งนักท่องเที่ยวโดยขึ้นรถสองแถวด้วยความสวัสดิภาพเสร็จสิ้นภารกิจของโครงการ ในอนาคตต่อไปเทศบาลตำบลกงไกรลาศ กำลังเตรียมจัดทำเป็นจุดโฮมสเตย์ จุดแวะชมวิถีชีวิตชาวนาการปลูกข้าว เกี่ยวข้าวแบบดั้งเดิม มาเพิ่มในโปรแกรมของโครงการนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งขณะนี้กำลังเปิดใจให้ประชาชนผู้สนใจได้เข้าร่วมโครงการ

รูปที่ 2.2 รูปตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในอำเภอกงไกรลาศ

ที่มา : <https://mgronline.com/travel/detail/9640000063007>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนการพัฒนการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กำหนดวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2575 ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชน ทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” โดยมีหลักการการพัฒนการท่องเที่ยวในการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการส่งเสริม ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสี่ยงต่อการเสื่อมโทรมอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว และการปลูกฝัง จิตสำนึกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่ง เอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2560 ต่อเนื่อง มาจนถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาขาการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มและพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก โดยการท่องเที่ยวสีเขียว หรือ Green Tourism เป็นสาขา/กิจกรรมหนึ่งที่ไทยมีศักยภาพและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและตลาดโลก ที่หันมาใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน และวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากขึ้นจึงได้ถูกกำหนดไว้เป็นแนวทางหนึ่ง

แผนพัฒนายุทธศาสตร์ที่ 2 (พ.ศ.2561 - 2565) เทศบาลตำบลก้งไกรลาศได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีแนวทางในการพัฒนาคือการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้และการมีงานทำ และส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีโครงการพัฒนาตามแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) ดังนี้ โครงการอบรมมีคฤเทศก์น้อยอนุรักษ์ก้งไกรลาศ โครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “ชิมขนม กินปลาน้ำยม ชมวิถีชีวิต คนก้งไกรลาศ” โครงการตลาดริมยม 2437 โครงการจัดตั้ง Home Stay การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โครงการท่องเที่ยวทางน้ำโครงการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน โครงการทำตลาดน้ำริมยม 2437 แผนพัฒนายุทธศาสตร์ที่ 3 (พ.ศ.2561 - 2565) การพัฒนาระบบการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมประเพณี มีแนวทางการพัฒนาโดยส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และแผนพัฒนายุทธศาสตร์ที่ 4 (พ.ศ.2561 - 2565) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งของชุมชนแนวทางการพัฒนาโดยสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้ศึกษาจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

วรรณกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวภายใต้ภาวะวิกฤต

กัญฐิมา แก้วงาม, 2561 ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวภายใต้ภาวะวิกฤตความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอเตัง จังหวัดยะลาโดยมีการตั้งข้อสงสัยว่าท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน อำเภอเบตงเป็นหนึ่งในพื้นที่เสี่ยงอันตรายของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ขณะเดียวกันก็ยังเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวอยู่อย่างไม่ขาดสายจนสามารถสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวในลำดับต้นๆของภาคใต้ได้ จึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาว่า อำเภอเบตงมีกลยุทธ์การสื่อสารการท่องเที่ยวอย่างไรภายใต้สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์วิกฤตในพื้นที่เบตง เป็นสถานการณ์ที่เหมือนจะคลี่คลาย แต่ยังอยู่ในภาวะที่เรียกว่า “ปกติในความไม่ปกติ” กล่าวคือ ในสถานการณ์ปกติ หมายถึง พื้นที่ที่มีความสงบดีไม่มีเหตุการณ์ แต่ในขณะเดียวกันในความปกตินั้นก็ยังต้องมีการจัดการพื้นที่เชิงรับอยู่ตลอดเวลาเพื่อรับมือกับภาวะที่ไม่ปกติที่ไม่อาจคาดเดาได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ จึงมีการจัดการกับวิกฤตในพื้นที่โดยการจัดการทั้งเชิงรับและเชิงรุก การจัดการภาวะวิกฤตเชิงรับของเบตง พบว่า มีการปล่อยแถวลาดตระเวน มีการอบรมผู้นำชุมชนให้คอยสังเกตการณ์พื้นที่ในความรับผิดชอบของตนอยู่เสมอ และการตั้งจุดตรวจรอบเมืองเบตง ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวในขณะเดียวกัน ก็ได้มีการจัดการเชิงรุกในพื้นที่ควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่องด้วย ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการเชิญสื่อมวลชนลงมาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสกับบรรยากาศพื้นที่จริง การเชิญนักรีวิวท่องเที่ยวลงมาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม รวมทั้งร่วมรับประทานอาหารขึ้นชื่อของเบตง และการอบรมคนในพื้นที่ในเรื่องการสร้างสารด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำเสนอเนื้อหาภาพลักษณ์เชิงบวกของพื้นที่ตนเองผ่านสื่อออนไลน์ ทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเรื่องราวการท่องเที่ยวในพื้นที่ออกสู่สาธารณชนคนภายนอกได้รับรู้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อพื้นที่การเป็นเมืองท่องเที่ยวท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรง

ณัฐธินิชา ณ นคร, 2565 ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวในภาวะวิกฤตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต และแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวในภาวะวิกฤต ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัย แบบผสมวิธี (Mixed method) กับกลุ่มตัวอย่างของทั้ง 4 กรณีศึกษา ผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวในภาวะวิกฤตต่างได้รับอิทธิพลจากปัจจัยการจัดการ ทั้ง 7 ปัจจัยตามแนวคิดของ 7s McKinsey ได้แก่

1) กลยุทธ์ (Strategy) 2) โครงสร้างองค์กร (Structure) 3) ระบบ (System) 4) รูปแบบ (Style)

5) บุคลากร (Staff) 6) ทักษะ (Skill) และ 7) ค่านิยมร่วม (Shared value) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในเชิงนโยบายสำหรับภาครัฐประกอบด้วย 1) สร้างจุดศูนย์กลางหรือฐานการท่องเที่ยวชุมชนกระจายตามจังหวัดต่างๆ 2) จัดทำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ 3) องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

รณณภัทร พันโกฏิ, 2559 ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยเหตุการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นในปี 2547 ได้สร้างความเสียหายอย่างมากแก่พื้นที่ของ จังหวัด กระบี่ พังงาและภูเก็ต ทั้งในแง่ความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สินและเศรษฐกิจทั้งของพื้นที่และของประเทศ ไทยโดยรวม เนื่องจากเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ฉะนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับมือเพื่อลดความเสียหายให้น้อยที่สุดหากเกิดขึ้นอีก ดังนั้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยสึนามิ โดยอาศัยระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ จำนวน 27 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆที่ได้ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปความ (Content Analysis) ผลวิจัยเป็นดังนี้ 1.) ด้านผลกระทบ พบว่า จังหวัดพังงาได้รับผลกระทบสูงที่สุดในด้านชีวิต และด้านสิ่งปลูกสร้าง จังหวัดภูเก็ตมีมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินสูงที่สุด และจังหวัด กระบี่ได้รับผลกระทบในครั้งนี้น้อยที่สุด 2.) ด้านการฟื้นฟูจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 พื้นที่ มีวิธีการดำเนินการในการฟื้นฟูที่คล้ายคลึงกันตามนโยบาย แต่จะแตกต่างกันเล็กน้อยตามของศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ ได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยสึนามิคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างกันบ้าง ในด้านของวิธีการในการจัดการ ตามศักยภาพ ขนาด ลักษณะขององค์กรและระดับชื่อเสียงของความเป็นเมืองท่องเที่ยวของแต่ละเมือง

เอกชัย ชำนินา, 2563 ได้ทำการศึกษาความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 2) วิเคราะห์ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 3) เสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมีวิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ และเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภาครัฐประสบปัญหาการมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่ำที่สุดนับตั้งแต่มีการเก็บสถิติทางการท่องเที่ยวต่ำที่สุดนับตั้งแต่ปี 2496 ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื้อหาให้อุตสาหกรรม การเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ผ่านการอนุมัติฯ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่องเที่ยวหยุดชะงัก จากการวิเคราะห์ความสามารถของภาครัฐกับการจัดการการท่องเที่ยว ภาครัฐมีมาตรการเยียวยาแก้ปัญหาให้กับผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวใน รูปแบบของการเยียวยาด้านภาษี โดยการให้กลุ่มนิติบุคคลสามารถเลื่อนการยื่นแบบแสดง รายการภาษีออกไปก่อน เพื่อให้กลุ่มนิติบุคคลดังกล่าวสามารถนำเงินมาหมุนเวียนให้เกิดสภาพ คล่องตัวมากที่สุด การลดอัตราเงินสมทบประกันสังคม รวมถึงการใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจท่องเที่ยวภายในประเทศไทย เช่น โครงการเที่ยวปันสุข การเพิ่มวันหยุดพิเศษเพื่อให้ ประชาชนได้ออกมาท่องเที่ยว คลายล็อครกระตุ้นเศรษฐกิจ เมื่อภาครัฐส่งเสริมและกระตุ้น การท่องเที่ยวมากขึ้น ประการต่อมาคือ การที่ภาครัฐอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โดยยึด หลักการสะอาด สะดวก และปลอดภัย เพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ กลับมาท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความปลอดภัย บนเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อวางแผนระยะยาว แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์โรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) พบว่า “ประการแรกด้านการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ภาครัฐควรมีการสร้างระบบการให้บริการที่ลดจุดสัมผัสให้น้อยที่สุด เช่น ระบบเช็คอินอัตโนมัติ การเลี่ยงการใช้บัตรโดยสาร และใช้การจดจำใบหน้าแทนการตรวจสอบ หนังสือเดินทาง ไปจนถึงการสร้างมาตรฐานด้านความสะอาดในจุดเสี่ยง เช่น มือจับประตูทางเข้าของ โรงแรม และร้านอาหาร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยมีการคาดการณ์ว่า การท่องเที่ยวหลังจากการระบาดของไวรัสโคโรนานั้น นักท่องเที่ยวจะตระหนักถึง 4 ประเด็นสำคัญ คือ ประเด็นที่ 1 ความสะอาด นักเดินทางจะให้ความสำคัญกับสุขอนามัยและความสะอาดของการขนส่งและที่พัก ประเด็นที่ 2 ความเป็นส่วนตัวนักท่องเที่ยวจะเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นห้องถ้ำ และส่วนตัวมากกว่าสถานที่ที่ได้รับความนิยมจากสาธารณะ และมีแนวโน้มจะเลือกสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติมากกว่าเที่ยวในเมืองรวมถึงเลือกใช้รถยนต์ส่วนตัวแทนการใช้รถขนส่งสาธารณะ โดยไปกับกลุ่มคนที่สนิทไว้ใจกันในเรื่องความสะอาดมากกว่าไปกับกลุ่มทัวร์ ประเด็นที่ 3 ความโปร่งใส นักท่องเที่ยวต้องการรูปแบบการเดินทางที่สามารถตรวจสอบการคืนเงินได้อย่างชัดเจนและมีนโยบายการยกเลิกการเดินทางที่ยืดหยุ่น และประเด็นที่ 4 ความเป็นท้องถิ่นนักท่องเที่ยวจะนิยมเที่ยวท้องถิ่นขึ้นเนื่องจากธุรกิจขนาดเล็กต่างได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยตรงและบางเมืองมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวต้องการช่วยสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น”

วรรณกรรมเกี่ยวกับการปรับตัวต่อน้ำท่วม

นายอิสริชัช บุรณะอรุณจัน, 2562 ได้ทำการศึกษาเรื่อง ฝะเตี้ยะฮ์-เลอ-ติก สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนเสาสูงในกลุ่มน้ำโดนเลสาบ ชุมชนกำปงพลก ประเทศกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชุมชนกึ่งน้ำกึ่งแผ่นดินของชุมชนกึ่งน้ำกึ่งแผ่นดิน ในประเด็นต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวิถีวัฒนธรรม ที่บ่งชี้ถึงทัศนคติต่อการดำเนินเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชีวิตแบบดั้งเดิม และความเปลี่ยนแปลง ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล เรือนกรณีศึกษาในชุมชนกำแพงพลก จำนวนทั้งหมด 65 หลัง จากทั้ง 3 หมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า “ปัจจัยด้านระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมธรรมชาติ” เป็นปัจจัยหลักที่ส่งอิทธิพลให้กับปัจจัย แวดล้อมอื่นจำนวนมาก เนื่องจากระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของกลุ่มน้ำโตนเลสาบนั้น เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ “ปัจจัยด้านการกระจายตัวทาง ภูมิศาสตร์สังคม” ที่ดึงดูดให้ผู้คนเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ตั้งแต่ในอดีต นอกจากนี้ ด้วยความหลากหลายทางชีวภาพและความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำจำนวนมากจึงทำให้เกิดความ มั่นคงของ “ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ” ให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุขในขณะที่ ระบบนิเวศ และสภาพภูมิศาสตร์ของกลุ่มน้ำโตนเลสาบที่มีความหลากหลาย ทั้งพื้นที่ภูเขา พื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ ราบน้ำท่วมถึง ที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตของพืชพันธุ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นฐานทรัพยากรที่สำคัญ สำหรับ “ปัจจัยด้านวัสดุ” ที่นำมาปลูกสร้างเรือนนอกจากนี้ ด้วยอิทธิพลของน้ำท่วมหลากตามฤดูกาล ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการณ์ขึ้นลงของระดับน้ำอย่างรุนแรง ทำให้เกิดภูมิปัญญาในการปรับตัวเพื่อการอยู่ อาศัย โดยสัมพันธ์กับ “ปัจจัยด้านเครื่องมือ และวิธีการ” ในการปลูกสร้างเรือนที่มีระบบโครงสร้าง และการถ่ายเทน้ำ เพื่อให้ดำรงอยู่ได้ในทั้งในสภาวะน้ำท่วมสูงในฤดูน้ำหลาก และอิทธิพลจากลม ในช่วงฤดูแล้ง รวมไปถึง การปรับตัวเพื่อการอยู่อาศัยในพื้นที่น้ำท่วมสูง ยังเป็นตัวกำหนดระดับความ สูงของพื้นเรือน ซึ่งส่งผลต่อ “ปัจจัยด้านระเบียบสัดส่วน” ของเรือนที่มีสัดส่วนที่สูงชะลูด เพื่อให้ ป้องกันไม่ให้ตัวเรือนถูกน้ำท่วม

สมชญา ศรีธรรม และรวี หาญเผชิญ, 2563 ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของ ปัจจัยต่อการนำองค์ความรู้มาใช้ในการจัดการน้ำท่วมของชุมชนลุ่มน้ำ-น้ำพองนั้นพบว่าในจังหวัด ขอนแก่น จากผลการศึกษารูปแบบการใช้องค์ความรู้ในการจัดการน้ำท่วมของชุมชนมีความแตกต่าง กันจากปัจจัยด้านบริบทชุมชนและปัจจัยด้านผลกระทบจากภัยพิบัติ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนเกิด ประสบการณ์และการปรับตัวต่อภัยพิบัติต่างกัน โดยชุมชนที่อยู่ติด ริมแม่น้ำชี-ลำน้ำพองที่มี ประสบการณ์น้ำท่วมทุกปีมีความเข้าใจและเตรียมตัวรับน้ำท่วมอย่างดีทำให้มีรูปแบบการจัดการน้ำ ท่วมที่หลากหลาย ชุมชนที่ประสบน้ำท่วมเป็นครั้งคราวส่งผลให้การจัดการน้ำท่วมแตกต่างจากชุมชน ริมน้ำและมีวิธีการน้อยกว่า ส่วนชุมชนที่มีประสบการณ์น้ำท่วมน้อยหรือน้ำท่วมไม่รุนแรงโดยส่วนใหญ่ เป็นชุมชนในเขตเมืองทำให้มีวิธีการรับมือกับน้ำท่วมน้อยมากหรือไม่มีการรับมือแต่อย่างใด ทั้งนี้ ในรูปแบบขององค์ความรู้ในการจัดการน้ำท่วมพบรูปแบบจากประสบการณ์ชุมชนมากที่สุด เนื่องจาก มีการเผชิญเหตุการณ์และการแก้ปัญหาเมื่อครั้งก่อนซึ่งเป็นลักษณะการจัดการน้ำท่วมภายในชุมชน จึงเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์น้ำท่วมที่ได้รับจากการสั่งสมประสบการณ์หรือปฏิบัติ กันต่อมาและถ่ายทอดส่งต่อให้กันรุ่นต่อรุ่น รองลงมาคือองค์ความรู้แบบนวัตกรรมซึ่งเป็นกระบวนการ จัดการน้ำท่วมจากหน่วยงาน ภายนอกชุมชนคือหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือมูลนิธิต่างๆ ที่นำ องค์ความรู้แบบนวัตกรรม เทคโนโลยี เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ หรือรูปแบบการจัดการน้ำท่วมใหม่ๆ มีความทันสมัยสามารถดำเนินการได้รวดเร็วทันที่เข้ามาช่วยชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะ เชิงโครงสร้าง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดใหญ่ เป็นนวัตกรรมที่ชุมชนไม่สามารถดำเนินการจัดหาเองได้ ซึ่ง สอดคล้องรูปแบบการนำองค์ความรู้มาใช้ในการจัดการน้ำท่วมของชุมชน ที่พบว่าส่วนใหญ่ชุมชนใช้องค์ความรู้แบบควบคู่คือองค์ความรู้จากประสบการณ์ชุมชนควบคู่กับองค์ความรู้แบบนวัตกรรม ส่วนองค์ความรู้แบบผสมผสานเป็นชุมชนที่มีการปรับตัวต่อการรับมือกับน้ำท่วมและสามารถใช้องค์ความรู้ ประสบการณ์ชุมชน (กลไกทางสัญลักษณ์) และนวัตกรรม (กลไกทางวิศวกรรม) มาสร้างสรรค์ผสมผสานองค์ความรู้มาใช้ในการตอบสนองต่อผลกระทบภัยน้ำท่วมอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ถึงแม้จะเป็นองค์ความรู้ที่พบน้อยแต่มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ พบเฉพาะชุมชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ชนบทและกิ่งเมืองกิ่งชนบทเท่านั้น ไม่พบในชุมชนเมือง เนื่องจากเป็นชุมชนมีการจัดระเบียบ กลไกทางสังคมที่ดี มีโครงสร้างทางสังคมเข้มแข็งและเป็นชุมชนมีที่ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำลำน้ำขนาดใหญ่ มีประสบการณ์น้ำท่วมทุกปีหรือมีความถี่ของน้ำท่วมหนักในรอบ 5 ปี โดยลักษณะน้ำท่วมเป็นแบบล้นตลิ่งและไหลหลากมีการท่วมขังอยู่เป็นระยะเวลานาน จึงทำให้ชุมชนมีการปรับตัวต่อการรับมือกับน้ำท่วมได้ดีทั้งนี้รูปแบบการใช้องค์ความรู้ดังกล่าวไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้นแต่เป็นลักษณะของความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันระหว่างหลายๆ ปัจจัย ทั้งด้านบริบทที่ตั้งชุมชนที่ทำให้เกิดความเสียหายจากภัยพิบัติรวมถึงลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่เลือกใช้องค์ความรู้เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะผลกระทบจากภัย พิบัติ น้ำท่วม นั้นเอง อย่างไรก็ตามการจัดการน้ำท่วมอย่างไรก็ตาม การจัดการน้ำท่วมควรใช้ทั้งประสบการณ์ชุมชน นวัตกรรม และการผสมผสานองค์ความรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือชุมชนควรมีองค์ความรู้หรือวิธีการในการช่วยเหลือตนเองและการเอาตัวรอดจากภัยน้ำท่วมในเบื้องต้นก่อน ซึ่งจะเป็นการช่วยลดผลกระทบบรรเทาความเสียหายจากภัยพิบัติน้ำท่วม และชุมชนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกันน้ำท่วมได้เป็นอย่างดีทั้งนี้พบว่ารูปแบบขององค์ความรู้จากประสบการณ์ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำชี-น้ำพองมีความเฉพาะของพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นบางส่วน เช่น การสังเกตฤดูกาลของน้ำท่วมจากข้าวตั้งท้องและข้าวแตกรวงหมายถึงฤดูน้ำหลาก มีเครือข่ายชุมชนทั้งภายในและภายนอกโดยการจัดเวรช่วยกันสังเกตระดับน้ำขึ้นสูง และแจ้งเตือนข่าวน้ำท่วมซึ่งหมู่บ้านใดที่น้ำท่วมก่อนจะรีบแจ้งเตือนหมู่บ้านถัดไปให้เตรียมรับมือการถูกข้าวโพดไว้บนที่สูงเพื่อ รับ ปร ะท าน ต อน น้ำท่วม การทำนาปรังหรือปลูกพืชอื่นแทน นาปีการเปลี่ยนมาปลูกพันธุ์ข้าวอายุสั้นเพื่อให้เก็บเกี่ยวเร็วขึ้น

วรรณกรรมเกี่ยวกับชุมชนริมน้ำ

ภัทธิตา พงศ์ธนา, 2564 ได้ศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงครามโดยมีวัตถุประสงค์คือ (1) การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในชุมชนคลองบางน้อย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ เข้ามาช่วยส่งเสริม สนับสนุน และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ผ่านการอนุมัติฯ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และชาวต่างชาติ และเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน (2) การศึกษารูปแบบการใช้งานพื้นที่ส่วนกลาง และพื้นที่ริมน้ำของชุมชน และ (3) เสนอแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำของชุมชน เพื่อรองรับกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการใช้งานของชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนริมน้ำไว้ได้อย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางให้กับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น สามารถเป็นแนวทางในศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อนำไปพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางการออกแบบพื้นที่ส่วนกลาง และพื้นที่ริมน้ำของชุมชนให้เกิดประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวต่อไป ใช้วิธีการลงพื้นที่สำรวจจริง การบันทึกภาพและการสังเกตการณ์ เพื่อเก็บข้อมูลด้านกายภาพของพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำของชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ประเพณี วิถีชีวิต และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ร่วมกับการใช้กระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยมีการออกแบบโครงสร้างคำถามที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (guide interview) จากกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่เป็นผู้ที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญในเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในชุมชนคลอบบางน้อย ผลการศึกษาพบว่าชุมชนคลอบบางน้อย มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ได้แก่ ด้านธรรมชาติ ด้านกิจกรรม ด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ และด้านเทศกาล ประเพณี ซึ่งมีความแตกต่างจากชุมชนอื่น เนื่องจากเป็นชุมชนชาวจีนที่มีความเก่าแก่เป็นศูนย์กลางทางการค้าแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญในลุ่มแม่น้ำแม่กลอง และยังเป็นสถานที่ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ที่ยังคงอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น แข่งเรือบด แข่งเรือกระทะ กระทงสาย และแห่เทียนทางเรือในวันเข้าพรรษา เป็นต้น ดังนั้นชุมชนคลอบบางน้อย จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนหย่อนใจ สัมผัสธรรมชาติและเรียนรู้วิถีชีวิต ริมน้ำ การออกแบบข้อมูลและระบบสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนจึงเป็นการรวบรวมข้อมูลและจัดชุดข้อมูลเป็นกลุ่ม เช่น แหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร สินค้าชุมชน เทศกาลประเพณี ทรัพยากรการท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยว และกลุ่มนำเที่ยว เป็นต้น เพื่อนำไปออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ และข้อมูลสารสนเทศการท่องเที่ยวชุมชนคลอบบางน้อย เช่น แผนที่บอกสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในชุมชน ป้ายประชาสัมพันธ์ คู่มือการท่องเที่ยวชุมชน โปสเตอร์ และแผ่นพับ ให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดเนื้อหาเข้าใจง่ายและสร้างภาพลักษณ์ให้กับชุมชน โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลในระบบสารสนเทศร่วมกับเทศบาลและชุมชนในการพัฒนาและออกแบบระบบสารสนเทศเพื่อให้ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น จากระบบสารสนเทศของเทศบาลกระดังงาที่มีอยู่เดิม เพื่อใช้ในการเพิ่มและแก้ไขข้อมูลของชุมชนภายหลังภายใต้รูปแบบการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำชุมชน ได้แก่

1) ลักษณะการใช้งานพื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่กิจกรรมอเนกประสงค์ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในบริเวณวัด ใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมทางสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ และพื้นที่กิจกรรมเชิงพาณิชย์กรรม ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในตลาดน้ำบางน้อย มีกำหนดเวลาใช้งานที่แน่นอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ขนาดของการใช้งานพื้นที่ แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ (1) ขนาดใหญ่ ได้แก่ ลานอเนกประสงค์บริเวณวัด (2) ขนาดเล็ก ได้แก่ ทางเดินริมน้ำที่มีความกว้างมากกว่า 5 เมตร และ (3) ขนาดอื่น ๆ ได้แก่ ทางเดินริมน้ำที่มีความกว้างน้อยกว่า 2.5 เมตร

แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสามารถแบ่งเป็น 4 แนวทาง คือ

1) การออกแบบป้ายแผนที่ท่องเที่ยว เพื่อให้ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ถึงตำแหน่งที่อยู่ และแผนที่ชุมชน และข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ด้วยข้อมูลสารสนเทศที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ พร้อมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับระบบสารสนเทศของชุมชนเดิม

2) การออกแบบพื้นที่นั่งพักและจุดชมทัศนียภาพริมน้ำ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น การดูแลง่ายทนทาน และแสดงถึงวิถีชีวิตภายในชุมชน

3) การออกแบบพื้นที่กิจกรรมส่วนกลาง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน

4) การออกแบบป้ายทางเข้าชุมชน เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวรับรู้ทางเข้าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชุมชนชาวจีนริมน้ำคลองบางน้อย ในพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำ แต่ละแห่งจากแนวทางการออกแบบที่หลากหลายผสมกัน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมตามลักษณะพื้นที่กับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ ส่งเสริมให้ผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพ และรู้สึกปลอดภัย

นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนาพื้นที่สาธารณะอื่น ๆ ในเขตเทศบาลตำบลกระดังงา ที่เชื่อมต่อกับชุมชนคลองบางน้อย เช่น ลานกิจกรรม พื้นที่ออกกำลังกาย ห้องน้ำ สวนสุขภาพ และพื้นที่พักผ่อน เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อของพื้นที่และคนในชุมชน ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีเกิดความหวงแหนในสถานที่ และร่วมกันดูแลรักษาพื้นที่นั้น ๆ ต่อไป

ปารณีย์ ศรีสวัสดิ์, 2561 ได้ทำการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์สายน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำในพื้นที่อ่าวบ้านดอนการวิจัยแบบผานวิธีด้วยการเก็บแบบสอบถามจากประชาชน 400 คน และการสัมภาษณ์แกนนำชุมชน แกนนำการท่องเที่ยว ผู้แทนภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่จนข้อมูลมีตัว ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในชุมชนริมน้ำมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สายน้ำ ในภาพรวมและรายด้านทั้งการวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง มีบทบาทในการอนุรักษ์สายน้ำในภาพรวมและรายด้านทั้งการดูแลรักษาและป้องกันสายน้ำ การแก้ไขปัญหาสายน้ำ การฟื้นฟูสายน้ำและการพัฒนาสายน้ำอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทดังกล่าวมากขึ้น เป็นเจ้าภาพหลักในการอนุรักษ์สายน้ำร่วมกับแกนนำชุมชนและแกนนำท่องเที่ยวโดยอาศัยการสนับสนุนของภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในและนอกชุมชนเนื่องจากสถานการณ์การอนุรักษ์สายน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำในพื้นที่อ่าวบ้านดอนอ่าวบ้านดอนเป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งมีแม่น้ำ ลำคลอง ลำห้วย เกาะแก่ง และติดกับชายฝั่งอ่าวไทยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถือเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สามารถเลี้ยงคนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ใกล้เคียงได้เป็นอย่างดีวิถีชีวิตของ ผู้คนที่ นี้นี้ยึดโยงกับสายน้ำอย่างแนบแน่น มีสายน้ำและป่าชายเลนที่เกื้อหนุนระบบนิเวศและ การดำรงชีพของสิ่งมีชีวิต บ้านเรือนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมน้ำ การทำมาหากินเกี่ยวเนื่องกับสายน้ำ การเดินทางเข้าสู่พื้นที่ใช้ทั้งทางบกและทางน้ำ และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับสายน้ำทั้ง ตลาดน้ำ การล่องเรือชมธรรมชาติหิ่งห้อย ปลาเสือพ่นน้ำ นกเป็ดน้ำ นกเขี้ยวกุ้ง การแสดงของลิง การปลูกป่าชายเลน การตกกุ้งแม่น้ำ การเก็บหอยปากอ่าว การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การเรียนรู้วิถี ชุมชนทั้งการท่องเที่ยว การต่อมวย การทำยาสูบ การเย็บจาก การทาภาชนะตักน้ำพื้นบ้าน การทำ ฐานรองหม้อจากก้านของใบจาก การทำขนมจาก การทำโคมไฟกะลามะพร้าว การทำน้ำมันมะพร้าว สกัดเย็น การล่องแพรับประทานอาหารและพักผ่อน การพักโฮมสเตย์การรับประทานอาหารพื้นบ้าน และการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

วรรณกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

ปฏิภาณ กิตตินันท์วัฒน์ และคณะ, 2563 ได้ทำการศึกษาการประเมินศักยภาพ ชุมชนเพื่อการศึกษาและการท่องเที่ยวชุมชน : บ้านด่านเนินสูง อำเภอเมือง จังหวัดตราด วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่การประเมินศักยภาพชุมชนเพื่อการศึกษา และการจัดการการท่องเที่ยวโดย มีพื้นที่บ้านด่านเนินสูง อำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นพื้นที่ศึกษาโดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา เชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และลงพื้นที่ของนักวิจัยในการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ชุมชนมีศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วยศักยภาพ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่เข้มแข็งและสามัคคี ด้านทรัพยากรป่าไม้และธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์พร้อม รองรับการท่องเที่ยว มีต้นทุนทางสังคม และวัฒนธรรมอันโดดเด่นของชุมชน มีต้นทุนด้านการบริหารจัดการ เครือข่ายทั้ง เครือข่ายการท่องเที่ยวและเครือข่ายผู้ผลิตสินค้าชุมชน และการสนับสนุนจากภาคีวิชา การระดับ พื้นที่เพื่อพัฒนาบนเงื่อนไขและความต้องการของชุมชน ผ่านจัดการความรู้ของทุกฝ่าย การให้ข้อมูลที่ สะท้อน ความเป็นจริงและตั้งอยู่บนฐานบริบทของพื้นที่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ จะส่งต่อไปให้กับชุมชน และทุกภาคส่วนได้เรียนรู้ผ่านการดำเนินการต่าง ๆ ส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนา เป็นพื้นที่เพื่อการศึกษาและการจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้

การประเมินศักยภาพความพร้อมรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านการเรียนรู้ กรณีศึกษา : ผู้นำชุมชน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช การศึกษาครั้งนี้ เพื่อประเมินศักยภาพ ความพร้อมรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้าน การเรียนรู้ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ความพร้อมรองรับ การท่องเที่ยวโดยชุมชนด้าน การเรียนรู้ กรณีศึกษา : ผู้นำชุมชน อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประชากร ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 160 คน กำหนดขนาด ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 113

คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมอนุญาตให้拿去ประโยชน์ทางการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพ ความพร้อมรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก และมีแนวทางการพัฒนาศักยภาพความพร้อมรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า เนื่องจากมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีเหตุการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ควรส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกับคนในชุมชน ภายใต้กฎ และระเบียบการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ และรับรู้ร่วมกัน เหมือนกับคนในชุมชน ควรส่งเสริมความรู้เรื่องการลดมลภาวะ หรือขยะมูลฝอยที่ทำลาย สภาพแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว และคนในชุมชน

ชัยณรงค์ ศรีรักษ์, 2563 ได้ทำการศึกษาศึกษาการสำรวจมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเมินศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมชุมชนโนนทัน จังหวัดหนองบัวลำภู ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน สำรวจมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน และประเมินศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวของมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนโนนทัน จังหวัดหนองบัวลำภู ศึกษาด้วย การวิจัยแบบผสม ข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมด้วยเทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการสำรวจแบบมีส่วนร่วมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำ แกนนำ และสมาชิกชุมชน จำนวน 35 คน โดยใช้แบบสำรวจมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนและแบบ ประเมินศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวของมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ ด้วยการจำแนกความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา หลังตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยประยุกต์ใช้แนวคิดศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวชุมชน มรดกภูมิปัญญา ท้องถิ่น ศักยภาพเชิงการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรม และการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม พบว่า พบว่า ชุมชนโนนทันก่อตั้งจากคนหลายกลุ่มที่อพยพโยกย้ายเข้าไปอาศัยในพื้นที่ และกลายเป็น ปัจจัยกำหนดอัตลักษณ์ชุมชนที่โดดเด่นภายใต้ระบบนิเวศพื้นที่ป่าและภูเขา และเรียกตนเองว่า “คนภู” โดย มรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนมีแหล่งที่มาจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษ การประดิษฐ์คิดค้นจาก ประสบการณ์ของตนเอง และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมให้เข้ากับวิถีคนที่อาศัยอยู่ในป่า ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ศิลปกรรม พิธีกรรม ประเพณี และความเชื่อ เกษตรกรรม โภชนาการและอาหาร ท้องถิ่น หัตถกรรม และการแพทย์พื้นบ้านโดยศักยภาพเชิง การท่องเที่ยวของมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านคุณค่าทาง ศิลปวัฒนธรรม มีค่าสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวของมรดกภูมิปัญญา ด้านหัตถกรรมมีค่าสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มรดกภูมิปัญญาด้านพิธีกรรม ประเพณี และความเชื่อ มรดกภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม มรดกภูมิปัญญาด้านโภชนาการและอาหารท้องถิ่น มรดกภูมิปัญญาด้าน เกษตรกรรม และมรดกภูมิปัญญาด้านการแพทย์พื้นบ้าน ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรรณกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชนัญญ์ พงศ์ธราธิก, สุนทรตรี นิ่มเนติพันธ์ และอนันต์ มาลารัตน์, 2564 ได้ทำการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยใช้พื้นที่การวิจัยคือจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พื้นที่การวิจัย 8 อำเภอ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้กำหนดนโยบายภาครัฐ 2) กลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน 3) ผู้นำชุมชน หรือวิสาหกิจชุมชน 4) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในระดับบริหาร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 ท่าน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ผลการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์สภาพบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการบริหารราชการแบ่งโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจน ชุมชนเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในพื้นที่การพัฒนาสินค้าและบริการที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ควรมีการพัฒนาสินค้าการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยง ทะเล ภูเขา เกษตร และการอนุรักษ์เข้าด้วยกัน เน้นความหลากหลายของแต่ละอำเภอ นโยบายรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล ด้านตะวันตกของอ่าวไทยเป็นจุดเด่นที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเจริญเติบโตสร้างรูปแบบพัฒนาบูรณาการภาครัฐ เอกชน และประชาชน อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีชัดเจนในหลายภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) ผลสร้างและพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีวิสัยทัศน์คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพชั้นนำของเอเชีย มีความหลากหลายเติบโตอย่างมีดุลยภาพและยั่งยืน มีองค์ความรู้ที่เป็นจุดเน้นที่สำคัญคือ “HPSKMTBB Inclusive Model” เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Growth : SDG)

อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา, 2562 ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ลาว” อุตสาหกรรม: ชาติพันธุ์ สืบสายน้ำและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และเรื่องราวของลาวอุตสาหกรรมในฐานะชาติพันธุ์ไท-ลาวกลุ่มหนึ่ง ที่มีประวัติการอพยพจาก สปป.ลาว เข้าประเทศไทยสืบลงมาตามลำน้ำปาด สายน้ำที่ไหลผ่านชุมชนจากอำเภอ บ้านโคก ฟากท่า สู่น้ำปาด โดยเน้นศึกษาข้อมูล ที่เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ข้อมูลการวิจัยรวบรวมจากวิธีการทางภาษาศาสตร์และมานุษยวิทยาได้แก่ การสำรวจและสอบถาม การซักข้อมูลภาษา การสังเกตการณ์ การมีส่วนร่วม รวมทั้งเอกสารท้องถิ่น และสื่อสังคมออนไลน์ มีการวิเคราะห์บนพื้นฐานของทฤษฎีภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ผลการวิจัยพบ อัตลักษณ์และเรื่องราวชาติพันธุ์ลาว ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมาจากเมืองหลวงพระบางและเวียงจันทน์ สปป.ลาว 2) ภาษาพูดยังคงไว้ซึ่งภาษาลาวเดิมคือ มีเสียงวรรณยุกต์ที่ไม่มีการแตกตัว เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยเป็นอย่างสูง และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในช่อง B เป็น B 1234 3) วิถีชีวิตแบบลาวดั้งเดิม 4) ประเพณีการทำบุญที่โดดเด่น 5) ภูมิปัญญา
 ด้านผลผลิตการเกษตรและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 6) ภูมิปัญญาในการปรับตัวและพัฒนาชุมชนและ
 7) ที่ตั้งในภูมิภาคที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยภูมิปัญญาในการปรับตัวและ
 พัฒนาชุมชน ชาวลาวยุทธคดีมีภูมิปัญญาในการปรับตัวและพัฒนาชุมชนโดยยังคงอนุรักษ์และสืบสาน
 ภาษาและวัฒนธรรมของตนเองไปพร้อมกันโดยใช้ภูมิปัญญา ที่เป็นการนำเอาขนบธรรมเนียมประเพณี
 เหตุการณ์ ผลิตภัณฑ์และผลผลิตที่โดดเด่น แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นๆ มาพัฒนาจัดกิจกรรมการ
 ท่องเที่ยวเสริมสร้างรายได้ เศรษฐกิจชุมชน โดยมีกลวิธีที่หลากหลาย อาทิ การรวมกลุ่มทอผ้า การจัดงาน
 ประเพณี ประจำปี การจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูด้านอาหารพื้นบ้าน การจัดกิจกรรม
 การท่องเที่ยว การฝึกอาชีพผู้สูงอายุ การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ประเพณี ในสื่อสังคมออนไลน์
 และชาวลาวยุทธคดีตระหนักถึงความสำคัญของอาหารว่าเป็นปัจจัยเด่นที่สามารถดึงดูดการ
 ท่องเที่ยวได้จึงมีการเพิ่มความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าแค่การตักตวง
 อาหารเด็ดเมนูดังตามแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังคงครอบคลุม ไปถึงการจัดแสดงและการเยี่ยมชมแหล่งผลิต
 แบบพื้นถิ่น ซึ่งนับเป็นการเพิ่มเรื่องราวให้ กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี
 การจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูอาหารพื้นบ้านที่สำคัญมีดังนี้ 1) “ถนนคนเดินน้ำปาด” ในตัว
 อำเภอเมืองน้ำปาดได้มีการจัดกิจกรรม เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูด้านอาหารพื้นบ้านคือถนนคนเดินน้ำปาดซึ่ง
 จัดเป็นประจำทุกเย็น วันศุกร์มีการจำหน่ายอาหารและสินค้าพื้นบ้านหลายอย่าง ตลอดจนการบรรเลง
 ดนตรีพื้นบ้าน 2) ถนนสายวัฒนธรรมลาวเวียงหาดสองแคว จัดขึ้นทุกวันศุกร์สัปดาห์แรกของเดือน
 ที่ถนนสายหลักความยาวประมาณ 600 เมตร ภายในงานมีร้านค้า ตลอด 2 ข้างทางประมาณ จำนวน
 100 ร้าน จำหน่ายอาหารประจำท้องถิ่นและสินค้าในชุมชน เช่น หัวปลีทอด แกงหยวก พริกหยวกยัด
 ใส่ทอด แกงโเอ๊ะโเอ๊ะ แกงหน่อไม้ดอง อั่วบักเผ็ด ปลาทอด น้ำพริกปลาร้า แจ่วและผักต้ม กล้วย
 มะม่วงแปรรูป ข้าวเหนียวกึ่งขนมกาดัด ผ้าทอ หัตถกรรมจากไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ “ถนนสาย
 วัฒนธรรมลาว เวียงหาดสองแคว” จะมีกิจกรรมที่บอกเล่าเรื่องราวของชาวหาดสองแคว เช่น การขับ
 ร้องเพลงพื้นบ้าน การบรรเลงดนตรี และการแสดงทางวัฒนธรรมประเพณีอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้
 เป็นกลวิธีแสดงภูมิปัญญาในการที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ชาวหาดสองแควให้อยู่คู่กับชุมชนไป
 ตลอดชาวลาวยุทธคดีมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นโดยการนำ จุดเด่นของหมู่บ้านมาเชื่อมโยง
 กับถนนสายวัฒนธรรมดังกล่าว ส่งผลให้เป็นที่รู้จักต่อบุคคลภายนอกมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว
 ในพื้นที่ ชาวลาวยุทธคดีจึงได้มีการรวมกลุ่มกันประมาณ 20 หลังจัดทำที่พักซึ่งเป็นที่รู้จักในนาม
 “โฮมสเตย์ บ้านหาดสองแคว” โดยมีค่าใช้จ่ายที่ราคา 350 บาทต่อคนต่อคืน ราคานี้รวมที่พัก อาหาร
 ใส่บาตรตอนเช้า (หาบจิ้งหรีด) อาหารเช้า อาหารเย็น และจักรยานสำหรับปั่นชม รอบชุมชน ปัจจุบันมี
 นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อีกทั้งมีคณะศึกษาดูงานจากหมู่บ้านอื่น ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรณีตัวอย่างสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยง

Cotopaxi, Ecuador สูดยอดภูเขาไฟที่มีความงดงามที่สุดของเอกวาดอร์ เป็นภูเขาไฟที่ยังไม่ดับ และยังมีคามง่ายในการปีนเสียด้วย นักท่องเที่ยวสามารถมาเข้าคอร์สเรียน เช่าอุปกรณ์ แล้วปีนได้ทันที แต่ทั้งนี้ต้องจ้างไกด์นำทางขึ้นไปด้วยตามกฎหมายของเอกวาดอร์ ที่กำหนดไว้ว่าการปีนเขาที่สูงกว่า 16,000 ฟุต จะต้องมีผู้นำทางที่มีใบอนุญาตขึ้นไปด้วย (Cotopaxi สูง 19,347 ฟุต)

Skellig Michael (สเคลิก ไมเคิล) ตั้งอยู่กลางมหาสมุทรแอตแลนติก ห่างออกไปจากชายฝั่งทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไอร์แลนด์ประมาณ 11.6 กิโลเมตร เกาะร้างซึ่งไร้ผู้คนอาศัยอยู่แห่งนี้ เป็นที่ตั้งของซากศาสนสถานโบราณอายุกว่า 1,400 ปี ที่เมื่อราวศตวรรษที่ 6-8 กลุ่มนักบวชในศาสนาคริสต์ได้เดินทางมาสร้างชุมชนอาศัยอยู่กันกลางทะเล ในยุคนั้นเกาะแห่งนี้ถือได้ว่ายากลำบากต่อการเดินทาง อยู่อาศัย และห่างไกลราวกับเป็นดินแดนสุดขอบโลก ว่ากันว่านักบวชยุคนั้นเชื่อกันว่า การปลีกวิเวกมาอยู่ที่นี้จะทำให้ได้เข้าใกล้อำนาจที่อยู่เหนือธรรมชาติ สิ่งปลูกสร้างที่ยังหลงเหลืออยู่ ถือได้ว่ามีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เมื่อค.ศ. 1996 เกาะ Skellig Michael จึงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่มรดกโลกโดย UNESCO ปลายทางของบันได 600 ขั้น ที่ผู้มาเยือนต้องเดินเท้าขึ้นไปบนยอดเขา เป็นที่ตั้งของกระท่อมหินรูปทรงเหมือนรังผึ้ง ห้องสวดมนตร์รูปทรงเหมือนเรือ สวน กำแพง และ หลุมฝังศพขนาดเล็กยังคงสภาพสมบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นชุมชนที่เคยมีมนุษย์ใช้ชีวิตอยู่จริงๆ ท่ามกลางความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ ศูนย์ข้อมูล Skellig Experience ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง Knightstown บนเกาะ Valentia นำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ของเกาะ รวมถึงบริการเรือทัวร์ชมทิวทัศน์บริเวณรอบเกาะในช่วงเดือนเมษายนถึงกันยายน ที่สภาพอากาศอำนวยให้แล่นเรือได้ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ต้องการขึ้นเกาะ Skellig Michael สามารถเดินทางไปได้โดยทางเรือ จากท่าที่เมือง Knightstown, Portmagee, Ballinskelligs และ Caherdaniel เมืองเหล่านี้อยู่ในเขต Kerry ดินแดนที่มีภูมิประเทศงดงามด้วยภูเขา ทะเลสาบ และ คาบสมุทรทางชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของไอร์แลนด์ ซึ่งมีเส้นทางขับรถท่องเที่ยวยอดนิยมอย่าง Ring of Kerry ที่มีชื่อเสียงด้านทัศนียภาพและเมืองโบราณยุคกลาง การเดินทางไปเที่ยวเกาะนี้ต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า เพราะบนเกาะไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีเจ้าหน้าที่ ไม่มีห้องน้ำ ไม่มีอาหารหรือน้ำดื่มจำหน่าย บันไดขึ้นเขาและทางเดินริมผาถูกอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่มีรั้วกั้นเพื่อความปลอดภัยใดๆ และด้วยสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อยของไอร์แลนด์ (CC TEAM FEATURED STORIES, 2015)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.3 Skellig Michael (สเคลิก ไมเคิล)

ที่มา : Kate McCulley / adventurouskate.com

ภูเขาไฟซากุระจิมะ เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดคาโกชิมะ และเป็นหนึ่งในภูเขาไฟหลักของโลกที่ยังไม่ดับ และยังมีควันพวยพุ่งออกมาจากปล่อง โดยตั้งอยู่ห่างจากเมืองคาโกชิมะราว 4 กิโลเมตรภูเขาไฟซากุระจิมะ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอันหลากหลาย

1. ท่าเรือซากุระจิมะ ชมความงามของธรรมชาติทุ่งลาวาในอดีตที่ทำเรือซากุระจิมะพร้อมชมภูเขาไฟอย่างใกล้ชิดได้ที่หอดูดาวยูโนอิระซึ่งเป็นจุดชมวิวที่อยู่ใกล้ปากปล่องมากที่สุด หากได้เห็นภูเขาไฟปะทุก็จะได้เห็นภาพกลุ่มละอองควันสีเทาขนาดใหญ่ที่พุ่งขึ้นท้องฟ้าไปหลายพันเมตรพร้อมกับกลิ่นกำมะถันในอากาศ

2. ซีจรรย์านวนรอบภูเขาไฟ สำหรับใครที่อยากชมวิวยุโรปๆ ภูเขาไฟ ก็สามารถเข้าจรรย์านได้ที่ท่าเรือเฟอร์รี่ เพื่อซีจรรย์านชมวิวดด้วยตนเอง โดยเส้นทางวนรอบภูเขาไฟมีระยะทาง 36 กิโลเมตร สามารถชมวิวที่สวยงามของอ่าวคิงโกะ คาบสมุทรโอสึมิ ไคมงตะเกะ และตัวภูเขาไฟซากุระจิมะ

3. พีชผักอุดมสมบูรณ์และรสชาติดี ด้วยแร่ธาตุของดินภูเขาไฟจึงทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเติบโตดีกว่าที่อื่นๆ ภูเขาไฟซากุระจิมะเป็นต้นกำเนิดหัวไชเท้าที่ใหญ่ที่สุดในโลกซึ่งมีน้ำหนักถึง 45 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมี "ส้มซากุระจิมะโคมิกัง"

4. แช่ออนเซ็นสปาเท้า เมื่อมีภูเขาไฟก็ต้องมีบ่อน้ำพุร้อน ซึ่งเป็นกิจกรรมพักผ่อนหลังจากเดินสำรวจทั่วเกาะมาแล้ว เพื่อสร้างความผ่อนคลายด้วยการแช่สปาเท้าที่สวนสาธารณะนิกิซะ ด้วยการแช่เท้าให้สบายก่อนเดินทางกลับเข้าเมืองคาโกชิมะ

ทางเมืองก็มีซุ้มแพนอพยพอยู่เป็นประจำ และสร้างที่หลบภัยให้ประชาชนสามารถ

หลบจากเศษหินภูเขาไฟที่ตกลงมาได้ และ ถึงจะอันตรายแต่ผู้คนที่นิยมเดินทางมาเที่ยวที่นี้กันอย่าง

ต่อเนื่อง สามารถมาได้ตลอดทั้งปี (ไทยรัฐออนไลน์, 2565)

รูปที่ 2.4 ภูเขาไฟซากุระจิมะ

ที่มา : ไทยรัฐออนไลน์, 2565

โตนเลสาบอยู่ทางตอนใต้ของเสียมเรียบประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 7,500 เมตร และยังเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทะเลสาบแห่งนี้เป็นเสมือนแก้มลิงธรรมชาติที่คอยรับน้ำจากแม่น้ำโขง และแม่น้ำสายย่อยๆ หลากสายไหลมารวมกัน จนกลายเป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ ถือว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำที่สำคัญของชาวกัมพูชา มีปลาน้ำจืดมากถึง 300 สายพันธุ์ เมื่อถึงฤดูแล้ง น้ำในโตนเลสาบจะไหลกลับไปยังแม่น้ำโขงที่บริเวณที่กลางจุดจตุรมุขกลางกรุงพนมเปญ ก่อนจะไหลลงไปที่ประเทศเวียดนาม ทำให้ระดับน้ำในโตนเลสาบแห่งนี้ลดฮวบ จนเกิดเป็นพื้นที่ดิน จนสามารถปลูกข้าวได้ ที่โตนเลสาบนอกจากจะมีบ้านเรือนของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนี้แล้ว ยังมีทั้งตลาดลอยน้ำ โบสถ์คริสต์ และโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งที่โรงเรียนจะมีครูอาสาสมัครมาช่วยสอนหนังสือ

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะเป็นชาวกัมพูชาที่มีเชื้อสายเวียดนาม มีอาชีพทำการเกษตรและประมงเป็นหลัก ชาวบ้านบางส่วนหันมาแปรรูปสัตว์น้ำเพื่อเป็นอาชีพเสริม เช่น การทำปลาร้า ซึ่งจะเริ่มทำในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ถึงปลายเดือนมีนาคม และเสน่ห์ของโตนเลสาบคือการนั่งเรือชมพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตกนั่นเอง ด้านบนของจุดแวะพักจะมีจุดชมวิวไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ชมความงามของพระอาทิตย์และทะเลสาบที่กว้างไกลสุดลูกหูลูกตา มีการเลี้ยงจระเข้บนแพไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ดูอีกด้วย และจะมีของฝากที่ทำจากหนังจระเข้ หนังกู หากใครอยากลองชิมเนื้อจระเข้ที่โตนเลสาบแห่งนี้ก็มีขายด้วย (Darasth, 2020)

รูปที่ 2.5 โตนเลสาบ

ที่มา : Sayan Chuenudomsavad

ในช่วงฤดูน้ำหลากที่น้ำโขงเอ่อล้น แม่น้ำโตนเลจะทำหน้าที่ลำเลียงปริมาณน้ำมหาศาลไหลผ่านไปยังทิศตะวันตกเฉียงเหนือเข้าสู่บริเวณโตนเลสาบ ซึ่งทำหน้าที่คล้ายเป็นที่พักน้ำ ก่อให้เกิดผืนน้ำกว้างไกลสุดลูกหูลูกตา जबจนเมื่อเข้าสู่ฤดูแล้ง แม่น้ำโตนเลก็จะไหลกลับทิศทางนำมาปริมาณน้ำจากทะเลสาบ มาหล่อเลี้ยงน้ำโขงไม่ให้แห้งขอดจนเกินไปนัก วัฏจักรแห่งการแลกเปลี่ยนและเติมแต่งความอุดมสมบูรณ์ให้แก่กันและกันเช่นนี้เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำทุกๆ ปี การเดินทางเพื่อไปสัมผัสกับวัฏจักรแห่งโตนเลสาบนั้นทำได้ไม่ยาก จากเมืองเสียมเรียบเดินทางด้วยรถเพียง 20-30 นาที แล้วว่าจ้างเรือยนต์ไปบนทางน้ำแคบๆ อีก 20 นาที ก็จะพบกับผืนน้ำอันกว้างใหญ่ และจองคะเนีย (Chong Khneas) หมู่บ้านชาวประมง หนึ่งในชุมชนลอยน้ำในโตนเลสาบ ชุมชนลอยน้ำในโตนเลสาบมีอยู่หลาย 10 แห่ง ทั้งเล็กและใหญ่ แต่ละชุมชนจะคล้ายเป็นเมืองๆ หนึ่ง ซึ่งผู้คนล้วนใช้ชีวิตอยู่บนเรือและเรือนแพกลางทะเลสาบสำหรับที่จองคะเนียนี้ผู้มาเยือนจะได้เห็นตลาดค้าขายปลาและร้านค้าอื่นๆ เช่น โรงน้ำแข็ง ปิมน้ำมัน ร้านซาร์จแบตเตอรี่ รถยนต์สำหรับใช้ในครัวเรือน รวมถึงโบสถ์ วัด และโรงเรียน ห่างออกไปอีกประมาณ 1 ชั่วโมงทางเรือ กลางทะเลสาบอันกว้างสวยงาม ยังเป็นที่ตั้งของ เปรกตรวล (Prek Toal Bird Sanctuary) เขตสงวนพันธุ์นกน้ำที่สำคัญที่สุดของโตนเลสาบ ความอุดมสมบูรณ์ของโตนเลสาบจึงไม่เพียงหล่อเลี้ยงชีวิตของผู้คนริมรอบน้ำเท่านั้น หากยังเป็นบ้านของนกน้ำและสถานียหยุดพักล้าค่าของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สำหรับฝูงนกอพยพอีกด้วย กลางทะเลสาบที่ดูเหมือนเว้งว่างกว้างไกลจึงมีเรื่องราวของผู้คนและธรรมชาติ ซุกซ่อนอยู่มากมายอย่างน่าทึ่ง

สำหรับคนที่ไม่ถนัดนั่งเรือ ห่างจากตัวเมืองเสียมเรียบไปราว 40 นาที กำปงพลวก

(Kampong Phluk) ก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของการเยือนโตนเลสาบ กำปงพลวกเป็นหมู่บ้านริม

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทะเลสาบ ทำให้มีถนนเข้าถึง หากแต่ในฤดูฝนซึ่งน้ำหลากทางถนนจะถูกน้ำท่วมจนมองไม่เห็น บ้านเรือนที่กำบังพลวกจึงต้องสร้างเป็นเรือนใต้ถุนสูงหลายเมตรลักษณะเฉพาะของเรือนใต้ถุนสูงนี้เอง ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมอยู่เสมอๆ กล่าวได้ว่า ความงดงามและอุดมสมบูรณ์ของโตนเลสาบ นับเป็นการรังสรรค์ทางธรรมชาติที่น่ามหัศจรรย์ ที่นี่จึงเป็นจุดหมายในเมืองเสียมเรียบที่ทำให้หลายๆ คนอยากไปเยือนไม่แพ้สถานที่อื่นใดในโลกเลย (Sayan Chuenudomsavad, 2018)

รูปที่ 2.6 บ้านในโตนเลสาบ

ที่มา : Sayan Chuenudomsavad

รูปที่ 2.7 วิธีชีวิตการหาปลาในโตนเลสาบ

ที่มา : Sayan Chuenudomsavad

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรอบแนวคิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาในหัวข้อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก พื้นที่ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย โดยศึกษาต้นทุนพื้นที่ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาพื้นที่ ของชุมชน ประเมินศักยภาพของชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนเพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวที่เหมาะสมในฤดูน้ำหลาก

3.2 การกำหนดพื้นที่ศึกษา

การศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก เนื่องจากพื้นที่อำเภอกงไกรลาศเป็นอำเภอพื้นที่ที่อยู่ในลุ่มน้ำยม และแม่น้ำยมไหลผ่าน มีการเกิดน้ำท่วมและน้ำหลากในทุก ๆ ปีเนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำที่เคยรองรับปริมาณน้ำได้มีสภาพดินแข็งเนื่องจากการทับถมของตะกอนที่น้ำพัดพามาทำให้เกิดการขยายวงกว้างของพื้นที่ราบน้ำท่วมถึงและบุกรุกเป็นที่ทำกินและทำอย่างอื่นไม่สามารถรับน้ำหลากได้ทำให้ปริมาณน้ำหลากไหลเอ่อท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำ และลำน้ำยมที่ไหลผ่านจังหวัดสุโขทัยนั้นบริเวณตอนบนของจังหวัดนั้นมีขนาดใหญ่และจะค่อยๆมีขนาดแคบลงซึ่งเป็นสาเหตุให้แม่น้ำยมล้นตลิ่ง ซึ่งบริเวณอำเภอกงไกรลาศแม่น้ำยมนั้นจะล้นตลิ่งทุกๆปี โดยจากแผนที่ข้อมูลเรื่องน้ำท่วมนั้นจะเห็นได้ว่าบริเวณที่น้ำท่วมมากนั้นเป็นพื้นที่เกษตรกรรมมีท่วมพื้นที่บ้านเรือนชุมชนบ้างจึงมีการกำหนดพื้นที่ที่สามารถที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในช่วงฤดูน้ำหลากหรือน้ำท่วมแสดงในรูปที่ 3.2 – 3.3 โดยแบ่งพื้นที่ย่อยดังนี้

3.2.1 กำหนดพื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับฤดูน้ำหลาก จะเกิดน้ำท่วมเมื่อถึงฤดูน้ำหลากเนื่องจากลักษณะทางกายภาพนั้นอยู่เป็นเกาะกลางน้ำ และมีลักษณะอาคารที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และมีประวัติการอยู่อาศัยเป็นระยะเวลาที่ยาวนานเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอกงไกรลาศในสมัยอดีต และสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ดังรูปที่ 3.4

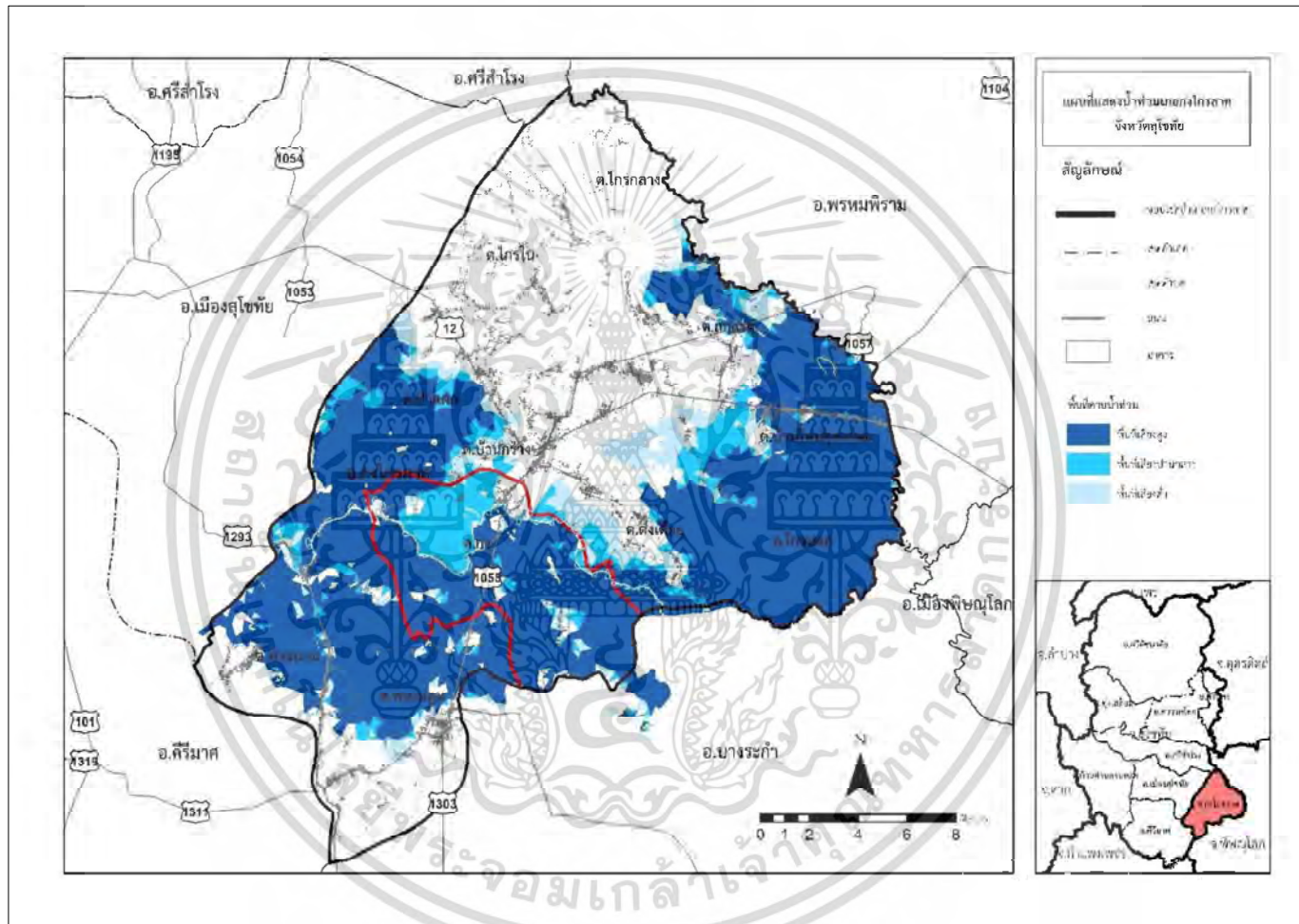
3.2.2 กำหนดพื้นที่ศึกษาบริเวณทางหลวงชนบทหมายเลข 1055 ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีลักษณะที่มีอาคารโดดเด่น อาคารพาณิชย์กรรมอาคารไม้เก่าบริเวณหมู่ที่ 9 และ 10เทศบาลตำบลกงไกรลาศ และมีความเสี่ยงด้านน้ำท่วมน้อย ดังรูปที่ 3.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3 วัดกงไกรลาศ ซึ่งเป็นวัดที่มีความเก่าแก่และนมัสการหลวงพ่อดิวิหารลอย ซึ่งเป็นที่เคารพ
นับถือของชาวบ้านอำเภอองไกรลาศตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 10 เทศบาลตำบลองไกรลาศ ดังรูปที่ 3.6

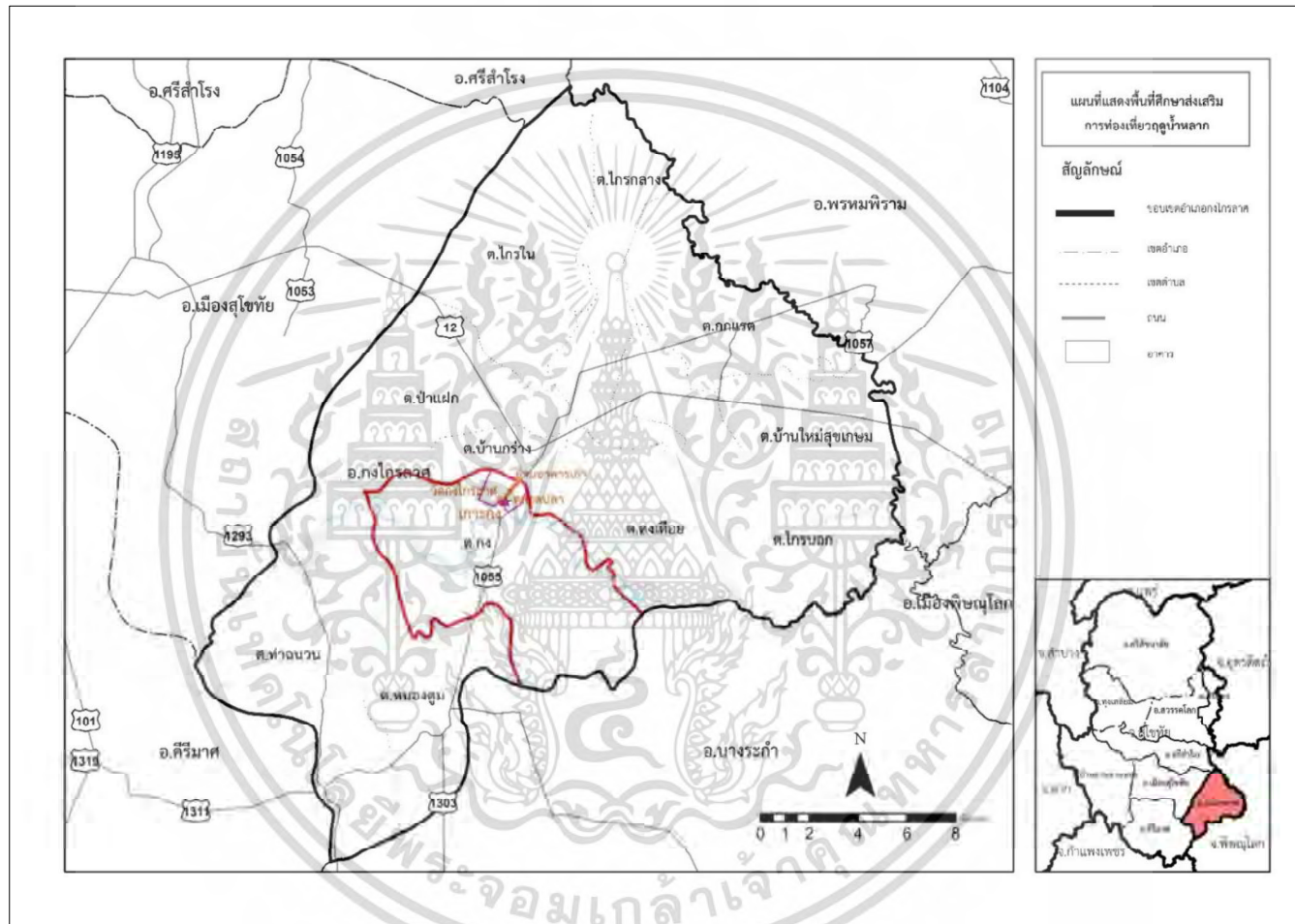
3.3.4 ตลาดปลาน้ำจืดเป็นแหล่งปลาน้ำจืดที่มีความสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากมีปลา
เฉพาะถิ่น และการแปรรูปปลา ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 9 เทศบาลตำบลองไกรลาศดังรูปที่ 3.6

3.3.5 ร้านค้าในพื้นที่ซึ่งเป็นการขายอาหารพื้นถิ่นของอำเภอองไกรลาศ และจากรูปที่ 3.1
แสดงน้ำท่วมในพื้นที่อำเภอองไกรลาศนั้นแสดงให้เห็นว่าคาบน้ำท่วมของอำเภอองไกรลาศมีน้ำท่วมสูง
ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และบริเวณชุมชนบ้านเรือนนั้นจะไม่ค่อยเกิดน้ำท่วมและบริเวณพื้นที่
ศึกษาบริเวณตำบลองไกรลาศนั้นเกิดน้ำท่วมบ่อย และบริเวณถนนที่ใช้สำหรับเดินทางมายังพื้นที่พื้นที่ศึกษา
ไม่ว่าจะเป็นถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055 นั้นไม่ได้รับ
ผลกระทบจากน้ำท่วมจึงสามารถเดินทางมายังพื้นที่ศึกษาได้ และบริเวณพื้นที่ศึกษาจะมีบริเวณที่ติด
ริมน้ำยมที่มีน้ำหลากน้ำจะยมจะสูงในช่วงเดือน สิงหาคม-ตุลาคม จึงกำหนดพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่
ศึกษาเนื่องจากมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับน้ำหลากมาตั้งแต่สมัยอดีต มีวัฒนธรรมประเพณี มีความเป็น
อัตลักษณ์ของชุมชน ที่สามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่เพื่อสัมผัส
กับวิถีชีวิตของชุมชนได้ และพื้นที่ศึกษานั้นเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ
ดังรูปที่ 3.7 ในบริเวณอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง เช่น ติดกับอำเภอเมืองสุโขทัยสามารถไปท่องเที่ยว
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และมีระยะทางไม่ไกลจากเมืองพิษณุโลกสามารถท่องเที่ยวในเมือง
พิษณุโลก และติดกับอำเภอศรีมอชซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติคือเขาหลวงสุโขทัย และพื้นที่
ใกล้กับอำเภอสวรรคโลกซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวในด้าน street art จะเห็นได้ว่าพื้นที่ศึกษานั้นมีความ
เชื่อมโยงกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงที่หลากหลายพื้นที่

รูปที่ 3.1 แสดงพื้นที่น้ำท่วมอำเภอแก่งไทร

ที่มา : ผู้วิจัย

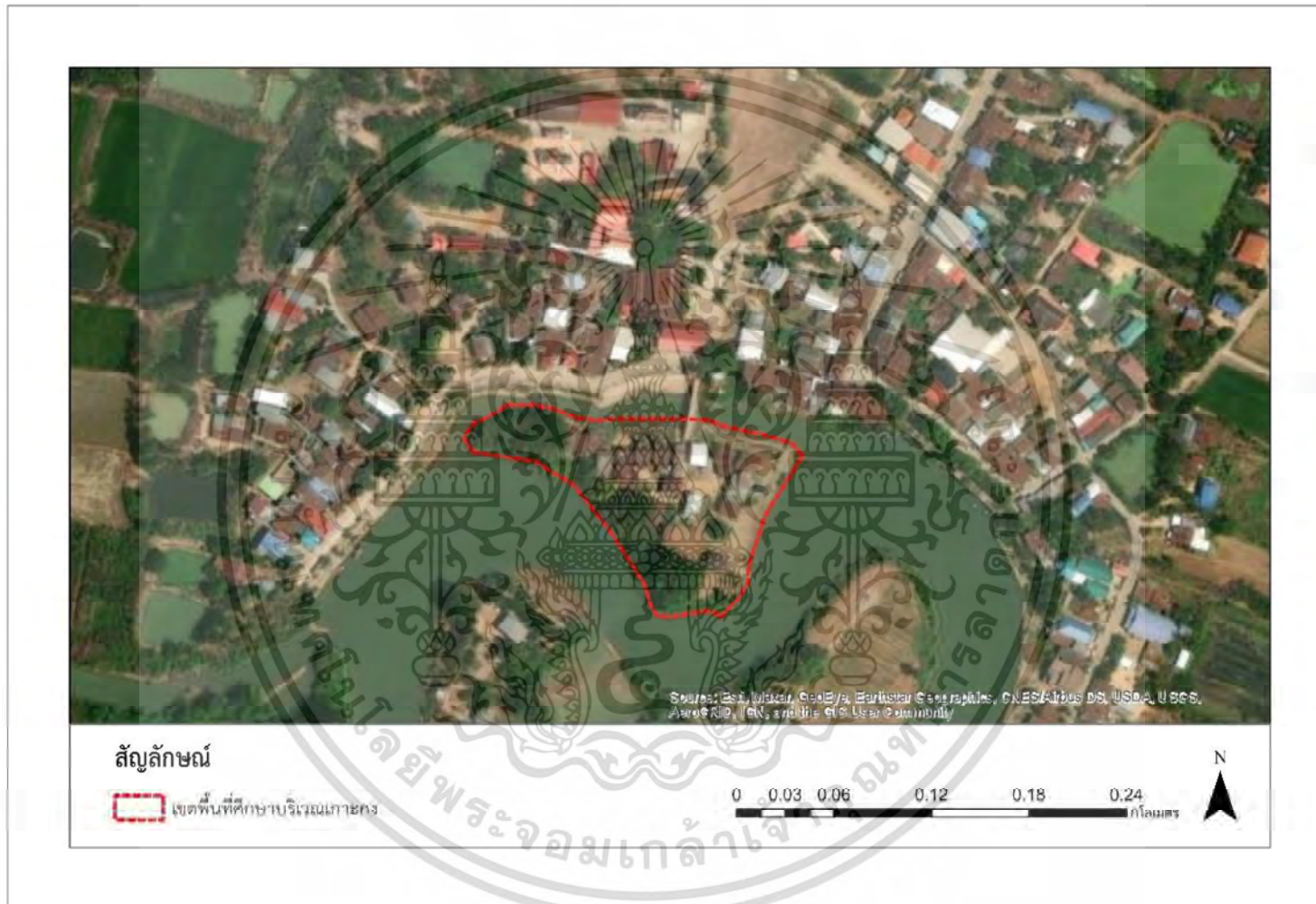
รูปที่ 3.2 แสดงพื้นที่ศึกษาการส่งเสริมท่องเที่ยวคุณภาพน้ำหลากชุมชนบ้านกง

ที่มา : ผู้วิจัย

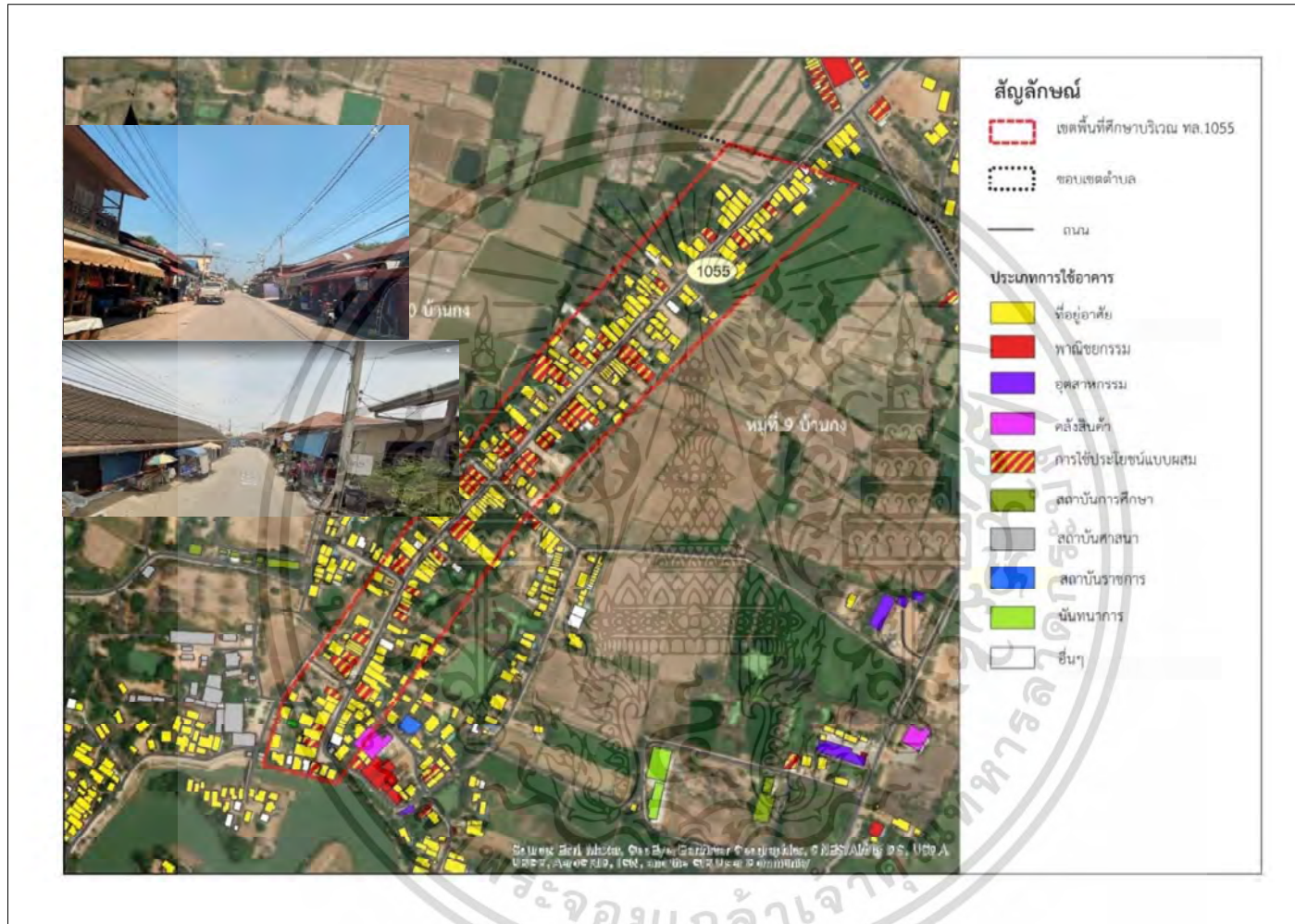
รูปที่ 3.3 แสดงเขตพื้นที่ศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวช่วงฤดูน้ำหลาก

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 3.4 แสดงเขตพื้นที่ศึกษาบริเวณเกาะกง

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 3.5 แสดงเขตพื้นที่ศึกษาบริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 3.6 แสดงที่ตั้งวัดกงไกรลาศและตลาดปลาน้ำจืด

ที่มา : ผู้วิจัย

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการศึกษาวิจัยนี้ มีกลุ่มเป้าหมายคือประชากรที่อาศัยบริเวณบ้านง หมู่ที่ 9 และ หมู่ที่ 10 และบริเวณเกาะกง ซึ่งเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยม ในช่วงฤดูน้ำหลากซึ่งสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมในชุมชน ความสัมพันธ์กับฤดูน้ำหลาก และความต้องการส่งเสริมพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.3.2 ขนาดประชากร

ประชากรของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม มีทั้งหมด 94 ท่าน ประชากรที่อาศัยบริเวณบ้านง หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 บริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055 โดยที่ประชากรหมู่ที่ 9 บ้านง ในบริเวณเทศบาลตำบลกงไกรลาศ ทั้งหมด 690 คน ส่วนหมู่ที่ 10 ในเขตเทศบาลตำบลกงไกรลาศ มีทั้งหมด 756 คน ส่วนหมู่ที่ 10 บ้านง นอกเขตเทศบาลมีทั้งหมด 122 คน รวมทั้งหมด 1568 คน ใช้สถิติการคำนวณแบบสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) สมการคือ $n = N / (1 + Ne^2)$

$$N = 1568 \text{ ดังนั้น } n = 1568 / (1 + 1568(0.1)^2) = 94 \text{ คน}$$

2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยประชากรในบริเวณพื้นที่เกาะกง 4 ราย ปราชญ์ชาวบ้าน 2 ราย ผู้นำท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน 2 ราย และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเทศบาลตำบลกงไกรลาศ 2 ราย องค์การบริหารส่วนตำบล 2 ราย และผู้ประกอบการและผู้ประกอบการร้านค้าต่างๆ 3 ราย รวมทั้งหมด 15 ราย

3.4 วิธีเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

3.4.1 ประเภทของข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การลงสำรวจภาคสนามในพื้นที่โดยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยการสำรวจสภาพกายภาพของพื้นที่ปัจจุบันในช่วงฤดูน้ำหลาก และการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่างและแบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและกลุ่มประชากรในพื้นที่เกาะกง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน การปรับตัว การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต การมีส่วนร่วมของชุมชน และภาครัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลแผนที่ ข้อมูลภาพถ่ายทางดาวเทียม ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศ บทความ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือ วารสาร เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเกาะลันตา ประวัติความเป็นมา แผนนโยบายของอำเภอเกาะลันตา การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การปรับตัว ชุมชนริมน้ำ และการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งข้อมูลมีการตรวจสอบความถูกต้องได้เป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และการรวบรวมเชิงพื้นที่

เป็นการรวบรวมการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การปรับตัว ชุมชนริมน้ำ และการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตภัยพิบัติและอุทกภัย (ฤดูน้ำหลาก) และการวิเคราะห์ข้อมูลทางภูมิสารสนเทศ

2. การเก็บรวบรวมจากการสำรวจภาคสนาม

การสังเกตการณ์พื้นที่เพื่อการรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เทศกาล งานประเพณี กิจกรรม และการบริการด้านการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเก็บข้อมูลลักษณะกายภาพของพื้นที่ในช่วงฤดูน้ำหลากและแผนที่ทำการศึกษาข้อมูลเชิงกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ในพื้นที่ศึกษาโดยใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์สารสนเทศ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แสดงถึงตำแหน่งพื้นที่ของการวิเคราะห์พื้นที่น้ำท่วมในพื้นที่

3. การเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์

ผู้นำชุมชนและสอบถามความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาซึ่งในพื้นที่อำเภอเกาะลันตา จังหวัดสุโขทัยนั้นเป็นกลุ่มเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประชาชนชาวบ้านกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ตัวแทนภาคชุมชน ซึ่งสัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน การรับรู้ของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว วิถีชีวิตของชุมชนในช่วงฤดูน้ำหลาก การมีส่วนร่วมของชุมชน การปรับตัว ความเป็นมาของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

ชาวบ้านบริเวณพื้นที่เกาะกง ประชากรที่อาศัยบริเวณบ้านงหมูที่ 9 และหมูที่ 10 บริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055 การสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ศักยภาพของพื้นที่ในส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก ความต้องการการส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่ การส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
1. ข้อมูลพื้นฐาน								
	1.1 เพศ	/					/	/
	1.2 สถานะทางครอบครัว	/					/	
	1.2 อายุ				/		/	/
	1.3 อาชีพ	/					/	/
	1.4 ระดับการศึกษา	/					/	/
	1.5 ภูมิลำเนา	/					/	/
	1.6 ระยะเวลาอยู่อาศัย				/		/	/
	1.7 รายได้	/					/	
2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพของพื้นที่								
	2.1 อาคารเก่าแก่มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงามบริเวณริมทางหลวงชนบท หมายเลข 1055		/				/	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพของพื้นที่								
	2.2 อาคารมีความเป็นเอกลักษณ์บริเวณเกาะกงมีลักษณะเด่นและสวยงาม		/			/	/	
	2.3 สภาพตุน้ำหลากน้ำที่เอ่อล้นจากแม่น้ำยม		/				/	/
	2.4 ปริมาณฝน		/			/	/	
	2.5 อุณหภูมิ		/			/	/	
	2.6 ระบบคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวก		/			/	/	
	2.7 ถนนสายหลักสายรองผ่านพื้นที่		/			/	/	
	2.8 รถประจำทางผ่านเช่นรถทัวร์		/			/	/	
	2.9 มีท่ารถ ท่าเรือ		/				/	
	2.10 ระบบไฟฟ้า		/				/	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพของพื้นที่								
	2.11 ไฟข้างทางในพื้นที่บ้านกง		/				/	
	2.12 อินเทอร์เน็ต		/				/	
	2.13 ระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน		/				/	
	2.14 สถานที่ทิ้งขยะกำจัดขยะ		/				/	
	2.15 โรงแรมประเภทที่ 1		/				/	
	2.16 โรงแรมประเภทที่ 2		/				/	
	2.17 โฮมสเตย์		/				/	/
	2.18 ร้านค้าขายของพื้นถิ่น		/				/	
	2.19 มีรีสอร์ต		/				/	
	2.20 ร้านก๋วยเตี๋ยวชามกะลา		/				/	
	2.21 ร้านผ้าไทยใบตอง		/			/	/	
	2.22 ตลาดปลา		/			/	/	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
3. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว								
	3.1 ตลาดริมนม 2537		/			/	/	/
	3.2 วัดกงไกรลาศ		/			/	/	/
	3.3 ชมวิถีชีวิตการทำปลาช่วงฤดูน้ำหลาก		/				/	/
	3.4 ชมภูมิปัญญาการใช้เรือ		/				/	/
	3.5 นั่งรถคอกหมูนำเที่ยวชมพื้นที่บ้านกง		/				/	/
	3.6 ล่องเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยม		/				/	/
	3.7 กิจกรรมชมวิถีชีวิตการทำเครื่องมือจับปลา หาปลา		/				/	/
	3.8 กิจกรรมไหว้หลวงพ่อโตวิหารลอย		/				/	/
	3.9 สัมผัสวิถีชีวิตชาวเกาะกงในช่วงฤดูน้ำหลาก		/				/	/
	3.10 กินอาหารพื้นถิ่นบ้านกงบนเรือนแพ		/				/	/

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
3. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว								
	3.11 ขนมหึง ขนมหองม้วน		/			/	/	
	3.12 ปลาร้า น้ำปลา ปลาเกลือ ปลาอย่าง เป็นต้น		/			/	/	
	3.13 ผลิตภัณฑ์จากปลาแม่น้ำยม		/			/	/	
	3.14 ประเพณีการแข่งขันเรือ		/			/	/	/
	3.15 ประเพณีกินปลาน้ำยม		/			/	/	/
4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว								
	4.1 พัฒนา บุคลากร ฟื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม		/			/	/	
	4.2 เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ		/			/	/	
	4.3 การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่		/			/	/	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
4.เกณฑ์การประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว								
	4.4การร่วมจัดทำแผนส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ		/				/	/
	4.5.เร่งฟื้นฟูพื้นที่ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกับท้องถิ่น		/				/	/
	4.6เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวกสร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอาเปรียบ		/				/	
	4.7 บริหารการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์หรือกิจกรรมชุมชน		/				/	
	4.8 ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว		/				/	
	4.9 มัคคุเทศก์ท้องถิ่น		/			/	/	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเภทตัวแปร	ตัวชี้วัด	มาตรวัด				เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย		
		Nominal Scale	Ordinal Scale	Interval Scale	Ratio Scale	ข้อมูลเอกสาร	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์
5. มาตรการการป้องกันภัย								
	5.1 การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัย		/				/	
	5.2 การใช้ระบบผันน้ำเพื่อลดอัตราการไหลในลำน้ำหลักเพื่อป้องกันพื้นที่สำคัญ		/				/	
	5.3 การสร้างพื้นที่ปิดล้อมเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่สำคัญ เช่น คันกันน้ำที่สามารถเคลื่อนย้ายได้		/				/	
	5.4 มาตรการป้องกันน้ำท่วมผิวจราจรบนถนนสายรอง		/				/	
	5.5 ยกพื้นอาคารสูง		/			/	/	
	5.6 วัสดุอาคารมีความแข็งแรงรับแรงปะทะของกระแสน้ำ		/				/	
	5.7 มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยทางน้ำ		/				/	/
	5.8 เมื่อนั่งเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยมมีการใส่เสื้อชูชีพตลอดเวลา		/				/	/

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสำรวจเพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ ต้นทุนของพื้นที่ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องความเป็นมาของชุมชน วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต วิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับแม่น้ำยม ผลกระทบ ฤดูน้ำหลาก อาชีพที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก และการส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก และแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการท่องเที่ยว และการรับรู้ถึงศักยภาพของชุมชนในด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่และประเมินศักยภาพของพื้นที่

3.5.1. แบบสำรวจ

ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยใช้การสำรวจ สังเกตและถ่ายภาพ การท่องเที่ยว ทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ เทศกาล งานประเพณี กิจกรรม และการบริการด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

3.5.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เป็นการสอบถามข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนชาวบ้านเกี่ยวกับข้อมูลประวัติความเป็นมาของชุมชน การเกิดน้ำหลากของชุมชน การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของชุมชน วิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบันของชุมชน ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตแบบสัมภาษณ์ บริเวณเกาะกงควรมีการส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลาก ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่น ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้การจับปลาในฤดูน้ำหลาก และทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการส่งเสริมเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก

3.5.3 แบบสอบถาม

เป็นแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับภาครัฐ แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับเอกชน และแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวสำหรับประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล เช่น เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านกง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1.ด้านลักษณะทางกายภาพ 2.ลักษณะภูมิอากาศ 3.สิ่งอำนวยความสะดวก 4.ด้านเศรษฐกิจ

ตอนที่ 3 เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1.แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง 2.กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะได้ชมและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม 3.สินค้า อาหารพื้นถิ่น 4.วัฒนธรรมและประเพณี

ตอนที่ 4 เกณฑ์การประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1.การพัฒนา บุคลากร ฟื้นฟู มรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม 2.เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ 3.การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ 4.การร่วมจัดทำแผนส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ 5.เร่งฟื้นฟูพื้นที่ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกับท้องถิ่น 6.เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย 7.บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์หรือกิจกรรมชุมชน 8.ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว 9.มัคคุเทศก์ท้องถิ่น

ตอนที่ 5 มาตรการป้องกันภัย ประกอบด้วย มาตรการป้องกันภัยน้ำท่วม น้ำหลากของพื้นที่ และมาตรการป้องกันนักท่องเที่ยว

3.6 ขั้นตอนการศึกษา

จากวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยงานวิจัยชั้นนี้จะมีวิธีการเก็บข้อมูลทั้ง การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ การสำรวจพื้นที่และข้อมูลแผนที่

1.เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากบทความ หนังสือ วารสาร เอกสาร และวิจัย แนวคิด และทฤษฎี และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเรื่องส่งเสริมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนริมน้ำ การท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต ศักยภาพของชุมชน การปรับตัวและวิถีชีวิตของชุมชน ชุมชนริมน้ำ ภัยพิบัติและอุทกภัย

2.เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิสำรวจสภาพกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบันในช่วงฤดูน้ำหลาก

3.สัมภาษณ์ ผู้นำชุมชนและประชากรตัวอย่างของพื้นที่ชุมชนบ้านกงบริเวณพื้นที่ศึกษา เกาะกง ชุมชนบ้านกง อำเภอโขงเจียม จังหวัดสุโขทัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยข้อมูลที่ได้รับความรู้เรื่องวิถีชีวิตของชุมชนกับฤดูน้ำหลาก ผลกระทบของฤดูน้ำหลาก การปรับตัวของชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน การรับมือของชุมชน ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน การรับรู้ของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความเป็นมาของชุมชน ความต้องการของชุมชนในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก

4.แบบสอบถามสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อนำไปประเมินศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.สรุปผลการประเมินศักยภาพของพื้นที่ชุมชนบ้านกงในช่วงฤดูน้ำหลากในการส่งเสริมเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนในช่วงฤดูน้ำหลากว่ามีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถส่งเสริมพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากซึ่งเป็นการเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสหรือไม่ และผลการรับรู้ของชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการท่องเที่ยวมีการรับรู้และมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

6.เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนงไกรลาศในช่วงฤดูน้ำหลากโดยการนำแบบอย่างจากพื้นที่อื่น ๆ ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถมาปรับกับพื้นที่ชุมชนบ้านกงได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมพื้นที่ให้มีคุณค่าและเพิ่มรายได้ คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับชุมชน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิด ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม นำมา วิเคราะห์ และประมวลผล ดังนี้

- 1.ข้อมูลจากการสำรวจ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยในการลงสำรวจพื้นที่แล้วนำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม และทำการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา
- 2.ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และนำมาสรุปประเด็นเนื้อหาในเชิงพรรณนา

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลจากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยวิธีการบรรยาย และใช้สถิติพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดค่าระดับคะแนน ใช้วิธีการให้คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 2 3 4 และ 5 มีเกณฑ์ในวิเคราะห์ ดังนี้

ช่วงคะแนน (Mean) ระดับความคิดเห็น

4.21 – 5.00 มากที่สุด

3.41 – 4.20 มาก

2.61 – 3.40 ปานกลาง

1.81 – 2.60 น้อย

1.00 – 1.80 น้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ข้อมูลของพื้นที่ศึกษา

ในบทนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา ลักษณะเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต กิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยใช้วิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผลของวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งเพื่อสำรวจและศึกษาด้านทุนทางพื้นที่ ชุมชนอำเภอองไกรลาค ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาและยุทธศาสตร์ศึกษาการ วัตถุประสงค์ข้อที่สองรับรู้ของคนในชุมชน การร่วมมือและความคิดเห็นของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาเกี่ยวกับชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และข้อที่สามเพื่อวิเคราะห์และประเมินศักยภาพ ของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เหมาะสมให้กับชุมชนบ้านกง โดยมีข้อมูลดังนี้

- 4.1 ประวัติความเป็นมาโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและสัมภาษณ์
- 4.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจพื้นที่
- 4.3 ลักษณะ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจพื้นที่
- 4.4 ลักษณะเศรษฐกิจโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจพื้นที่
- 4.5 กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวช่วงฤดูน้ำหลากโดยการสำรวจพื้นที่
- 4.6 แผนพัฒนาและนโยบายโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ
- 4.7 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ต่อแผนพัฒนาและนโยบาย ศึกษาการร่วมมือของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความคิดเห็น ของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- 4.8 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก

4.1 ประวัติความเป็นมา

“องไกรลาค” “อง” หมายถึง กงล้อธรรมจักรของศาสนาพุทธ “ไกรลาค” หมายถึง สีขาว ดังนั้น อำเภอองไกรลาค จึงหมายถึง “กงล้อธรรมจักรสีขาวบริสุทธิ์”

ชุมชนดั้งเดิมเป็นคนไทยในพื้นที่ที่อยู่กระจัดกระจายตามพื้นที่ต่างๆเนื่องจากอำเภอองไกรลาค มีทำเลดี เป็นที่ราบลุ่ม ต่อมาจึงมีคนเชื้อสายจีนและลาวโง่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ด้วย ชุมชนเดิมจะอาศัย อยู่บริเวณบ้านทางตลาด และตำบลป่าแฝก ส่วนบริเวณบ้านน้ำเรือ ตำบลท่าฉนวน บ้านเนินหัวและ ตำบลกง ส่วนใหญ่จะเป็นพวกลาวโง่ ที่อพยพมาจากจังหวัดลพบุรีโดยทางเรือ และประมาณ 40 ปีที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ่านมามีบางส่วนที่อพยพมาจากจังหวัดสิงห์บุรี สุพรรณบุรี โดยทางบก นอกจากนี้ยังมีชาวจีนมาประกอบอาชีพค้าขายและต่อมาอพยพมาตั้งถิ่นฐานในอำเภอองไกรลาศเป็นการถาวรอีกด้วย ทำให้คนในตลาดส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีเชื้อสายจีนจนถึงในยุคปัจจุบัน

พ.ศ. 2437 นายอำเภอคนแรกคือ พระยาองไกรลาศ ซึ่งที่ว่าการอำเภอองไกรลาศ ตั้งอยู่บนเกาะเล็กๆที่มีชื่อว่า "เกาะกง" มีแม่น้ำยมล้อมรอบ ชาวบ้านในสมัยนั้นจะอาศัยอยู่ในแพ ซึ่งมีพื้นเพมาจากพระนครศรีอยุธยาที่มีเชื้อสายจีนมาเพื่อค้าขายพอลงฤดูน้ำหลาก ระดับน้ำท่วมสูง ไม่สะดวกในการดำรงชีพ

พ.ศ. 2460 สมัยหลวงบุรีไทยพิทักษ์ดำรงตำแหน่งนายอำเภอทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอองไกรลาศเป็นอำเภอบ้านไกรและในปีเดียวกันได้ย้ายที่ว่าการอำเภอองไกรลาศจากเกาะกงไปอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยม ห่างจากที่เดิมประมาณ 15 เส้น

พ.ศ. 2482 นายเปลี่ยน สิทธิเวช ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอบ้านไกรเป็นอำเภอองไกรลาศดังเดิมเนื่องจากชื่ออำเภอองไกรลาศปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ไทยมาช้านาน

พ.ศ. 2505 นายเอื้อน รงค์ทอง ดำรงตำแหน่งนายอำเภอองไกรลาศ เห็นว่าบริเวณที่ตั้งที่ว่าการอำเภอหลังตลาดตำบลกงคับแคบและไม่สามารถขยายได้ถูกดูฝนน้ำท่วมไม่เหมาะสมที่จะตั้งที่ว่าการอำเภอและอาคารที่ว่าการอำเภอองไกรลาศชำรุดทรุดโทรมมาก ประกอบกับตั้งอยู่ห่างไกลสถานีตำรวจภูธรอำเภอองไกรลาศถึง 3 กิโลเมตรจึงทำเรื่องขออนุญาตกระทรวงมหาดไทย ขอย้ายที่ว่าการอำเภอองไกรลาศจากหมู่ 10 ตำบลกง ไปตั้งริมถนนสิงห์วัฒน์ (ถนนสาย 9) หลักกิโลเมตรที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกร่าง กระทรวงมหาดไทยอนุมัติให้ย้ายที่ว่าการได้เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

บ้านกง แต่เดิมเป็นท่าเรือที่ใช้ขนส่งสินค้าจากกรุงเทพฯ มาขึ้นที่ท่านี้โดยมีการใช้เรือลากจูงมาครั้งละประมาณ 10 ลำ อาจจะใช้เรือกลไฟไปลากเรือเอี่ยมจุ่นอีกที่หนึ่งนอกจากนี้บริเวณบ้านกงยังเป็นจุดลงเรือของชาวบ้านเพื่อเดินทางไปยังอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกอีกด้วย คนในอดีตจึงได้อาศัยลำน้ำยมเป็นหลักสัญจรมาผู้ที่เดินทางสัญจรไปมาจะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญในการเดินเรือและแข็งแรงเพราะไม่เช่นนั้นอาจเกิดอุบัติเหตุและอันตรายได้ง่ายเนื่องจากกระแสน้ำแรงและสภาพเกาะแก่งมีให้เห็นโดยทั่วไปประกอบกับมีกระแสน้ำวนด้วย

สมัยก่อนจะเป็นเรือแจว ส่วนเรือรับจ้างจะมี "เรือเครื่องปัก" ที่รับจ้างทั้งขนคนและขนสินค้า โดยสารในสมัยนั้น 3 บาทต่อคน หากรวมสินค้าด้วยก็เป็น 5 บาท เรือรับจ้าง"ท่าเรือบ้านกง"ซึ่งในสมัยนั้นท่าเรือดังกล่าวจัดเป็นศูนย์กลางของการขนส่งและเป็นแหล่งที่ตั้งของชุมชน และที่ท่าเรือ จะมีกรรมกร (จับกัง) คอยรับจ้างขนสินค้าระหว่างท่าเรือกับตลาดเป็นจำนวนมากต่อมามี "เรือทุ่น" (เป็นเรือรับจ้างที่มีหลังคาเป็นสังกะสีโค้งกลางลำเรือเพื่อกันแดดและกันฝนซึ่งอัตราค่าโดยสารจะถูกกว่าเรือเครื่อง แต่เล่นช้ากว่า) หากชาวบ้านจะไปสุโขทัยก็ต้องไปขึ้นที่ท่าเรือประเสริฐ เวลานั้นน้ำเรือก็สามารถเข้ามาถึงท่าเรือได้เลย แต่ถ้าเป็นหน้าแล้งชาวบ้านต้องนั่งเกวียนหรือเดินไปลงเรืออีกทอดหนึ่ง ถนนสายแรกที่สร้างในอำเภอเป็นถนนสายใน ชื่อถนนนรานุกูลกิจสร้างเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2462 สร้างโดย หลวงนรานุกูลกิจ ซึ่งเป็นนายอำเภอขณะนั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นับตั้งแต่ พ.ศ.2485 เป็นต้นมาถือได้ว่าการเดินทางระหว่างกันทางบกเป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรเป็นอย่างมากและมีผลทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแพเริ่มลดน้อยลงและอพยพเคลื่อนย้ายมาปักหลักถาวรบนบกแทน รถยนต์เริ่มใช้ในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้แก่ เซฟ ของนายชิงชัย (ชาวจีน) รถเซฟนี้เป็นเครื่อง 4 สูบ ใช้น้ำมัน และใช้เป็นรถโดยสารที่วิ่งไปจังหวัดสุโขทัย วันละ 1 เที่ยว สำหรับรถยนต์ที่ไปจังหวัดพิษณุโลกก็มีวันละ 1 เที่ยว ถ้าเดินทางไปจังหวัดพิษณุโลกต้องพักค้างที่พิษณุโลก 1 คืน สำหรับการเดินทางไปกรุงเทพฯ ต้องค้างที่พิษณุโลก 1 คืน ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 มีรถของนายใหญ่ ภูมิประพัทธ์เป็นรถยนต์ใช้ถ่านและพัฒนามาเป็นรถลูกช้าง (รถสี่ฟ้า) ใช้น้ำมันเบนซินและพัฒนา มาจนถึงปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เคยรับสั่งว่าอำเภอกงไกรลาศเป็นแอ่งกระทะสามารถเป็นพื้นที่รับน้ำจากแม่น้ำยมได้ การทำนาในอดีตเป็นการทำเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน หากมีเหลือก็จะนำมาขายและใช้แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน อดีตการทำนาใช้วิธีหว่านเพราะสภาพพื้นดินเป็นที่ลุ่มน้ำหลากอยู่เนืองจึงต้องเป็นนาหว่านเหมือนกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรียกว่า "ข้าวนางลอย"แต่ก่อน ชาวประมงจะอยู่อาศัยกันในแพ โดยใช้ไม้บวบ (ไม้ไผ่) มาหนุนแพให้ลอยมีทั้งแพชนิด 2 บวบกับชนิด 3 บวบ การมัดบวบใช้ไม้ไผ่ 50 ลำ มามัด 1 มัด เท่ากับ 2 บวบ ถ้าคนมีฐานะจะใช้ไม้เนื้อแข็งพาดบวบทำพื้นและฝาห้องก็มี การใช้น้ำของชาวแพจะใช้วิธีแกว่งสารส้มเพื่อให้น้ำใส เดิมนั้นแพหมดไปแล้วเพราะแม่น้ำยมแห้งโดยเฉพาะช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน (เทศบาลกงไกรลาศ , มปป.)

4.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

4.2.1 ที่ตั้ง

บริเวณพื้นที่ชุมชนกงไกรลาศ ตั้งอยู่ระหว่างอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย และอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนสิงห์วัฒน์) โดยห่างจากอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 20 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 40 กิโลเมตร (กรมโยธาธิการและผังเมือง , มปป.)

4.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ในบริเวณพื้นที่ชุมชนกงไกรลาศ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood Plain) ที่เกิดจากตะกอนน้ำของแม่น้ำยมตกทับถมในบริเวณสองฝั่งของแม่น้ำ ในบริเวณพื้นที่ชุมชนกงไกรลาศ จะตั้งอยู่ในบริเวณฝั่งซ้ายของแม่น้ำยมซึ่งมีลักษณะเป็นคันดินธรรมชาติ (Natural Levee) โดยมีแม่น้ำยมไหลผ่านทางด้านทิศใต้ของชุมชน (กรมโยธาธิการและผังเมือง , มปป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการที่แม่น้ำยมไหลผ่านพื้นที่ส่งผลให้บริเวณดังกล่าวมีน้ำท่วม หรือน้ำหลากในช่วงฤดูฝนหรือน้ำหลาก ชุมชนจึงมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยมโดยมีการใช้เรือพาย ในการดำรงชีวิต การเดินทางสัญจร การยกบ้านเรือนแบบเสาสูงเพื่อให้พื้นน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก

4.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จากสภาพอากาศของพื้นที่ชุมชนงไกรลาศ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านพื้นที่ ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม นอกจากนี้ ยังมีพายุดีเปรสชันและพายุไต้ฝุ่น ซึ่งพัดมาจากทะเลจีนใต้ พัดผ่านเข้ามาเป็นครั้งคราวทำให้เกิดการผันแปรของปริมาณฝน ก่อให้เกิดปริมาณน้ำจำนวนมากไหลหลากมาตามลำน้ำ เข้าท่วมพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพื้นที่เกษตรกรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาอุทกภัยตามมา ขณะเดียวกันในฤดูร้อนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีสภาพอากาศที่แห้งแล้งและหนาวเย็น จึงมักเกิดภาวะแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำในการทำเกษตรบ้างในบางปี แต่ด้วยอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดพามวลอากาศเย็นเข้ามายังพื้นที่ และผลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งทำให้มีฝนตกหนักในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีพายุดีเปรสชันและพายุไต้ฝุ่น ซึ่งพัดมาจากทะเลจีนใต้ พัดผ่านเข้ามาเป็นครั้งคราว จึงส่งผลให้เกิดฤดูต่างๆ ทำให้พื้นที่ชุมชนงไกรลาศ มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรที่มีความหลากหลาย สามารถเพาะปลูกได้ทั้งพืชผัก และผลไม้ตามความแตกต่างของภูมิอากาศในพื้นที่ (กรมโยธาธิการและผังเมือง , มปป.)

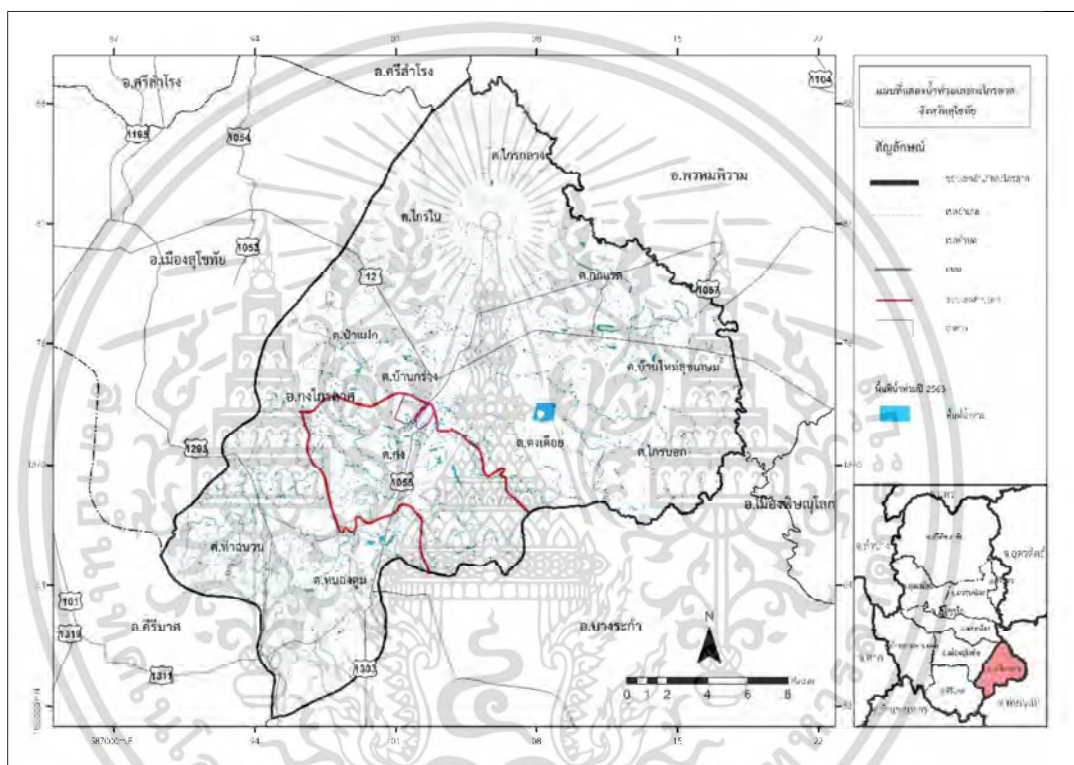
นอกจากนี้จากการสอบถามคนในพื้นที่และการลงพื้นที่สำรวจนั้น ในช่วงฤดูฝนหรือฤดูน้ำหลากนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ให้กับคนในพื้นที่เนื่องจากเกิดอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ เช่น การหาปลา และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ปลาเกลือ ปลาหย่าง ปลาร้า เป็นต้น ชาวบ้านกลับมองว่าฤดูน้ำหลากไม่ใช่ปัญหาสำหรับชาวบ้าน กลับเป็นฤดูแล้งมากกว่าที่เป็นปัญหาเนื่องจากหาปลาไม่ได้ ปลาที่มีจำนวนน้อยขาดรายได้

4.2.4 อุทกวิทยา

4.2.4.1 แหล่งน้ำผิวดิน

ชุมชนบ้านกง มีแหล่งน้ำผิวดิน หรือแหล่งน้ำที่แช่ขังอยู่ตามแอ่งน้ำบนผิวโลก เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่ตกในพื้นที่ที่ไหลไปตามแหล่งน้ำผิวดิน เช่น แม่น้ำ และลำน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ห้วย หนองน้ำ คลอง บึง ตลอดจนอ่างเก็บน้ำ ทั้งนี้แหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ แม่น้ำยม เกิดจากทิวเขาผีปันน้ำ ในเขตอำเภอปาง จังหวัดพะเยา ไหลผ่านจังหวัดแพร่ เข้าสู่จังหวัดสุโขทัย เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

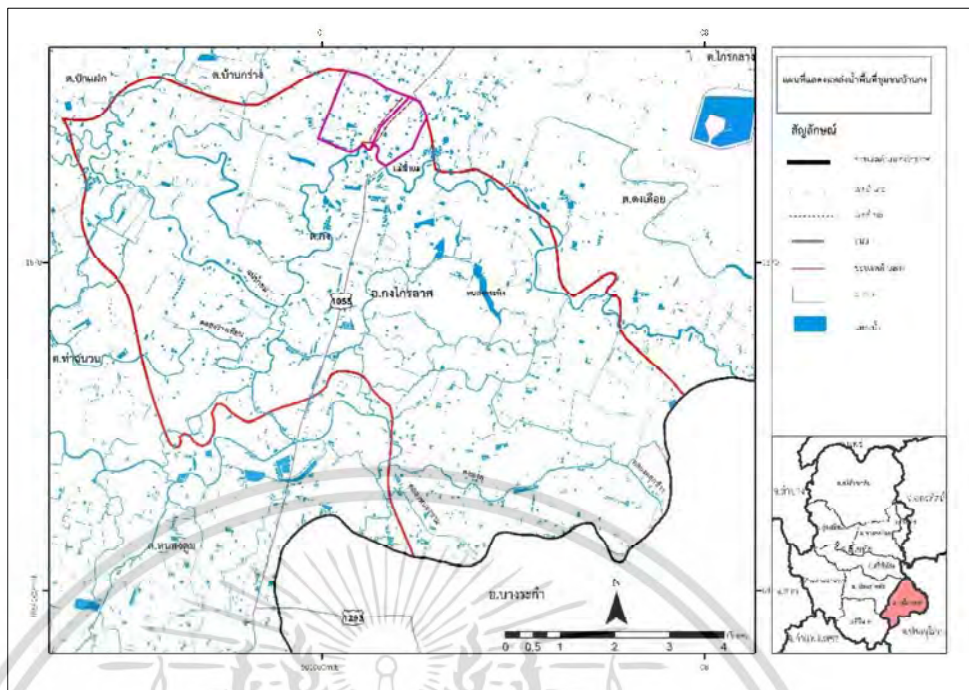
จากทางทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ ผ่านอำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย และอำเภอกงไกรลาศ ผ่านจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร และไปบรรจบกับแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มีความยาวลำน้ำประมาณ 170 กิโลเมตร และแม่น้ำยมนั้นเป็นแม่น้ำที่สัมพันธ์กับชาวชุมชนบ้านกงมาอย่างช้านานโดยเฉพาะบริเวณเกาะกง และนอกจากแม่น้ำยมแล้วนั้นยังมี คลอง ที่ไหลผ่านพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย คลองรางเทียน คลองลู คลองหนองขาม คลองตลุกช้าง คลองส่งน้ำ และคลองชลประทาน เป็นต้น และมีหนองกระทิง (กรมโยธาธิการและผังเมือง , มปป.)

รูปที่ 4.1 แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอกงไกรลาศ

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

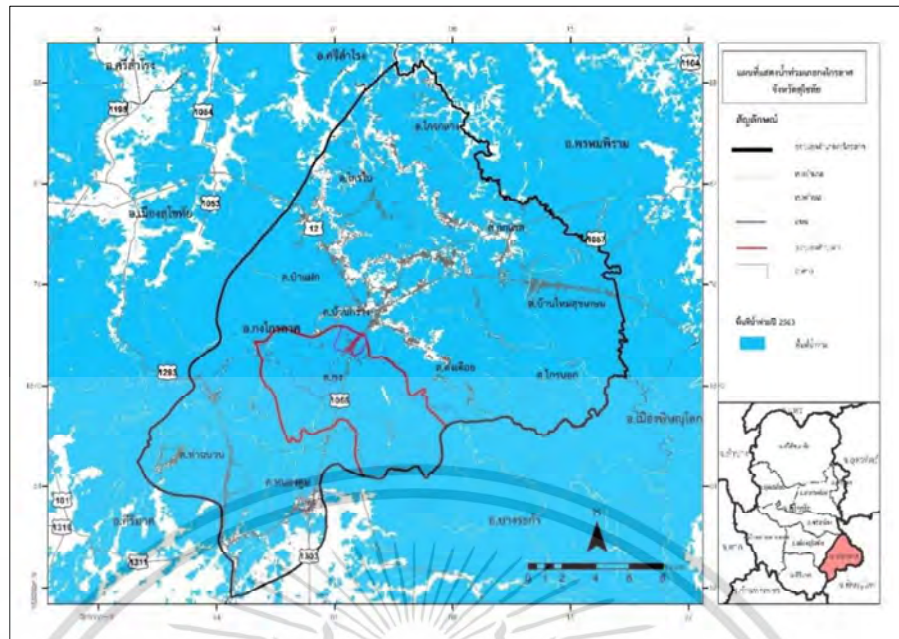

รูปที่ 4.2 แสดงแหล่งน้ำผิวดินชุมชนบ้านกง (อ้างอิงข้อมูลกรมโยธาธิการและผังเมือง)

ที่มา : ผู้วิจัย

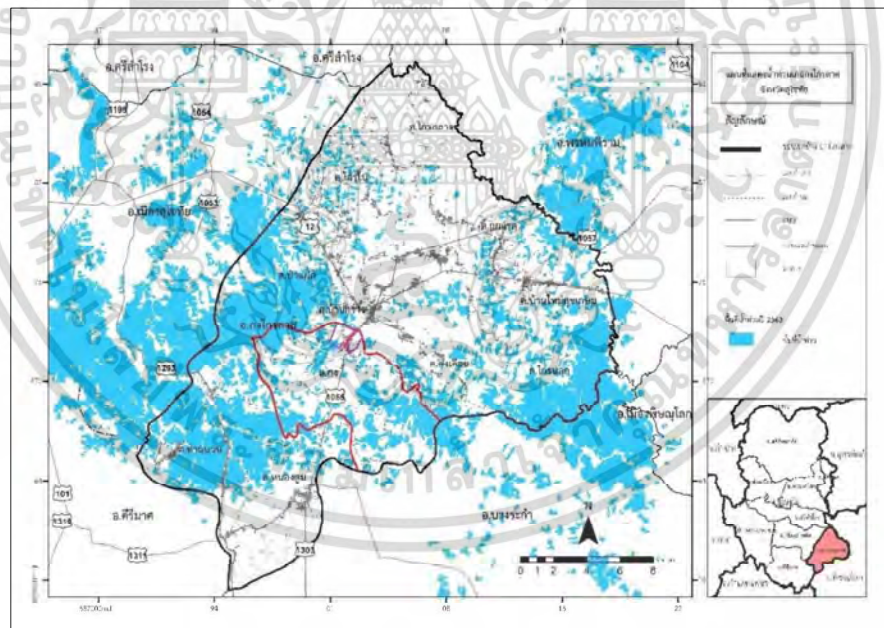
4.2.4.2 อุทกภัย

ลักษณะของการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ศึกษานั้น ส่วนใหญ่จะเป็นภาวะน้ำท่วมขังหรือน้ำล้นตลิ่ง ซึ่งเป็นภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ภายหลังจากฝนตกหนักติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน สภาพน้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะมีลักษณะแผ่เป็นวงกว้าง ความเสียหายจะเกิดกับพืชผลทางการเกษตร อสังหาริมทรัพย์ และชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำ โดยเฉพาะบริเวณด้านตะวันตกของชุมชนกง บริเวณเกาะกง ซึ่งเป็นช่องทางน้ำหลาก

รูปที่ 4.3 แสดงพื้นที่น้ำท่วมปี 2554 (อ้างอิงข้อมูล Gistda)

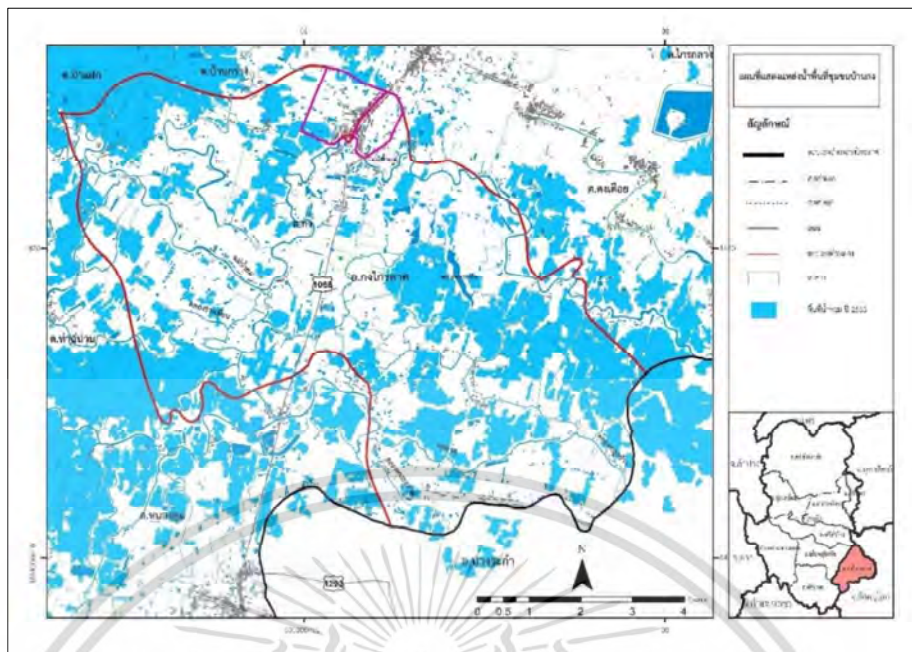
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.4 แสดงพื้นที่น้ำท่วมปี 2563 (อ้างอิงข้อมูล Gistda)

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.5 แสดงพื้นที่น้ำท่วมพื้นที่ศึกษาปี 2563 (อ้างอิงข้อมูล Gistda)

ที่มา : ผู้วิจัย

จากแผนที่น้ำท่วมในปี 2563 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่น้ำท่วมชั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ส่วนพื้นที่ที่อยู่อาศัย นั้นไม่ท่วมหรือท่วมเพียงเล็กน้อย ส่วนปี 2554 นั้นเป็นปีที่น้ำท่วมครั้งใหญ่พื้นที่ศึกษานั้นได้รับผลกระทบน้ำท่วม

รูปที่ 4.6 น้ำท่วมทุ่งนาเดือนตุลาคม , 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.7 บ้านเรือนริมน้ำยมในฤดูน้ำหลากเดือนตุลาคม , 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

4.3 ลักษณะสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต

4.3.1 เกาะกง

"เกาะกง"เคยเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอแห่งแรกของอำเภอโขงไกรลาศ ในปีพ.ศ. ๒๔๓๗ โดยมีพระยาโขงไกรลาศ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอขณะนั้น "เกาะกง" ตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณท่าเรือเก่า ตรงข้ามกับวัดโขงไกรลาศ มีลักษณะเป็นเกาะอยู่กลางแม่น้ำยม ชาวบ้านอาศัยอยู่ในแพ ซึ่งมีพื้นเพมาจากพระนครศรีอยุธยา และอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ประชากรมีประมาณ 30 ครอบครัว ก่อนเกาะกงจะมีพื้นที่ที่กว้างกว่าปัจจุบันแต่ด้วยน้ำที่กัดเซาะ และน้ำท่วมทุกปีเกาะกงจึงมีพื้นที่ที่เล็กลง ลักษณะบ้านที่อาศัย มีลักษณะยกสูง หลังคาทรง ใ้โหม่ง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง หาปลา และนำปลามาขายที่ทำเรือให้กับชาวบ้านทั่วไปหลังจากหน้าน้ำชาวบ้านเกาะกงจะปลูกพืชผักเพื่อใช้ในการบริโภค การสัญจรสมัยก่อนใช้เรือในการข้ามฟาก ปัจจุบันมีการสร้างสะพานเพื่อสะดวกแก่การสัญจร แต่ก็ยังคงใช้เรือในการสัญจรไปมาในฤดูที่มีน้ำหลาก

ชาวบ้าน "เกาะกง" ในปัจจุบันมีประมาณ 20 หลังคาเรือน ด้วยสภาพน้ำที่ท่วมทุกปีทำให้ไม่สะดวกในการสัญจรและอาจเกิดอันตรายจากสัตว์มีพิษ ชาวบ้านเกาะกงจึงเริ่มย้ายมาอยู่ฝั่งตรงข้ามเพื่อความสะดวกและความปลอดภัย (เทศบาลตำบลโขงไกรลาศ , มปป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสอบถามจากชาวบ้านในปัจจุบันที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะกงนั้นแล้วว่าปัจจุบันบริเวณเกาะกงนั้นเป็นพื้นที่ของธนาคารทำให้ชาวบ้านเช่าพื้นที่โดยคิดเป็นรายปี ตารางวาละ 50 สตางค์ และปัจจุบันมีบ้านเรือนทั้งหมด 17 หลัง แต่อาศัยอยู่อาศัยจริงเพียง 10 หลัง และดูแลด้วย 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 12 ซึ่งชาวบ้านที่อาศัยบนเกาะกงนั้นแล้วว่าคนบนเกาะกงเรียกบริเวณนี้ว่า หัวเกาะ แต่คนภายนอกเรียกว่าเกาะกง คนเกาะกงสามารถอยู่กับฤดูน้ำหลากได้อย่างปกติ เนื่องจากอยู่มาตั้งแต่เกิด ในช่วงฤดูน้ำหลากยังมีการใช้ไฟฟ้า ประปาได้อย่างปกติ และในช่วงฤดูน้ำหลากชาวบ้านบนเกาะกงให้ความเห็นว่าพื้นที่บนเกาะกงบรรยากาศดี ส่วนโอมสเตียหากอยากส่งเสริมมีแนวคิดให้ใช้บ้านหลังที่ไม่มีคนอยู่ หรือ สร้างบ้านขึ้นมาใหม่เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาพักในพื้นที่ได้ และเรื่องอาหารนั้นสามารถจัดหาให้ได้เนื่องจากปัจจุบันนั้นในพื้นที่มีกลุ่มแม่ครัวคอยทำกับข้าวอยู่แล้ว หากมีหน่วยงานจะเข้ามาส่งเสริมอยากให้ทำเช่นที่กล่าวมา เนื่องจากคนในเกาะกงไม่สะดวกที่จะให้บุคคลภายนอกเข้ามาอยู่ร่วมด้วยในครัวเรือน เนื่องจากบางหลังคาเรือนนั้นมีเด็ก บางหลังคานั้นเป็นบ้านที่ไม่มีห้องกันเป็นห้องโถงห้องเดียวและหลับนอนโดยการกลางมุ้งกลางบ้าน จึงเป็นข้อจำกัดในการรับนักท่องเที่ยวที่จะมาอยู่ร่วมชายคาเดียวกันส่วนในเรื่องของสัตว์มีพิษ เช่น งู นั้นชาวบ้านบนเกาะกงไม่มีความกลัวหรือวิตกกังวลมากนัก เป็นการระมัดระวังกันมากกว่า แต่ปัจจุบันงูนั้นไม่ชุกชุมเหมือนสมัยก่อนแล้ว และงูนั้นกลับกลัวคนเหมือนกันเป็นผลให้ปัจจุบันงูมีน้อย

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในเกาะกงว่าเคยคิดที่จะย้ายออกไปจากพื้นที่บริเวณนี้หรือไม่ ชาวบ้านนั้นไม่ออกไปเนื่องจากด้วยฐานะทางการเงิน และไม่มีไร่นา จึงอยู่ตรงนี้และอยู่มาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่แล้ว ส่วนคนที่ออกไปจากบริเวณเกาะกงนั้นเนื่องจากมีไร่นา มีเงินที่สามารถไปซื้อที่สร้างบ้านใหม่จึงย้ายออกไปจากบริเวณเกาะกงได้ หรือมีทางเลือกในด้านอาชีพ

และจากการลงพื้นที่สำรวจทั้งในช่วงฤดูแล้งและฤดูน้ำหลากเห็นได้ว่าในช่วงฤดูน้ำหลากดังปรากฏในรูปบรรยากาศนั้นให้ความรู้สึกสดชื่น ความมีชีวิตชีวา และบรรยากาศดี เนื่องจากบริเวณเกาะกงนั้นบ้านเรือนเป็นบ้านไม้ยกสูง และบ้านยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นบ้านไม้เก่าแก่ และบริเวณบ้านทุกหลังคานั้นจะมีเรือพายเป็นของตนเองไว้ใช้ในฤดูน้ำหลากใน การสัญจรไปมา ซึ่งการใช้เรื่อนั้นเป็นวิถีชีวิตของชาวเกาะกงตั้งแต่สมัยอดีต และปลายชุกชุม ชาวบ้านสามารถหาปลาได้ และยังแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาในครัวเรือนเพื่อนำไปขาย เช่น ปลาเกลือ ปลาร้า เป็นต้น

ส่วนฤดูแล้งจากภาพนั้นจะเห็นได้ว่าให้ความรู้สึกที่ร้อน และอำเภอกงไกรลาศนั้นมีอากาศร้อนมากอยู่แล้ว และจากการสอบถามเชิงลึกชาวบ้านบอกว่าจังหวัดสุโขทัยนั้น มีอุณหภูมิสูงด้วยป้อน้ำมัน และอำเภอกงไกรลาศนั้นมีป้อน้ำมัน จึงทำให้พื้นที่มีอุณหภูมิที่สูงมากหรืออากาศที่ร้อนมากในช่วงฤดูแล้ง และในฤดูแล้งปลาที่มีปริมาณน้อยชาวบ้านมีรายได้จากการหาปลาลดลงด้วยเช่นกัน

รูปที่ 4.8 บริเวณเกาะคองช่วงฤดูน้ำหลากเดือนกันยายน, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.9 บริเวณเกาะคองช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายน , พ.ศ. 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.10 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนกันยายน, พ.ศ. 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.11 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนพฤศจิกายน, พ.ศ.2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.12 บริเวณเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากช่วงเดือนพฤศจิกายน , พ.ศ.2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.13 บ้านเรือนในเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากยามพลบค่ำ

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.14 บ้านเรือนในเกาะกงช่วงฤดูน้ำหลากยามพลบค่ำเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.15 บรรยากาศเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.16 บรรยากาศเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.17 บรรยากาศบ้านเรือนในเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.18 บรรยากาศบ้านเรือนในเกาะกงในช่วงฤดูแล้งเดือนธันวาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

4.3.2 ชุมชนชาวจีน

ประมาณ 100 กว่าปีมาแล้ว ตามคำบอกเล่าของชาวบ้านที่ว่า ชาวจีนจากบ้านท่าทราย ได้อพยพหนีโจรปล้นทรัพย์ที่ออกอาละวาดมาอาศัยอยู่ที่ใกล้กับตัวอำเภอคลองไทรลาด และสถานีตำรวจที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำยมเพื่อความอุ่นใจ และอีกคำบอกเล่าหนึ่งที่ว่าอำเภอคลองไทรลาดมีทำน้ำที่เป็นแหล่งขนส่งสินค้าที่คึกคักนัก ชาวจีนทั้งหลายจึงพากันมาตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพเป็นจับกังขนสินค้า เมื่อเริ่มสร้างบ้านเรือนและเห็นว่าท่าเรือคลองไทรลาดมีผู้คนพลุกพล่านมาก ทั้งคนในอำเภอและคนนอกตัวอำเภอ(หนองตุม,หนองบัว,น้ำเรือง, เกาะนอก, ฯลฯ) จะเดินทางมากันมากจึงได้คิดตั้งร้านค้า เพื่อจำหน่ายสินค้าให้แก่คนที่ผ่านไปมา ไม่ว่าจะเป็นเกลือ หม้อ โอ่ง ไห เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ต่างๆ ภายในบ้าน ซึ่งร้านค้าของชุมชนชาวจีนนี้ยังมีให้เห็นได้ในตลาดงไทรลาด ลักษณะบ้านเก่าของชุมชนชาวจีนสามารถสังเกตได้จากบ้านที่มีหลังคาทรงปั้นหย่า หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าหลังคาทรงไอ้โม่ง ประตูบ้านจะเป็นบานไม้พับซ้อนกันไปมา เมื่อปิดประตูจะดึงบานไม้ให้ยึดตรงแล้วลงกลอนหรือใช้ไม้ขัด หน้าบ้านจะทำชานเป็นไม้ยื่นออกมาติดกับถนน ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านชั้นเดียวลักษณะคล้ายห้องแถว ตัวบ้านจะมีความยาวเนื่องจากแต่เดิมบ้านอยู่ห่างจากถนนแต่มีการต่อเติมให้ตัวบ้านยื่นเข้ามาใกล้กับถนนเพื่อการค้าเรียกว่าสร้างจากหลังบ้านมายังหน้าบ้าน เสาบ้านจะใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้ทั้งต้น ฝังส่วนฐานลงไป在地ให้มีความสูงมากพอที่น้ำจะไม่ท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก ไม้ที่นำมาสร้างบ้านได้จากการซื้อไม้จากตำบลหนองบัว ใช้เรือกำปั่นขนมา เมื่อได้ไม้มาจะจ้างช่าง ซึ่งในสมัยนั้นมิช่างทำบ้านไม่มาก (อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บ้านของชุมชนชาวจีนมีลักษณะคล้ายๆกัน) ทั้งช่างและคนในบ้านจึงต้องช่วยกันแบ่งหน้าที่ในการสร้างบ้าน ข้อสังเกตของบ้านเก่าทุกหลังจะเจาะพื้นกระดานไว้เป็นช่องเพื่อเอาไว้รับน้ำหมาก มีทั้งในตัวบ้านและหน้าบ้านกันเลยทีเดียว (เทศบาลกองไกรลาศ , มปป.)

จากการลงพื้นที่สำรวจบ้านชุมชนชาวจีนนั้นบ้านเป็นบ้านเก่าแก่ที่อาศัยกันมาอย่างยาวนานโดยบ้านนั้นมีเอกลักษณ์ตรงที่ประตูนั้นเป็นบานพับไม้ และหลังคาทรงปั้นหยา ส่วนใหญ่เป็นบ้านชั้นเดียวปัจจุบันเปิดเป็นร้านขายของเป็นส่วนใหญ่ และจากการสอบถามเจ้าของบ้านนั้นให้ความคิดเห็นว่าชาวบ้านนั้นยินยอมที่จะอนุรักษ์บ้านดั้งเดิมไว้เนื่องจากเป็นบ้านที่สร้างมาตั้งแต่ดั้งเดิมและอยู่มาตั้งแต่ดั้งเดิมสมัยรุ่นปู่ย่าตายาย และ พ่อแม่ และมีนโยบายให้อนุรักษ์บ้านไว้แต่ยังไม่มีอะไรมาช่วยเหลือหรือให้เป็นประโยชน์ของการอนุรักษ์บ้านดั้งเดิม

รูปที่ 4.19 บ้านชุมชนชาวจีน

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.20 บ้านชุมชนชาวจีน

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.21 บ้านชุมชนชาวจีน

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.22 บ้านชุมชนชาวจีน

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.23 ปรตตูบานพ้บไม้

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.3 ศาลเจ้าพ่อตาบทอง

เป็นศาลเจ้าเงินเก่าแก่ที่ชาวกงไกรลาศให้ความเคารพนับถือมีอายุร่วม 200 ปี เดิมทีเรือขึ้นสินค้าจะอยู่ตรงหน้าศาลพอดี พ่อค้าที่เดินเรือมาเพื่อส่งสินค้าหรือพ่อค้าที่เดินเรือผ่านหน้าศาลจะต้องให้ความเคารพและบนบานเพื่อขอให้การเดินทางปลอดภัยปราศจากภัยอันตรายทั้งปวง และมีความสัมพันธ์กับชุมชนชาวจีนในปัจจุบันเนื่องจากที่ตั้งของศาลเจ้านั้นอยู่บริเวณชุมชนชาวจีน (เทศบาลตำบลกงไกรลาศ , มปป.)

รูปที่ 4.24 ศาลเจ้าพ่อตาบทอง

ที่มา : ผู้วิจัย

4.3.4 ถนนสตรีทอาร์ต (Street art)

อพท. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ลงพื้นที่ช่วยปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแลนด์อาร์ตสะท้อนตัวตน เมืองสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวได้แวะเวียนเข้าไปชื่นชมกับภาพสีที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตในอดีตของชุมชนริมน้ำยม โดยหลายภาพผู้วาดได้ถอดออกมาจากภาพถ่ายจริงในอดีต (เทศบาลตำบลกงไกรลาศ , มปป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการลงพื้นที่สำรวจนั้นสภาพาดบนผนังนั้นเป็นภาพวาดที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตในอดีตของชุมชนบ้านกงที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับน้ำ การเดินทางทางเรือ การค้าขายในสมัยอดีตและจากการบอกเล่าของปราชญ์ชาวบ้านให้ข้อมูลว่าที่คนจากราชบุรีนำโอ่งมาขายและซื้อปลาร้า ปลาเกลือของคนบ้านกงกลับไป และบ้านเรือนแพสมัยอดีตนั้นชาวเกาะกงอาศัยบนเรือนแพก่อนจะย้ายไปอยู่บนพื้นดิน คนที่อาศัยบนเรือนแพจึงน้อยลง ส่วนปัจจุบันนั้นบ้านเรือนแพนั้นหายไปแล้วไม่มีแล้ว และนอกจากนี้ยังแสดงการหาปลาชาวบ้านกงมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยม การหาปลาจึงเป็น อาชีพที่อยู่กับชาวบ้านกงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังมีภาพวาดของวัดกงไกรลาศในสมัยอดีตด้วย แต่จากรูปที่ปรากฏจะเห็นได้ว่ารูปเริ่มมีความจางลง เสื่อมโทรมลงกว่าเดิมยังไม่ได้รับการปรับปรุง

รูปที่ 4.25 ถนนสตรีทอาร์ต (Street art)

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.26 ถนนสตรีทอาร์ต (Street art)

ที่มา : ผู้วิจัย

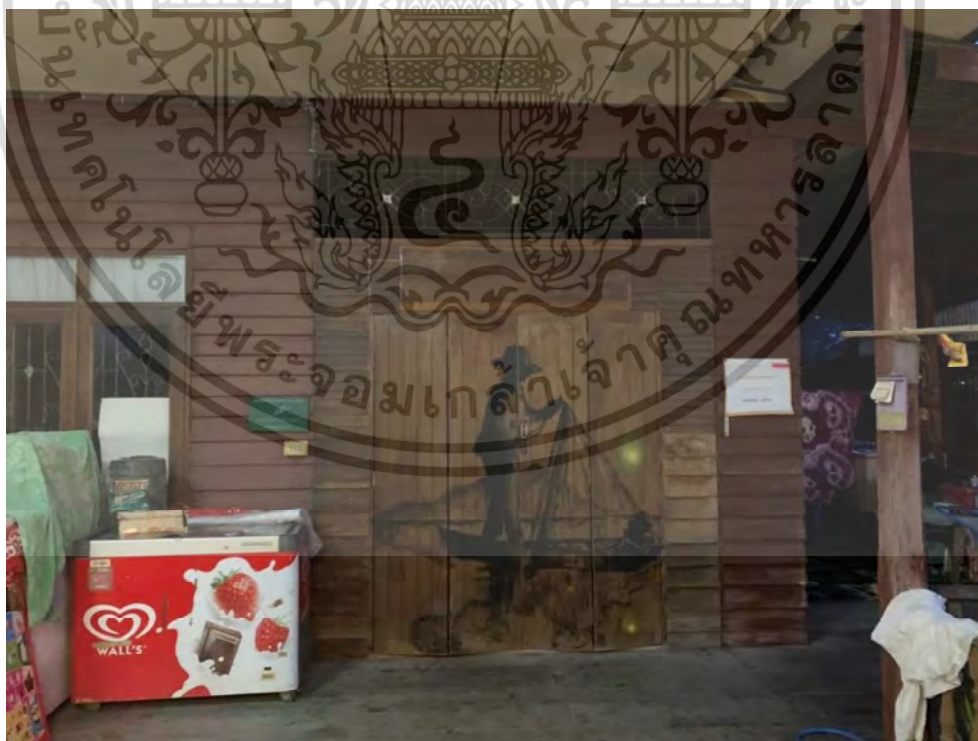
รูปที่ 4.27 ป้ายทางเข้าถนนสตรีทอาร์ต (Street art)

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.28 ภาพสตรีทอาร์ต (Street art) การค้าขายในพื้นที่สมัยอดีต
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.29 ภาพสตรีทอาร์ต (Street art) การหาปลาของชาวบ้าน
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.30 ภาพสตรีทอาร์ต (Street art) วัดเกาะกงในอดีต
ที่มา : ผู้วิจัย

4.3.5 วัดกงไกรลาส หลวงพ่อโต (วิหารลอย)

หลวงพ่อโต (วิหารลอย) เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ปางมารวิชัย ที่เก่าแก่ของจังหวัดสุโขทัย สร้างขึ้นเมื่อใดไม่แน่ชัดจน เล่ากันว่าในสมัยที่พม่ายกทัพมาตีเมืองพิษณุโลกได้เดินทัพผ่านและพักแรมที่บ้านบางแห่งนี้ ด้วยความคึกคะนองและอยากลองดีของทหาร ได้ยิงปืนใหญ่ถล่มวิหารหลวงพ่อจนพังเสียหาย แต่ไม่ระคายองค์พระแม่แต่น้อยมีเพียงรูปปั้นด้านซ้ายให้เห็นเพื่อเตือนให้ระลึกถึงความต่ำทรามของทหารพม่าเท่านั้น ความเสียหายของวิหารในครั้งนั้น หลวงพ่อโตต้องตากแดด ตากฝนอยู่นานหลายสิบพรรษา จนกระทั่งคืนหนึ่งของวันเพ็ญเดือนสามชาวบ้านที่อยู่ใกล้วัดนั้น ได้ยินเสียงแผ่นดินสะเทือนเลื่อนงันมาจากทางวัด แต่ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น จนกระทั่งรุ่งเช้า ต่างพบว่าหลวงพ่อโตได้แสดงปาฏิหาริย์เคลื่อนองค์ท่านจากที่เดิมไปประทับใต้ต้นคูณ ซึ่งอยู่ห่างจากที่เดิมราวสามวา

สำหรับคำว่า วิหารลอย นั้น เป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา ถึงอภินิหารของหลวงพ่อโต ซึ่งเกิดจากการสังเกตของชาวบ้านว่าทุกปีที่น้ำท่วมล้นแม่น้ำยมซึ่งติดกับวัดศาลาและกุฏิต้องยกสูงมากกว่า หกศอกเพื่อหนีน้ำแต่วิหารหลวงพ่อโตอยู่ในบริเวณเดียวกันนั้น กลับดูเสมือนลอยพ้นน้ำ ดังที่เกิดน้ำท่วมในปี พ.ศ.2485 สิ่งที่ปรากฏตามธรรมชาติ คนโบราณได้กล่าวกันว่าเกิดขึ้นเพราะได้วิหารหลวงพ่อมือเรือสล่าเงินและทองหนุนค้ำให้วิหารลอยน้ำโยมิโซ่ลามาผูกที่ต้นโพธิ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลวงพ่อด เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองของชาวบ้านง เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ให้ทุกคนทำความดี เว้นความชั่ว มุ่งมั่นประกอบอาชีพโดยสุจริต ด้วยบารมีของหลวงพ่อดจะอำนาจพรปกป้องคุ้มครอง ให้บุคคลเหล่านั้น ประสบแต่ความสุขความเจริญ ด้วยคติความเชื่อของชาวพุทธที่เคารพบูชา ทุกปีของ วันเพ็ญเดือนสี่ หรือหลังฤดูเกี่ยวข้าว ชาวบ้านจะจัดเทศกาล เพื่อเฉลิมฉลองสมโภชน์ หลวงพ่อด เป็นงานใหญ่ที่คนทั่วสารทิศจะเดินทางมานมัสการหลวงพ่อด เพื่อเป็นสิริมงคลทั้งต่อตนและครอบครัว

ปาฏิหาริย์หลวงพ่อด (วิหารลอย) ส่งพลังช่วยนักบินเครื่องบินตกไม่ตาย ในแต่ละปีจะมีการจัดงานปิดทองนมัสการหลวงพ่อด (วิหารลอย) และมีพิธีบรรพชาอุปสมบทนาคหมู่ ระหว่าง วันขึ้น 12 ค่ำ ถึง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 เป็นประจำทุกปี

ในปี พ.ศ. 2546 ได้จัดงานดังกล่าวและได้จัดให้มีการแสดงบินโชว์ด้วยร่มพารามอเตอร์ ให้ผู้มาร่วมงานได้ชมกัน โดยมีนายไพลีออต สิ้นธุสา เป็นนักบิน ขณะที่บังคับเครื่องลอยขึ้นจนถึง ชิดจำกัดในระยะความสูง 300 เมตร ช่วงนั้นได้สร้างความตื่นเต้นให้แก่ผู้ชมการแสดงเป็นอย่างดี นักบินโฉบไปโฉบมาอย่างหวาดเสียวแล้วก็เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น เมื่อ เกิดลมหมุน ที่ชาวบ้านเรียกว่า ลมบ้าหมู อย่างกะทันหัน ลมบ้าหมูได้ดูดเอาร่างของนักบินหมุนควงส่ววน ทำให้ร่มบินของนักบินพับเข้าหากัน ผู้ชมต่างหวีดร้องด้วยความตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สายตาทุกคู่จับ ต้องไปที่ร่างของนักบินอย่างไม่กระพริบตา แล้วร่างของนักบินก็ร่วงลงพื้นอย่างรวดเร็ว กระแทกพื้น เต็มแรงฝุ่นตลบ ทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์ต่างตกใจคิดว่านักบินเสียชีวิต คณะกรรมการวัดและ อาสาสมัครต่างวิ่งเข้าไปช่วยเหลือนักบิน โชคดีที่เขายังหายใจอยู่จึงรีบนำตัวส่งโรงพยาบาล แต่นาย ไพลีออต กลับไม่เป็นไรเลย และบอกว่าก่อนที่จะขึ้นบินเหนี่ยววัดและขอให้ท่านคุ้มครอง “ขณะที่เกิด อุบัติเหตุนั้นผมคิดว่าไม่รอดแล้ว ก็พยายามตั้งสติระลึกถึงหลวงพ่อด ให้ช่วยแก้สถานการณ์ ซึ่งมัน เป็นช่วงที่เร็วมากและผมก็รอดตายอย่างปาฏิหาริย์เพราะบารมีของหลวงพ่อดช่วยชีวิตไว้ได้” (เทศบาลตำบลงไกรลาศ , มปป.)

จากการสอบถามชาวบ้านนั้นให้ความเคารพ สักการะหลวงพ่อดมากและหลวงพ่อดนั้น มีชื่อเสียงจึงทำให้คนนอกพื้นที่นั้นได้รู้จักด้วยส่งผลให้วัดงไกรลาศนั้นมีผู้คนจากที่อื่นเข้ามาท่องเที่ยวด้วย วัดงไกรลาศถือว่าเป็นแลนด์มาร์คอีกหนึ่งที่ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมพื้นที่

รูปที่ 4.31 หลวงพ่อโตวิหารลอย

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.32 วัดกงไกรลาศ

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 ลักษณะเศรษฐกิจ

4.4.1 ตลาดริมยม 2437

เป็นตลาดที่จัดขึ้นทุกวันเสาร์แรกของเดือนบริเวณริมแม่น้ำยม (หน้าวัดกงไกรลาศ) ย้อนอดีตกับชาวริมยมชิมซบอดีต และมีบรรยากาศการแต่งตัวย้อนยุคของพ่อค้าแม่ค้า และรับประทานอาหารพื้นถิ่น เช่น ขนมกง ผัดไทยใบตอง ขนมผิง ปลา เป็นต้น และโดยบริเวณตลาดนั้นมีการแสดงด้วย อาทิ เช่น การแสดงพื้นบ้าน ดนตรีไทย ดนตรีร่วมสมัย และกิจกรรมหลากหลายปรับเปลี่ยนไปในแต่ละเดือน (เทศบาลตำบลกงไกรลาศ , มปป.)

จากการลงพื้นที่นั้นตลาดริมยม 2437 นั้นให้บรรยากาศที่ย้อนยุค มีความเป็นเอกลักษณ์ มีประตู มีป้ายให้ถ่ายรูป และบรรยากาศภายในตลาดนั้นมีความคลาสสิกให้กลิ่นการย้อนยุคที่ได้กลิ่นใหม่ได้เห็น มีการประดับไฟกับบ้านชุมชนจีนเป็นบ้านไม้ทรงเก่าที่มีความเก่าที่สวยงาม และเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ และในช่วงเย็นหรือพลบค่ำนั้นมีความสวยงาม บรรยากาศดี และในตลาดนั้นยังมีการแสดงรื่นเริง เช่น รำวงย้อนยุคซึ่งเป็นชาวบ้านนั้นมาแต่งตัวละมาเต้นมารำบริเวณเวทีที่จัดไว้ให้ และมีเก้าอี้ให้นักท่องเที่ยวได้นั่งชมการแสดง และอาหารนั้นมือสาหารพื้นถิ่นของชุมชนบ้านกง และแม่ค้ามีการแต่งตัวย้อนยุคด้วย และปัจจุบันตลาดริมยม 2437 นั้นนับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่

รูปที่ 4.33 อาหารพื้นถิ่นในตลาดริมยม 2437

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.34 บรรยากาศตลาดริมยม 2437
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.35 การแสดงดนตรีไทยร่วมกับดนตรีสากล
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.36 การแสดงการรำ
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.37 การแสดงรำวงย้อนยุค
ที่มา : ผู้วิจัย

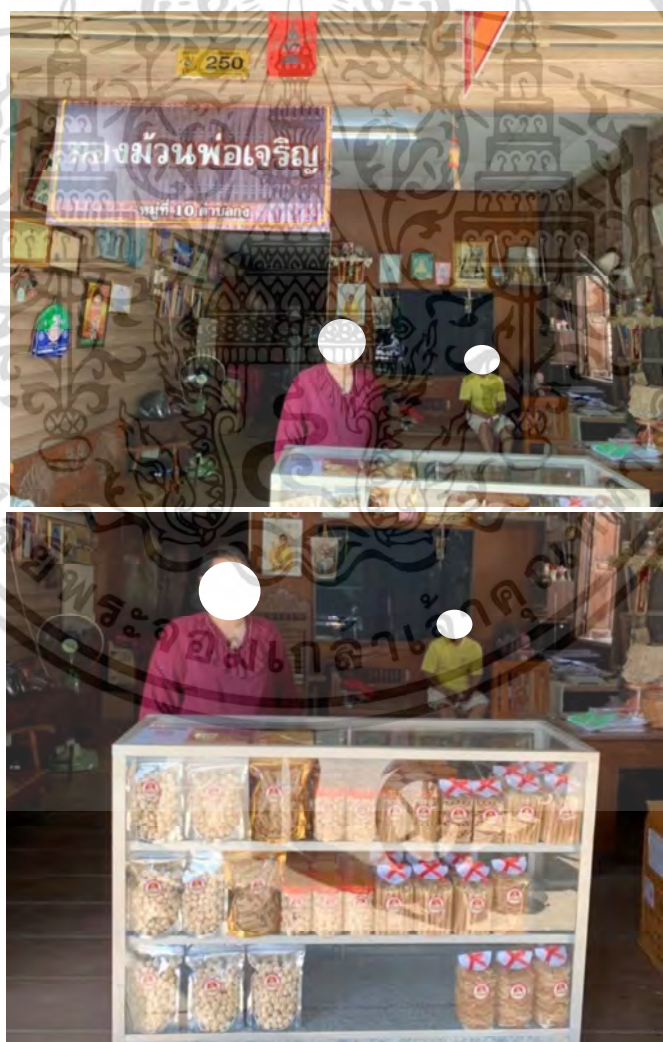

รูปที่ 4.38 การแสดงดนตรีร่วมสมัย
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4.2 ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชาวบ้านกง

ชุมชนบ้านกงเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์โดยเฉพาะในเรื่องการหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลาก และเป็นชุมชนที่อยู่ติดกับริมแม่น้ำยมส่งผลให้ชุมชนบ้านกงนั้นมีตลาดปลาจับซื้อปลาจากชาวบ้านและนอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาที่มีชื่อเสียงของชุมชนบ้านกงนั้น ประกอบด้วย ปลา ร้า น้ำปลา เป็นต้น โดยบริเวณตลาดปลามีร้านที่รับซื้อปลาจากชาวบ้านคนในพื้นที่หลายร้านด้วยกัน เช่น ร้านแพปลาเงินน้อย ร้านวันดี และร้านโกเชียร-แจ๊ซิว ซึ่งแต่ละร้านนั้นถือว่าเป็นร้านที่มีความเก่าแก่มากกว่า 40 ปี และนอกจากนี้ชุมชนบ้านกงยังมีขนมที่เป็นเอกลักษณ์ โด่งดังและมีชื่อเสียงซึ่งเป็นของฝากที่มีชื่อเสียงของอำเภอโขงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย นั่นคือ ขนมผิง ทองม้วน เป็นต้น ซึ่งร้านขนมผิงนั้นมี ร้านทองม้วนนั้น มีร้านแม่สงวน และ ร้านพ่อเจริญซึ่งเปิดมาอย่างยาวนาน และเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นในอำเภอโขงไกรลาศเมื่อประมาณ 40 ปีมาแล้ว และนอกจากนี้ยังมีร้านผัดไทยใบตองที่เปิดมาอย่างช้านาน

รูปที่ 4.39 ร้านทองม้วนพ่อเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.40 ขนมฝิงลูกแม่สงวน

ที่มา : เพลงเพลงบั้งไฟขนมฝิงทองม้วนลูกแม่สงวน

แม่สงวน เหลืองสุวรรณ ได้ริเริ่มทำทองม้วนขึ้นเป็นรายแรกของตำบลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.41 ขนมผิงแม่ติ่ม แฉ้มประตูดาย

ที่มา : เพจเฟซบุ๊กขนมผิงแฉ้มประตูดาย-ของฝากเมืองสุโขทัย

ร้านเจ้ติ่ม แฉ้มประตูดาย ที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นเอกลักษณ์เนื่องจากมีลูกค้าต่อคิวแย่งกันซื้อเป็นจำนวนมาก คุณติ่มต้องแฉ้มประตูดายซึ่งเป็นบานไม้พับให้เหลือช่องเล็กๆ จึงขายให้แก่ลูกค้า ซึ่งปัจจุบันก็ยังแฉ้มประตูดายเหมือนดั้งเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.42 ผัดไทยใบตอง
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.43 ร้านผัดไทยใบตอง (เจ๊กุหลาบ)
ที่มา : ผู้วิจัย

จากการให้สัมภาษณ์ของเจ้าของร้านกล่าวว่าร้านผัดไทยใบตองเริ่มขายเมื่อปี 2520 อดีตเคยขายเพียงห่อละ 2 บาท ใส่ไข่ 3 บาท เริ่มต้นเมื่อก่อนขายริมน้ำยม ขายให้กับคนหาปลา รสชาติเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดั้งเดิมจริงๆเมื่อก่อนผ้าไทยใส่เพียงไข่อ่างเดียว มาปรับสูตรตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปแต่รสชาติเหมือนเดิม อดีตนั้นผ้าไทยใบตองใส่เพียงไข่อ่างเดียวไม่ใส่หมู ใส่กุ้งเหมือนกับปัจจุบัน

รูปที่ 4.44 ร้านปลาร้า โกเชียร - แจ๊ว
ที่มา : ผู้วิจัย

โกเชียร - แจ๊ว เป็นผู้ริเริ่มทำปลาร้าเจ้าแรกของอำเภอโขงไกรลาศ เป็นที่รู้จักมากกว่า 60 ปี โดยปลาร้าจะไม่เหมือนกับปลาร้าทั่วไป คือ ทำมาจากปลาแม่น้ำ ปลานก โดยรับซื้อจากชาวบ้านที่นำมาขาย

รูปที่ 4.45 แปะปลาเงินน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อ **ที่มา : ผู้วิจัย** นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แพปลาเงินน้อยเกิดขึ้นกว่า 40 ปี โดยสืบทอดจาก คุณพ่อสะอาด นุ่มมีศรี ปัจจุบันเงินน้อยเป็นผู้สืบทอดกิจการ โดยวันหนึ่งในช่วงหน้าปลา จะมีชาวบ้านนำปลามาขายวันละประมาณ 10000 กิโลกรัม ซึ่งปลาที่นำมาขายจะเป็นปลาจากแม่น้ำยม และหลากหลายชนิด เช่น ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาเนื้ออ่อน เป็นต้น แต่รับซื้อมากที่สุดคือปลาสร้อย ปลาสร้อยที่ได้มาจะนำมาตัดหัวและเคล้าเกลือรอปอค่า และขายเป็นปลาสดด้วย ส่วนตลาดรับซื้อปลาจะมาจากทั่วประเทศ เช่น กรุงเทพฯ ลำพูน เชียงราย นครสวรรค์ อ่างทอง เป็นต้น แพปลาเงินน้อยเรียกได้ว่าเป็นจุดศูนย์รวมปลาแห่งใหญ่ของอำเภอองไกรลาศ (เทศบาลตำบลองไกรลาศ , มปป.)

รูปที่ 4.46 ร้านเจ๊วันดี

ที่มา : ผู้วิจัย

จากการลงสำรวจพื้นที่พบว่า การหาปลาของคนในชุมชนเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นในฤดูน้ำหลาก สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ซึ่งเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมและสำหรับคนบ้านงั้นไม่ได้มองว่าฤดูน้ำหลากเป็นสภาวะวิกฤตแต่คนบ้านงั้นกลับมองว่าในฤดูน้ำหลากนั้นเป็นโอกาส เนื่องจากสามารถได้รายได้จากการหาปลา และตลาดปลานั้นมีการรับซื้อปลาจากชาวบ้านและนำปลาที่ได้จากชาวบ้านนั้นแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชุมชนบ้านงั้นหรือของอำเภอองไกรลาศ และนอกจากนั้นตลาดปลา ยังเกิดการจ้างงานคนในชุมชนในการจ้างทำปลา คัดปลา ซึ่งคนในพื้นที่มีรายได้มีอาชีพในช่วงฤดูน้ำหลาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.47 การพายเรือหาปลาของชาวบ้าน
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.48 ปลาที่หามาได้จากแม่น้ำยม

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.49 ปลาหมอจากแม่น้ำยม

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.50 รถคอกหมูโดยสารคนและสิ่งของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อ **ที่มา : ผู้วิจัย** ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.51 รถคอกหมูงไกรลาศ – สุโขทัยในปัจจุบัน

ที่มา : ผู้วิจัย

4.5 กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวช่วงฤดูน้ำหลาก

ชุมชนบ้านกงนั้นเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยมมาตั้งแต่สมัยอดีตแล้วนั้นทั้งจากอดีตและปัจจุบันได้มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยมทั้งยังคงอยู่และสูญหายไปบ้างหรือบางกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ยังคงอยู่แต่วิธีการอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และบางกิจกรรมได้เกิดขึ้นมาใหม่เพื่อส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชาวบ้านในชุมชน

4.5.1 กิจกรรมวันลอยกระทง

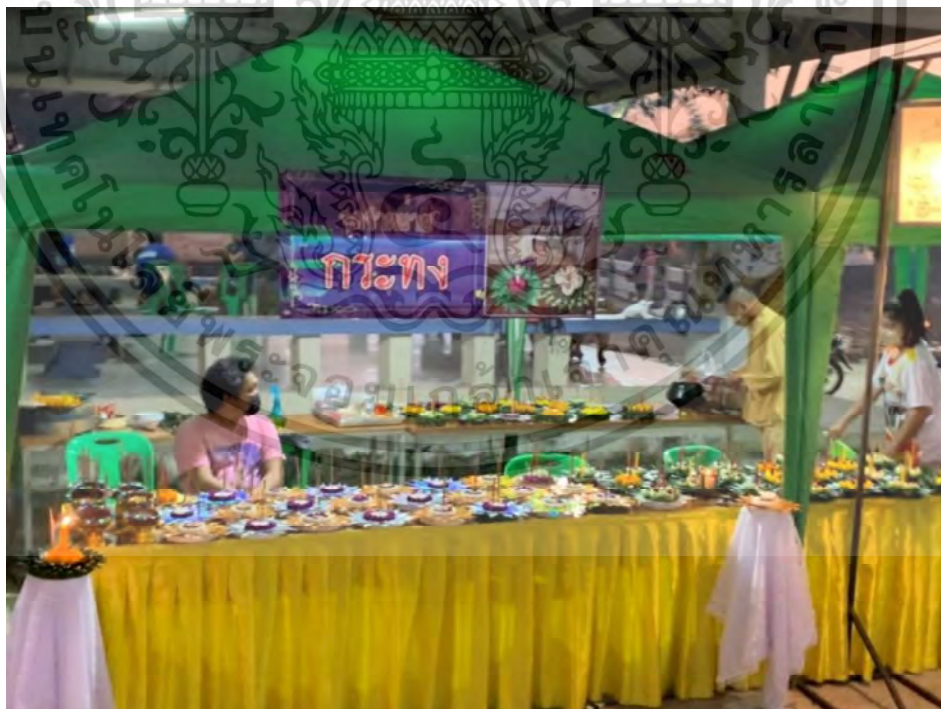
จากการลงพื้นที่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลากของพื้นที่บ้านกง นั้นมี ประเพณีลอยกระทงซึ่งตรงกับวันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี และวันลอยกระทงนั้นเป็นประเพณีที่คู่บ้านคู่เมืองกับประเทศไทยมาอย่างช้านาน โดยประเพณีลอยกระทงนั้น ได้จัดขึ้นบริเวณหน้าวัดดงไกรลาศ และตรงข้ามกับเกาะกง ภายในงานนั้นมีการแต่งกายย้อนยุค และมีการรำแก้กระทง และมีนางนพมาศที่สวยงาม และมีการนำดนตรีพื้นบ้านดนตรีม้งคละดนตรีมาร่วมกับขบวนแก้กระทงให้ความรู้สึกสนุกสนานครึกครื้น และนอกจากนี้ยังมีวงดนตรีไทยอยู่บริเวณบ้านบนเกาะกงทำการแสดงร่วมด้วย และจากรูปภาพจะเห็นได้ว่าพื้นที่บริเวณเกาะกงน้ำเริ่มลดลงแล้วในช่วงเดือนพฤศจิกายน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.52 เกาะกงในวันลอยกระทงเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.53 จุดบริการจำหน่ายกระทงเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.54 การรำแก้กระทางเดือนพฤศจิกายน, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.55 มังคละดนตรี ดนตรีพื้นบ้านเดือนพฤศจิกายน, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.56 จุดลอยกระทงบ้านกงเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.57 การแสดงดนตรีไทยเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5.2 ประเพณีแข่งเรือพายวัดกงไกรลาศ

ประวัติความเป็นมาการแข่งขันเรือพายในครั้งแรกเกิดขึ้นมาได้โดยท่านพระครูไกรลาศสมานคุณ(หลวงพ่อย่น) ได้เป็นผู้ริเริ่มเป็นคนแรก โดยครั้งนั้นใช้เรือหมูซึ่งเป็นเรือหาปลาของคนตามลุ่มน้ำยม โดยมีรางวัลเป็นประเภทสุราขาว และเป็นข้าวต้มมัด กระจายสาท ให้แต่ละลำ

เมื่อพระครูไกรลาศสมานคุณมรณภาพก็ได้เลิกกันไประยะหนึ่ง เมื่อประมาณปีพ.ศ. 2543 ได้ฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีการแข่งขันเรือพาย โดยเทศบาลตำบลกงไกรลาศ ร่วมกับคณะกรรมการวัดกงไกรลาศได้ประชุมหารือกันแล้วตกลงให้มีการรื้อฟื้นประเพณีการแข่งขันเรือพายขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งตามเจตนารมณ์ของท่านพระครูไกรลาศสมานคุณหรือหลวงพ่อย่นโดยได้จัดการแข่งขันเรือพายในประเภทเรือไอ้เข้และเรือยาวขึ้นสืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน (เทศบาลกงไกรลาศ , มปป.)

ปัจจุบันจากการลงสำรวจพื้นที่พบว่ากิจกรรมประเพณีแข่งเรือยาวได้กลับมาจัดอีกครั้งหนึ่งซึ่งได้หายไปเมื่อเกิดโรคระบาดโควิด-19 ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2565 ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่บริเวณวัดเกาะกงมีจัดกิจกรรมลอยกระทง และตรงกับเสาร์แรกของเดือนซึ่งเป็นวันที่มีกิจกรรมตลาดริมยม 2437 ซึ่งการแข่งขันเรือขึ้นฝั่งได้รับการฟื้นฟูกลับมาจัดปีแรกงานจึงยังเป็นเพียงการแข่งขันระหว่างหมู่บ้าน ยังไม่ได้ใหญ่โตอะไรมากนัก ซึ่งการแข่งขันเรือขึ้นฝั่งเป็นการแข่งขันเรือประเภทหัวใบท้ายบอด และเรือ 5 ฝีพาย ซึ่งกิจกรรมการแข่งขันเรือสามารถทำให้บริเวณเกาะกงกลับมาครึกครื้นและสนุกสนานอีกครั้ง และได้กระตุ้นให้เห็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่เคยมีมาในสมัยอดีต ซึ่งการแข่งขันเรือพายนั้นมีเจ้าหน้าที่ทางน้ำคอยดูแลความปลอดภัยให้กับผู้แข่งขัน และจุดเริ่มต้นของการแข่งขันนั้นอยู่บริเวณสะพานเกาะกงและสิ้นสุดบริเวณตลาดปลา

เรือหัวใบท้ายบอดนั้นเป็นการพายโดยใช้ 2 คน โดยคนที่อยู่ข้างหน้าเป็นใบ้ห้ามส่งเสียงพูด ส่วนคนพายข้างหลังจะโดนปิดตานั่นคือตาบอดนั่นเอง โดยการแข่งขันเรือหัวใบ้ท้ายบอดนั้นเป็นการแข่งขันเรือพื้นบ้านที่มีความสนุกสนานมากและเป็นการสร้างเสียงหัวเราะให้กับผู้คนที่ได้ชม เนื่องจากทุกคนจะลุ้นให้กับผู้พายให้ถึงเส้นชัยให้ได้ และช่วงเดือนพฤศจิกายน ที่จัดกิจกรรมแข่งเรือขึ้นฝั่งน้ำได้เริ่มลดลงและน้ำไม่ได้ไหลแรงมาก จึงไม่อันตรายมาก

รูปที่ 4.58 จุดเริ่มต้นการแข่งขันเรือหัวโขน้ำท้ายบอดเดือนพฤศจิกายน, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.59 การแข่งขันเรือหัวโขน้ำท้ายบอดเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.60 การแข่งขันเรือห้าฝีพายเดือนพฤศจิกายน, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.61 การแข่งขันเรือห้าฝีพายเดือนพฤศจิกายน, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.62 บรรยากาศที่ผู้คนได้เข้าชมการแข่งขันเรือเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.63 บรรยากาศที่ผู้คนได้เข้าชมการแข่งขันเรือเดือนพฤศจิกายน, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5.3 ล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวบ้านง

จากการสำรวจพื้นที่เริ่มมีกิจกรรมล่องเรือชมวิถีชีวิตซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ พึ่งเกิดขึ้นในปีแรก และมีชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยววงไกรลาศบริการเรือนำเที่ยว “ชมวิถีชีวิตชาวประมง ริมยมนะ” โดยการล่องเรื่อนั้นเป็นการล่องเรือโดยมีคนขับเรือเป็นชาวบ้านคนในพื้นที่ที่มีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยม และมีชาวบ้านซึ่งทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจล่องเรือชมวิถีชีวิต โดยการล่องเรื่อนั้นเริ่มมีในช่วงฤดูน้ำหลากและเพิ่งเปิดให้บริการวันแรกเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2565 และตลอดการเดินทางล่องเรือชมวิถีชีวิตจะได้เห็นถึงบ้านเรือนของชาวบ้านงทั้งบริเวณเกาะง และบริเวณริมยม ได้เห็นวิถีชีวิตในการหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลาก ไม่ว่าจะเป็นการจัดสนั่น การลงข่าย

รูปที่ 4.64 เรือบริการนำเที่ยวชมวิถีชีวิตเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.65 นักท่องเที่ยวบนเรือชมวิถีชีวิตเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.66 น้เรือชมวิถีชีวิตชาวเกาะกงเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.67 นั่งเรือชมวิถีชีวิตบ้านเรือนริมแม่น้ำยมเดือนตุลาคม, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.68 หัวเรือเป็นชาวบ้านในพื้นที่เดือนตุลาคม, 2565
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.69 ต้นสะตือใหญ่บริเวณเกาะกงที่มีความสัมพันธ์กับชาวเกาะกงเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.70 การหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลากการจับสัตว์น้ำเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.71 การหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลากการงัดสนั่นเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 4.72 การหาปลาในช่วงฤดูน้ำหลากการลงข่ายเดือนตุลาคม, 2565

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 แผนพัฒนาและนโยบาย

ปัจจุบันเทศบาลตำบลกงไกรลาศนั้นนโยบายด้านการพัฒนาสังคม โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ในการทำนุบำรุงพัฒนาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงาม และมีนโยบายด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต โดยการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทางถนนทุกสายในเขตเทศบาลให้สะอาด เพื่อทำการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จัดให้ตลาดริมยมเป็นตลาดวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในทุกด้าน โดยสนับสนุนงบประมาณให้แก่แม่ค้าตลาดริมยม ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ทำการค้าให้มากที่สุด และส่งเสริมการแสดงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านของชุมชนท้องถิ่นบนอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ การท่องเที่ยวประเทศไทยมีภาพลักษณ์ในฐานะจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและใส่ใจในความยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวได้รับการดูแลรักษาให้มีความยั่งยืนและเน้นคุณค่าอย่างเหมาะสมกับพื้นที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและแผนพัฒนาจังหวัดสุโขทัย (พ.ศ.2566 – 2570) มีเป้าหมายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยววิถีใหม่ เป้าหมายพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานยกระดับ คุณภาพและการบริการและผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์มูลค่าสูง และมีแผนด้านการพัฒนาโครงสร้างและโครงข่ายคมนาคมเพื่อการท่องเที่ยวและการเกษตรแบบบูรณาการ พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวมรดกโลก พัฒนาศักยภาพชุมชนและ SMEs สร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจฐานรากในยุควิถีใหม่ (New Normal) บูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (โดยชุมชน) พัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต และคงลักษณะประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสำรวจพื้นที่และศึกษาแผนพัฒนาจะเห็นว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นมีต้นทุนทั้ง 5 ด้าน ที่สามารถนำมาคิดวิเคราะห์ร่วมเพื่อส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ประกอบด้วย ทุนที่เป็นเงินตรา ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพ และทุนธรรมชาติ

ทุนที่เป็นเงินตรา นั้นมีทุนจากงบประมาณท้องถิ่นที่เข้ามาส่งเสริม เช่น ตลาดริมยม 2437 มีพาณิชย์จังหวัดสุโขทัยเข้ามาสนับสนุน หรือเทศบาลก็มึงบในการจัดตลาด และนอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย หรือการส่งเสริมการทำประกันชีวิตเมื่อมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก

ทุนมนุษย์ โดยชุมชนบ้านกึ่งนั้นมีปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถให้ความรู้หรือประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับชุมชน มีผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชนที่ต้องการส่งเสริมพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการมีัคคุเทศก์ที่เป็นคนในชุมชน

ทุนสังคม ชุมชนบ้านกึ่งนั้นมีชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยววงไกรลาศ บริการเรือนำเที่ยวชมวิถีชีวิตชาวประมงริมยมนา มีภาคีความร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชน เทศบาลตำบลวงไกรลาศ องค์การบริหารส่วนตำบลวงไกรลาศ และหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมตลาดริมนม 2437 และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การแข่งเรือพาย ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ทุนกายภาพ ชุมชนบ้านกึ่งมีระบบคมนาคมขนส่ง ระบบไฟฟ้า ประปาที่สะอาด มีบ้านเรือนที่มีความเป็นเอกลักษณ์บริเวณชุมชนชาวจีน บริเวณเกาะกง มีตลาดปลา มีวัดวงไกรลาศที่มีชื่อเสียง มีถนนสตรีทอาร์ต เป็นต้น และมีการปรับปรุงอาคารเพื่อไม่ให้เสื่อมโทรมเมื่อฤดูน้ำหลากนั้นหมดฤดูน้ำหลากไป

ทุนธรรมชาติ ชุมชนบ้านกึ่งนี้มีฤดูน้ำหลากที่เป็นโอกาสสำหรับคนในชุมชน เมื่อถึงฤดูน้ำหลากคนในชุมชนนั้นจะมีอาชีพ คือ การหาปลา มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การใช้เรือ เป็นต้น

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนของพื้นที่

5.1.1 ต้นทุนของพื้นที่ในช่วงเวลาปกติ

จากการลงสำรวจพื้นที่นั้นพบว่าในพื้นที่ มีต้นทุนที่สามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ประกอบด้วย วัดกงไกรลาศ ตลาดริมยม 2437 ถนนสตรีทอาร์ต ตลาดปลา ร้านอาหารไทยใบตอง ร้านขายของพื้นถิ่น ชุมชนชาวจีน ศาลเจ้า เกาะกง เป็นต้น

5.1.2 ต้นทุนของพื้นที่ในช่วงเวลาน้ำหลาก

จากการลงสำรวจพื้นที่นั้นพบว่าในพื้นที่ มีต้นทุนที่สามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในช่วงฤดูน้ำหลาก ประกอบด้วย เกาะกง กิจกรรมในช่วงฤดูน้ำหลาก ดังนี้ ล่องเรือชมวิถีชีวิต กิจกรรมวันลอยกระทง ชมวิถีชีวิต การหาปลา การใช้เรือ เป็นต้น

5.2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์

5.2.1 ความคิดเห็นต่อแผนพัฒนาและนโยบาย

ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านกง มีหลายหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาและส่งเสริมซึ่งประกอบด้วย เทศบาลตำบลกงไกรลาศ องค์การบริหารส่วนตำบลกง อำเภอกงไกรลาศ ซึ่งเป็นการส่งเสริมเพื่อส่งเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ นอกจากหน่วยงานภายในพื้นที่แล้วนั้น มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมมือสนับสนุนพื้นที่ ชุมชนบ้านกงเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุโขทัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุโขทัย

จากการสัมภาษณ์ผู้แทนเทศบาลตำบลกงไกรลาศให้ความเห็นว่า มีนโยบายในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านกง ที่ปรึกษานายกเทศบาล

ตำบลกงไกรลาศระบุว่า “มีการประสานงานกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุโขทัยและกรมการค้าเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายใน และมีการประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเพื่อให้เกิดความหลากหลาย และหน่วยงานท้องถิ่นอำเภอองไกรลาศสนใจในการมาพัฒนาร่วมด้วยในเรื่องของวิถีตลาดริมนม 2437 และการทำขนมกง” ซึ่งปัจจุบันตลาดริมนม 2437 สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุโขทัยเป็นผู้ดูแลหลัก และปัจจุบันกรมการค้าภายในร่วมกับเทศบาลตำบลองไกรลาศจัดงาน 100 ปี ตลาดริมนมต้องชม ทุกวันเสาร์สัปดาห์แรกของเดือน และกรมการค้าภายในเข้ามามีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจของตลาดโดยการจัดการแจกคู่มือ 50 บาทให้กับผู้คนที่เข้ามาท่องเที่ยวตลาดริมนม 2437 เพื่อซื้อของในตลาดริมนม 2437 และนอกจากนี้เทศบาลนั้นมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยเฉพาะตลาดริมนม 2437 เป็นตลาดที่มีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่น

ที่ปรึกษานายกเทศบาลตำบลองไกรลาศระบุว่า “เทศบาลตำบลองไกรลาศมีนโยบายในการสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การระบายน้ำ การป้องกันน้ำท่วม และมีกรมทรัพยากรน้ำสนับสนุนงบประมาณและประชาสัมพันธ์หลายช่องทางมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาการร่วมมือของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตัวแทนเทศบาลตำบลองไกรลาศให้ความเห็นว่า ปัจจุบันในพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นมีการร่วมมือในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยปัจจุบันนั้นมีความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาลในการทำกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ อาทิ ตลาดริมนม 2437 หน่วยงานหลักในการจัดคือเทศบาลตำบลองไกรลาศจัดพื้นที่ให้กับผู้คนในชุมชนนั้นเข้ามาขายของ และในตลาดยังมีกิจกรรมการละเล่นเต๋นรำ ซึ่งเป็นผู้คนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมเป็นนักเต๋นรำวงย้อนยุค

การแข่งขันเรือ เป็นการร่วมมือของคนในชุมชนกับหน่วยงานท้องถิ่นและวัดกงไกรลาศ โดยวัดกงไกรลาศนั้นอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ในการจัดกิจกรรมการแข่งขันเรือ โดยการจัดแข่งขันเรือในปี พ.ศ. 2565 เป็นการจัดแข่งขันเพียงระดับชุมชน ระดับหมู่บ้าน คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการแข่งขันหลังจากที่ไม่ได้จัดกิจกรรมมาหลายปี เนื่องจากสถานการณ์โควิดปี พ.ศ. 2565 สถานการณ์โควิดเริ่มดีขึ้น จึงได้กลับมาจัดกิจกรรมแข่งขันเรืออีกครั้ง

กิจกรรมวันลอยกระทงเป็นความร่วมมือของหน่วยงานท้องถิ่น วัดกงไกรลาศและคนในชุมชน โดยในวันจัดกิจกรรมวันลอยกระทงนั้นมีกิจกรรมชบวนแห่กระทงซึ่งในชบวนนั้นประกอบด้วย นางรำ การบรรเลงดนตรีม้งคละ และบริเวณเกาะกงนั้นมีการห้อยโคมไฟที่มีความสวยงามบนบ้านเรือน ซึ่งบ้านเรือนบริเวณเกาะกงนั้นให้ความร่วมมือ และมีการบรรเลงดนตรีไทยบริเวณบ้านเรือนในเกาะกง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านนั้นให้ความเห็นว่าปัจจุบันมีการส่งเสริมการท่องเที่ยว
 กงไกรลาศบริการเรือนำเที่ยวชมวิถีชาวประมงริมยมเป็นการร่วมมือของคนในชุมชนในการส่งเสริม
 การท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยเป็นการนำนักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชาวเกาะกง และชาว
 ริมยมบริเวณบ้านกง นั่งเรือชมบรรยากาศยามเช้าหรือเย็น ซึ่งบรรยากาศดีมากในยามพระอาทิตย์ขึ้น
 และพระอาทิตย์กำลังตกในช่วงเวลาโพล้เพล้ การขับเรือบังคับเรือโดยคนในพื้นที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ
 ในการขับและมีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับแม่น้ำยมมาเป็นเวลานานมากจึงมีประสบการณ์ในการขับ เรือ
 และคุ้นชินกับแม่น้ำยมเป็นอย่างดี นอกจากนี้หากนักท่องเที่ยวที่สนใจในการนั่งเรือสามารถ
 โทรติดต่อได้ และราคาไม่แพง สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่และเป็นการสนับสนุนชมรม
 เนื่องจากชมรมเพิ่งเปิดในปีนี้เป็นครั้งแรกเป็นการพยายามส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มคน
 ในชุมชนพยายามผลักดันให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก และการท่องเที่ยวชม
 วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโดยการชูสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน คือ เรือ ซึ่งคนในพื้นที่ใช้เรือ
 กันเป็นเรื่องปกตินำมาส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวที่คนอื่นได้เห็นถึงวัฒนธรรมของชุมชน อัตลักษณ์
 ของชุมชน และวิถีชีวิตของชุมชนที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยม

5.2.3 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม

ความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนทั้งที่เกิดขึ้นในอดีตที่ยังสืบทอดต่อมา
 และสูญหายไปแล้วนั้น ชาวบ้านงมีอาชีพหาปลา สมัยก่อนปลามีจำนวนมากมีหลากหลายสายพันธุ์
 แต่ปัจจุบันพันธุ์ปลาบางชนิดสูญหายไป และเมื่อทำการประมงเสร็จแล้วนั้นชาวบ้านนั้นจะใช้เรือ
 หาปลาจัดประเพณีแข่งขันเรือโดยเริ่มแรกจะทำการเรียรหาทุนเพื่อซื้อถ้วยรางวัลมอบให้แก่ผู้ชนะ

อดีตเคยมีประเพณีการเล่นเทศกาลสงกรานต์ เช่น เล่นลูกช่วง มอญซ่อนผ้าเล่น
 ในคลองหรือในแม่น้ำยม กุดสงกรานต์ ปัจจุบันนั้นการเล่นเหล่านี้ไม่มีแล้ว อยากให้มีการนำ
 การการเล่นกลับมา

ทอดผ้าป่าทางน้ำ (เรือ) นั้นได้หายไปเพราะปัจจุบันไม่ได้ใช้วิธีทางน้ำ ซึ่งหายไปตั้งแต่
 ปีพ.ศ. 2524 ปราชญ์ชาวบ้านระบุว่า “หลวงพ่อย่นเป็นผู้ริเริ่มผ้าป่าทางน้ำเป็นพระนักปฏิบัติมี
 ชื่อเสียงเป็นพุทธาภิเษกวัดใหญ่ไม่ต่ำกว่า 5 ครั้ง หลวงพ่อย่นเป็นคนบางระกำ มีชื่อเสียงที่กงไกรลาศ
 ทำให้วัดกงไกรลาศมีชื่อเสียง เรือใหญ่เรือหมู 2 ลำ มามัดโดยไม้ไผ่ตันใหญ่ๆขวางบูให้เต็ม 2 ลำ
 ทำโครงสร้างให้มีหลังคา บนเรือมีแผงยาสูบ กิ่งไม้ มีผ้าจีวรพระซิ่นข้างๆ มีวงปี่พาทย์ลงไปเรือด้วย
 คนไม่ต่ำกว่า 30 – 40 คน ใช้เรือพายมีเรือบิหาร เทโวโรหณะเสร็จก็ลงเรือไปทอดผ้าป่าทางน้ำ

ทอดผ้าป่าทางใต้ไปวัดบางแก้ว อำเภอบางระกำ ไปทางวัดท่าหลวมมีคลองไปวัดหนองตุม อำเภอกงไกรลาศ
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และบ้านหนองกก อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย เริ่มเดินทางไป 8.00 – 9.00 น. เดินทางโดยเรือ กลับมาที่วัดอีกที 20.00 -21.00 น. และผ้าป่าทางน้ำทำให้เกิดการแข่งขันเรือครั้งแรก เนื่องจากเกิดการแย่งเรือผ้าป่าโดยเรือทางวัดท่าฉนวนนั้นแย่งเรือผ้าป่าโดยการโยงเรือ จึงทำให้เกิดการทำทากันแข่งเรือเพื่อชิงเรือผ้าป่าระหว่างบ้านกงกับบ้านท่าฉนวน ปัจจุบันนั้นอยากให้ทอดผ้าป่าทางน้ำฟื้นกลับมา แต่ปีพ.ศ. 2565 นั้นไม่ทันเนื่องจากเตรียมเรือไม่ทัน”

ที่ปรึกษานายกเทศบาลตำบลงิ้วไร่หลวงกล่าวว่า “วิธีการหาปลาที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น การรัดสนั่นที่เป็นเอกลักษณ์ เครื่องมือบางอย่างหายไป ปีถึงดักปลากดวิถีสมัยอดีต”

ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตอดีตและปัจจุบัน ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าในสมัยอดีตนั้นบริเวณบ้านกงนั้นมีจำนวนปลามากกว่าปัจจุบันนี้ การหาปลาได้ง่ายกว่าในปัจจุบัน ปลาที่มีจำนวนน้อยลงส่งผลให้คนในพื้นที่ออกไปทำงานต่างจังหวัด สมัยก่อนฤดูน้ำหลากคนบ้านกงจะกลับบ้านมาหาปลาปัจจุบันไม่กลับ และปัจจุบันวิถีชีวิตเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป อดีตนั้นชุมชนบ้านกงนั้นเดินทางโดยเรือปัจจุบันนั้นมีการคมนาคม มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาในชุมชนจึงมีการใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์แทนการใช้เรือ

ความคิดเห็นต่อวิถีชีวิตมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำยม ชุมชนบ้านกงนั้นมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำยมมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยสมัยอดีตนั้นเดินทางโดยใช้เรือ เดินทางในช่วงฤดูน้ำหลาก แม่น้ำยมนั้นเป็นแหล่งปลาให้ชาวบ้านได้หาปลาเพื่อนำมาแปรรูปในครัวเรือน หรือมาเป็นอาหารในครัวเรือน และบริเวณชุมชนเกาะกงนั้นใช้ชีวิตอยู่กับแม่น้ำยมในสมัยอดีตนั้นบริเวณเกาะกงนั้นเป็นเรือนแพ ส่วนปัจจุบันนั้นเป็นบ้านที่ยกเสาสูงเมื่อถึงฤดูน้ำหลากนั้นชาวเกาะกงนั้นใช้ชีวิตอยู่กับน้ำ ตัวแทนของชาวเกาะกง ระบุว่า “ยังสามารถใช้ไฟฟ้าได้ปกติ และมีการใช้ไม้กระดานพาดเสริมเพื่อให้พื้นน้ำหากน้ำนั้นสูงมาก และชาวเกาะกงนั้นสามารถอยู่กับน้ำหลากได้ มีการใช้เรือเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก ทุกหลังคาเรือนนั้นจะมีเรือเพื่อสัญจรในช่วงฤดูน้ำหลาก”

ความคิดเห็นต่อฤดูน้ำหลากเป็นผลกระทบทางด้านดีหรือไม่ดี โดยด้านดีนั้นมีความเห็นว่าสามารถเพิ่มรายได้ให้กับชาวชุมชนบ้านกงโดยการหาปลาซึ่งหนึ่งปีนั้นมีฤดูน้ำหลากครั้งเดียวและการส่งเสริมเป็นการท่องเที่ยวได้ ส่วนด้านไม่ดีนั้นการสัญจรลำบาก บางบริเวณน้ำท่วมถนน

ความคิดเห็นต่ออาชีพที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก ในฤดูน้ำหลากนั้นเกิดอาชีพประมงชาวบ้านนั้นหาปลาโดยหาปลามาขายที่ตลาดปลา เกิดอาชีพการท่องเที่ยวทางน้ำ เช่น ชมรมการล่องเรือชมวิถีชีวิตเรื่อนำเที่ยวเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก

ความคิดเห็นต่อช่วงฤดูน้ำหลากควรส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต ในช่วงฤดูน้ำหลากเอกสารนี้ชุมชนบ้านกงและชุมชนบริเวณใกล้เคียงจะเหมือนทะเลน้ำจืดกว้างใหญ่เนื่องจากฤดูน้ำหลากน้ำท่วมมาไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ไร่นา หากจะส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตควรใช้เรือแบบติดใบพัดบนท้ายเรือ เพราะจะได้หลีกเลี่ยงการหาปลาโดยใช้ตาข่ายของชาวบ้าน และควรสร้างจุดเด่นโดยยึดโยงวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิมในการใช้เรือและการหาปลาแบบสมัยอดีตและฟื้นฟูการหาปลาแบบในอดีต เช่น การฟื้นฟูเรืออีโปง เรือแพเนื่องจากอดีตนั้นมีเรือแพ ฟื้นฟูการหาปลาแบบล้อมดั่ง เป็นต้น

และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมโดยอดีตผู้ใหญ่บ้านและมีบ้านในเกาะกงว่าให้ส่งเสริมการทำสะพานริมน้ำแบบเชียงคานโดยเริ่มจากวัดกงไกรลาศถึงบริเวณตลาดปลา สามารถดูบรรยากาศในยามค่ำคืนได้

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมวัดกงไกรลาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว วัดกงไกรลาศนั้นเป็นวัดเก่าเป็นจุดเด่นของชุมชนบ้านกง เนื่องจากประชาชนในชุมชนและภายนอกชุมชนเคารพและศรัทธา หลวงพ่อโตวิหารลอยควรเพิ่มเติมเรื่องราวหลวงพ่อโตให้ชัดเจน ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางด้านศาสนา และยังมีหลวงพ่อเย็นซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชุมชนบ้านกง

ความคิดเห็นต่อบริเวณเกาะกงมีการส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลาก จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลกง ตัวแทนเทศบาลตำบลกงไกรลาศ ประชาชนชาวบ้าน เห็นควรส่งเสริมให้บริเวณเกาะกงเป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และ สร้างความหลากหลายของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใต้โฮมสเตย์บริเวณเกาะกง เช่น การเรียนรู้การหาปลา การนั่งเรือโบราณชมวิถีชีวิต และการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังมีความคิดให้บริเวณเกาะกงเป็นตลาดน้ำเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่

ความคิดเห็นของตัวแทนชาวเกาะกง เห็นด้วยในการส่งเสริมเป็นโฮมสเตย์บริเวณเกาะกง โดยให้ความเห็นว่าให้สร้างบริเวณที่ว่างบนเกาะกง โดยเทศบาลนั้นอาจจะมาสร้างเนื่องจาก ส่วนบางครัวเรือนนั้นไม่สะดวกในการต้อนรับนักท่องเที่ยวมาอยู่ร่วมด้วย เนื่องจากบ้านที่ไม่สะดวก เช่น ห้องน้ำ หรือบางครัวเรือนนั้นนอนบริเวณกลางบ้านไม่ได้มีห้องแยก เป็นต้น แต่เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาชาวบ้านบนเกาะกงสามารถดูแลนักท่องเที่ยวให้ได้ และในเรื่องอาหารนั้นชุมชนบ้านกงมีกลุ่มแม่ครัววัดกงเป็นการรวมตัวของคนในชุมชนมาอยู่บริเวณวัดเกาะกงในการทำกับข้าวพื้นถิ่น ของบ้านกง ซึ่งสามารถจ้างแม่กลุ่มแม่ครัวในการทำอาหารได้ หากต้องการรับประทานอาหารพื้นถิ่น เช่น ปลาแดดเดียว ปลาทอด เป็นต้น ส่วนอีกด้านหนึ่งนั้นให้อยู่ร่วมได้เมื่อนักท่องเที่ยวมาสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ และมีความเห็นว่าบ้านนั้นปัจจุบันไม่ได้อาศัยอยู่หากส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์นั้นยินดีที่จะฟื้นฟูบ้านเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเพื่อเป็นการสร้างรายได้ เพิ่มรายได้ และส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

ความคิดเห็นของอดีตผู้ใหญ่บ้านและมีบ้านในเกาะกง ระบุว่า “ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพราะเป็นบ้านโบราณ ควรส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ให้คนเข้ามาพัก ถ้ามีทัวร์คีนละ 50 คน ที่พักราคาถูกคนก็จะเข้ามา ขอให้มีการมาจริงๆ บ้านที่มีคนอยู่บ้างไม่อยู่บ้าง 5 – 6 หลัง บางบ้านอยู่คนเดียว ถ้ามีรายได้ชาวบ้านก็สนใจ บ้านที่รองรับมีหลายหลัง บ้านสมบูรณ์ๆมีหลายหลังที่สามารถทำได้ เริ่มต้นจากบ้านว่างก่อน ผมก็มีบ้านบนเกาะกงถ้ามีโครงการจริงๆพร้อมรีโนเวทบ้าน”

ประชาชนในพื้นที่เห็นถึงความสำคัญของอาคารบริเวณเกาะกงที่ควรอนุรักษ์และสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ โดยจากการสอบถามนั้นอยากให้มีการส่งเสริมพื้นที่บริเวณเกาะกงเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นโฮมสเตย์ และจากการบอกเล่าของคนในพื้นที่กล่าวว่าเคยมีการทำโฮมสเตย์เมื่อ 7-8 ปีก่อนแต่ปัจจุบันไม่มี นอกจากนี้ในปัจจุบันมีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมอนุรักษ์พื้นที่บริเวณเกาะกงโดยส่งเสริมให้ทำแพพิพิพิธภัณฑท์วิถีชีวิตชุมชนชาวเกาะกงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเพื่อไม่ให้บริเวณเกาะกงสูญหายไป

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการเรียนรู้การจับปลาในฤดูน้ำหลาก ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้การจับปลา เพื่อที่คนภายนอกได้เรียนรู้และรู้ว่าชาวบ้านงั้นมีการหาปลาอย่างไร และมีความคิดเห็นให้สร้างเครือข่ายกับกรมประมงในเรื่องการวางไข่ของปลา และชุมชนบ้านงการหาปลานั้นมีการหาโดย สนั่น โพงพาง การลงรี เป็นต้น และการเรียนรู้การจับปลาเป็นกิจกรรมหนึ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมให้มีการล่องเรือชมวิถีชีวิตในแม่น้ำยม เห็นด้วยในการส่งเสริมและปัจจุบันนั้นมีการส่งเสริมให้มีการล่องเรือชมวิถีชีวิตในแม่น้ำยมแล้วเริ่มทำเป็นปีแรกมีเรือเพียง 2 ลำเป็นเรือของวัดกงไกรลาศ 1 ลำ เรือของชาวบ้านรวมกัน 1 ลำ โดยอุปสรรคของการล่องเรือคือปริมาณน้ำหลากน้อย แต่ปี พ.ศ. 2565 นั้นน้ำหลากในปริมาณมากจึงไม่เป็นปัญหา

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่นหรือปลาน้ำยม ควรส่งเสริมแต่ปัจจุบันนั้นมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่นหรือปลาน้ำยม อยู่แล้วจัดที่บริเวณอำเภอองไกรลาศทุกปี และมีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมกิจกรรมกินปลาพื้นถิ่น ปลาธรรมชาติจากแม่น้ำยมเพราะเป็นมนต์เสน่ห์ เนื่องจากปัจจุบันปลาในงานนั้นเป็นปลาที่หาได้โดยทั่วไป อาจจะทำให้ความเป็นอัตลักษณ์นั้นหายไป

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากตัวแทนร้านขายอาหารพื้นถิ่น “ระบุว่า บ้านทำร้านขนมฝิงบ้านมีเด็กสถาปัตย์ ศิลปากรมาดูสถาปัตยกรรม ยังอนุรักษ์บ้านไว้ ควรมาเที่ยวแค่วันเดียวแค่วันเดียตรีปควรมีการทำ work shop ที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นของที่ระลึก เช่นไปทำขนมฝิง ก็ได้ขนมฝิงกลับบ้านไปด้วย

ทำปลาร้า ก็ได้ปลาร้ากลับไปด้วย ทำเป็นจุดเช็คอินมีการสแตมแต่ละร้าน มีจักรยานให้ปั่นในพื้นที่”
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภายใต้ฤดูน้ำหลาก

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 5.1 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ

เพศ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
ชาย	43	45.7
หญิง	51	54.3
รวม	94	100.0

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 94 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 51 ราย หรือร้อยละ 54.3 ส่วนเพศชาย 43 ราย หรือร้อยละ 45.7

ตารางที่ 5.2 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอายุ

อายุ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	4	4.3
20 – 30 ปี	9	9.6
31 – 40 ปี	13	13.8
41 -50 ปี	10	10.6
51 – 60 ปี	25	26.6
61 ปีขึ้นไป	33	35.1
รวม	94	100

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 94 ราย พบว่าส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงวัยสูงอายุเป็นส่วนใหญ่โดยมีช่วงอายุมากกว่า 61 ปีขึ้นไป 33 ราย หรือร้อยละ 35.1 รองลงมาอันดับที่สองช่วงอายุ 51 – 60 ปี 25 ราย หรือร้อยละ 26.6 รองลงมาอันดับที่สามช่วงอายุ 31 – 40 ปี 13 ราย หรือร้อยละ 13.8 รองลงมาอันดับที่สี่ช่วงอายุ 41 – 50 ปี 10 ราย หรือร้อยละ 10.6 และรองลงมาอันดับที่ห้าช่วงอายุ 20 – 30 ปี 9 ราย หรือร้อยละ 9.6 และอันดับสุดท้ายช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี 4 ราย หรือร้อยละ 4.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านสถานะทางครอบครัว

สถานะทางครอบครัว	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
เจ้าบ้าน	35	37.2
ผู้อาศัย	59	62.8
รวม	94	100.0

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 94 ราย ส่วนใหญ่มีสถานะทางครอบครัวเป็นผู้อาศัย 59 ราย หรือร้อยละ 62.8 มีสถานะทางครอบครัวเป็นเจ้าบ้าน 35 ราย หรือร้อยละ 37.2

ตารางที่ 5.4 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านอาชีพ

อาชีพ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
เกษตรกร	7	7.4
รับราชการ	7	7.4
รับจ้างทั่วไป	31	33.0
ค้าขาย	30	31.9
อื่นๆ	19	20.2
Total	94	100.0

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 94 ราย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด 31 ราย หรือร้อยละ 33 อันดับที่สองประกอบอาชีพค้าขาย 30 ราย หรือร้อยละ 31.9 อันดับที่สามประกอบอาชีพอื่นๆ 19 ราย หรือร้อยละ 20.2 อันดับสุดท้ายมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากันคือประกอบอาชีพเกษตรกร 7 ราย และ รับราชการ 7 ราย หรือร้อยละ 7.4

ตารางที่ 5.5 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา		Frequency
ไม่ได้รับการศึกษา	4	4.3
ประถมศึกษา	47	50.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	11.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	12	12.8
อนุปริญญา/ปวส.	9	9.6
ปริญญาตรี	7	7.4
สูงกว่าปริญญาตรี	4	4.3
Total	94	100.0

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 94 ราย ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา 47 ราย หรือร้อยละ 50 รองลงมาอันดับที่ 2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 12 ราย หรือ ร้อยละ 12.8 รองลงมาอันดับที่ 3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 11 ราย หรือร้อยละ 11.7 รองลงมาอันดับที่ 4 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. 9 ราย หรือร้อยละ 9.6 รองลงมาอันดับที่ 5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 7 ราย หรือร้อยละ 7.4 และอันดับสุดท้ายมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากันคือจบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี 4 ราย หรือร้อยละ 4.3 และไม่ได้รับการศึกษา 4 ราย หรือร้อยละ 4.3

ตารางที่ 5.6 แสดงร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านรายได้เฉลี่ย

รายได้เฉลี่ย	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ร้อยละ
น้อยกว่า 10000 บาท/เดือน	56	59.6
10000 - 15000 บาท/เดือน	25	26.6
15001 - 20000 บาท/เดือน	1	1.1
มากกว่า 20000 บาท/เดือน	12	12.8
Total	94	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 94 ราย ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 10000 บาทต่อเดือน 56 ราย หรือร้อยละ 59.6 รองลงมาไม่มีรายได้เฉลี่ย 10000 – 15000 บาทต่อเดือน 25 ราย หรือร้อยละ 26.6 รองลงมาอันดับที่สามมีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 20000 บาทต่อเดือน 12 ราย หรือร้อยละ 12.8 และมีรายได้เฉลี่ย 15001 – 20000 บาทต่อเดือนเพียง 1 ราย หรือร้อยละ 1.1

5.3.2 การประเมินศักยภาพด้านกายภาพ

ตารางที่ 5.7 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านกายภาพ

ศักยภาพด้าน กายภาพ	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
อาคารเก่าแก่มี ความเป็น เอกลักษณ์และ สวยงามบริเวณ ริมทางหลวง ชนบทหมายเลข 1055	6 (6.40)	4 (4.30)	26 (27.7)	33 (35.1)	25 (26.60)	94 (100.00)	3.71
อาคารมีความ เป็นเอกลักษณ์ บริเวณเกาะกมมี ลักษณะเด่นและ สวยงาม	4 (4.30)	5 (5.30)	22 (23.40)	23 (24.50)	40 (42.60)	94 (100.00)	3.96
สภาพตุน้ำหลาก น้ำที่เอ่อล้นจาก แม่น้ำยม	7 (7.40)	-	24 (25.50)	48 (51.10)	15 (16.00)	94 (100.00)	3.68

จากตารางที่ พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านกายภาพโดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ อาคารมีความเป็นเอกลักษณ์บริเวณเกาะกมมีลักษณะเด่นและสวยงาม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.96 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 2 คือ อาคารเก่าแก่มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงามบริเวณริมทางหลวงชนบทหมายเลข 1055 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.71 ระดับความเห็นมาก เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และอันดับที่ 3 คือ สภาพฤดูแล้งน้ำหลากน้ำที่เอ่อล้นจากแม่น้ำยม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.68 ระดับความเห็นมาก

ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของอาคารเก่าแก่ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ บริเวณริมทางหลวงชนบทหมายเลข 1055 โดยเห็นคุณค่าของอาคารเก่าบริเวณนี้ซึ่งเป็นอาคารเก่าชุมชนชาวจีน ที่มีทรงปั้นหย่าที่เป็นเอกลักษณ์ และประตูนั้นเป็นประตูบานพับไม้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนในพื้นที่ยังคงเห็นคุณค่าของอาคารเก่าบริเวณนี้ยังให้คงอนุรักษ์ไว้และสามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ซึ่งปัจจุบันอาคารเก่าบริเวณนี้ใช้ประโยชน์เป็นร้านค้า เช่น ร้านขายของชำ ร้านขายเตาอั้งโล่ ร้านขนมผิง ร้านทองม้วน เป็นต้น และยังเป็นพื้นที่จัดตลาดริมนม 2437 อีกด้วย และจากการสอบถามเจ้าของบ้านทรงปั้นหย่านี้ได้แล้วว่าอาคารนั้นได้สร้างขึ้นเป็นร้อยกว่าปีแล้ว และมีหน่วยงานเข้ามาให้อนุรักษ์อาคารไว้แต่ยังไม่มียะไรมาช่วยเหลือ ซึ่งเจ้าของบ้านนั้นยังคงอนุรักษ์อยู่เนื่องจากเป็นบ้านของตนเองที่อาศัยมาตั้งแต่อดีตและไม่มีเงินในการไปสร้างใหม่

จากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามนั้นให้ความเห็นว่าส่วนใหญ่เห็นคุณค่าน้ำหลากดีมีผลดีเนื่องจากเกิดอาชีพในชุมชน เช่น หาปลา และนำปลาที่ได้ขึ้นมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชาวบ้านง เช่น ปลาจ๋า น้ำปลา ปลาเกลือ ปลาหย่าง เป็นต้น และนอกจากนี้จากการสอบถามเชิงลึกส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าเป็นพื้นที่อื่นอาจจะคิดว่าน้ำท่วมน้ำหลากเป็นวิกฤตแต่ไม่ใช่สำหรับคนชุมชนบ้านง คนบ้านงนั้นเห็นว่าเป็นโอกาส โดยในช่วงฤดูน้ำหลากจะเกิดอาชีพหาปลา ส่วนพอหมดฤดูน้ำหลากนั้นจะออกไปรับจ้าง ทำงานก่อสร้าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฤดูน้ำหลากกับพื้นที่ชุมชนบ้านงนั้นไม่ใช่ปัญหาแต่เป็นการสร้างเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

5.3.3 การประเมินศักยภาพด้านภูมิอากาศ

ตารางที่ 5.8 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านภูมิอากาศ

ศักยภาพด้าน ภูมิอากาศ	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ปริมาณฝน	5 (5.30)	4 (4.30)	45 (47.90)	31 (33.00)	9 (9.60)	94 (100.00)	3.37
อุณหภูมิ	2 (2.10)	11 (11.70)	51 (54.30)	29 (30.90)	1 (1.10)	94 (100.00)	3.17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านภูมิอากาศโดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ ปริมาณฝน ค่าเฉลี่ย 3.37 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่สอง คือ อุณหภูมิ ค่าเฉลี่ย 3.17 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นส่วนใหญ่ว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกน นั้นเห็นว่าฝนนั้นมีความสำคัญกับชุมชนบ้านกนมากถึงปานกลางโดยชาวบ้านกนนั้นชอบฝนที่ตก มากกว่าฝนไม่ตกหรือชอบฤดูฝนมากกว่าฤดูแล้ง เนื่องจากน้ำมีความสัมพันธ์กับชาวบ้านกนมากมา ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และจากการสอบถามผู้ที่ตอบค่าน้อยที่สุดนั้นให้ความเห็นว่าชุมชนบ้านกนนั้นมี อากาศร้อนที่เกิดจากบ่อน้ำมันเนื่องจากชุมชนบ้านกนนั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ไกลจากแหล่งบ่อน้ำมันมากนัก

5.3.4 การประเมินศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5.9 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม

ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ระบบคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวก	1 (1.10)	7 (7.40)	26 (27.7)	47 (50.00)	13 (13.80)	94 (100.00)	3.68
ถนนสายหลักสายรองผ่านพื้นที่	2 (2.10)	7 (7.40)	44 (46.80)	28 (29.80)	13 (13.80)	94 (100.00)	3.46
รถประจำทางผ่าน เช่น รถทัวร์	5 (5.30)	9 (9.60)	28 (29.80)	45 (47.90)	7 (7.40)	94 (100.00)	3.43
มีท่ารถ ท่าเรือ	2 (2.10)	11 (11.70)	54 (57.40)	20 (21.30)	7 (7.40)	94 (100.00)	3.20
ระบบไฟฟ้า	1 (1.10)	7 (7.40)	42 (44.7)	21 (22.30)	23 (24.50)	94 (100.00)	3.62
ประปาสะอาด	1 (1.10)	7 (7.40)	27 (28.70)	40 (42.60)	19 (20.20)	94 (100.00)	3.73

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.9 (ต่อ)

ศักยภาพด้านสิ่ง อำนวยความสะดวก	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ไฟข้างทางใน พื้นที่บ้านกง	3 (3.20)	6 (6.40)	26 (27.70)	41 (43.60)	18 (19.10)	94 (100.00)	3.69
อินเทอร์เน็ต	3 (3.20)	8 (8.50)	33 (35.10)	34 (36.20)	16 (17.00)	94 (100.00)	3.55
ระบบบำบัดน้ำ เสียของชุมชน	25 (26.60)	27 (28.70)	35 (37.20)	7 (7.40)	-	94 (100.00)	2.26
สถานที่ทิ้งขยะ กำจัดขยะ	7 (7.40)	25 (26.60)	31 (33.00)	17 (18.10)	14 (14.90)	94 (100.00)	3.06

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ ประปาสะอาด ค่าเฉลี่ย 3.73 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 2 คือ ไฟข้างทางในพื้นที่บ้านกง ค่าเฉลี่ย 3.69 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 3 คือ ระบบคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวก ค่าเฉลี่ย 3.68 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 4 คือ ระบบไฟฟ้า ค่าเฉลี่ย 3.62 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 5 คือ อินเทอร์เน็ต ค่าเฉลี่ย 3.55 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 6 คือ ถนนสายหลัก สายรอง ผ่านพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.46 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 7 คือ รถประจำทางผ่าน เช่นรถทัวร์ ค่าเฉลี่ย 3.43 ระดับความเห็นมาก ลำดับที่ 8 คือ มีท่ารถ ท่าเรือ ค่าเฉลี่ย 3.20 ระดับความเห็นปานกลาง ลำดับที่ 9 สถานที่ทิ้งขยะ กำจัดขยะ ค่าเฉลี่ย 3.06 ระดับความเห็นปานกลาง ลำดับที่ 10 คือ ระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.26 ระดับความเห็นน้อย

จากแบบสอบถามแสดงว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นมีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในพื้นที่ที่จะส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีประปาที่สะอาดซึ่งเป็นอุปโภคบริโภคที่สำคัญ ไฟข้างทางในพื้นที่บ้านกง ระบบขนส่งที่มีความสะดวกชุมชนบ้านกงนั้นเป็นชุมชนที่เป็นศูนย์กลางที่มีระบบขนส่งเข้าถึงพื้นที่ได้สะดวก และทุกทิศทุกทาง มีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างสะดวก และถนนในพื้นที่มีผิวจราจรที่ดี และเป็นถนนคอนกรีตทั้งหมด คนในพื้นที่นั้นมีความคิดเห็นว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นมีระบบคมนาคมที่มีความสะดวก และจากการสำรวจพื้นที่นั้นผิว

จราจรดี และมีการเชื่อมโยงของโครงข่ายถนนกับพื้นที่ใกล้เคียงและพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆซึ่งพื้นที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นเป็นประโยชน์ในการศึกษาไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุมชนบ้านก่งนั้นเป็นพื้นที่อยู่ตรงกลางสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่อื่นๆใกล้เคียงได้ ซึ่งเชื่อมโยงกับอำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกซึ่งอำเภอเมืองพิษณุโลกนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงประกอบด้วย วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่) พระราชวังจันทน์ และนอกจากนี้อำเภอเมืองพิษณุโลกมีระบบขนส่งทางอากาศ ท่าอากาศยานพิษณุโลกซึ่งเป็นระบบคมนาคมขนส่งที่สะดวกและรวดเร็วและนักท่องเที่ยวสามารถใช้ระบบขนส่งทางอากาศและต่อระบบคมนาคมขนส่งทางบกมายังพื้นที่ชุมชนบ้านก่งได้ และเชื่อมโยงกับอำเภอเมืองสุโขทัย ซึ่งอำเภอเมือง

สุโขทัยนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นเมืองเก่าสมัยสุโขทัย คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย และเชื่อมโยงกับอำเภอสวรรคโลกซึ่งมีสนามบินสุโขทัยตั้งอยู่ซึ่งภายในสนามบินนั้นมีสวนสัตว์ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและมีแหล่งท่องเที่ยวสตรีทอาร์ต และยังเชื่อมโยงกับอำเภอศรีมอชซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติคือเขาหลวงสุโขทัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเชิงผจญภัยหรือการเดินป่า ซึ่งจะเห็นได้ว่าพื้นที่ชุมชนบ้านก่งนั้นมีโครงข่ายระบบขนส่งที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงเป็นศูนย์กลางและเป็นชุมชนทางผ่าน

พื้นที่ชุมชนบ้านก่งนั้นมีถนนสายหลัก และสายรอง ซึ่งมีถนนสายหลักและสายรองผ่านพื้นที่หลายสายประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข1055 ซึ่งผ่านพื้นที่ศึกษาบริเวณชุมชนชาวจีน และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ซึ่งเป็นสายหลักเชื่อมต่อระหว่างภาคเป็นแนวตะวันตก-ตะวันออกระหว่างจังหวัดมุกดาหารถึงอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนในปัจจุบันนั้นยังไม่มีหรือยังไม่เพียงพอ จากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าระบบน้ำเสียในชุมชนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ เนื่องจากสอบถามเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ายังไม่มียังมีระบบน้ำเสียในชุมชนสาธารณูปโภคเรื่องระบบน้ำเสียในชุมชนนั้นยังไม่มี หรือยังมีน้อยมาก หากในอนาคตสนับสนุนส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการจัดการเรื่องระบบน้ำเสียเนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในชุมชน และหากมีการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดการเรื่องระบบน้ำเสีย โดยเฉพาะบริเวณที่สนับสนุนให้เป็นที่พัก หรือผลประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยอาจจะมีการจัดการในการเก็บเงินในการจัดการดูแลจากผู้ประกอบการ เป็นต้น

จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชุมชนบ้านก่งนั้นมีสถานที่ทิ้งขยะ จำกัดขยะที่ยังน้อยถึงปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นยังมีระบบในการจำกัดขยะในระบบที่ยังไม่ค่อยดี ผู้คนในพื้นที่ยังมีการจำกัดขยะด้วยตัวเองในครัวเรือนด้วยการเผา พื้นที่ชุมชนบ้านก่งยังมีระบบขยะที่ยังไม่ดีมาก หากส่งเสริมเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวต้องมีระบบจำกัดขยะที่ดีกว่านี้เนื่องจากมีการรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ขยะก็เพิ่มขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมาบริหารจัดการในเรื่องนี้ร่วมด้วย

5.3.5 การประเมินศักยภาพด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 5.10 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านเศรษฐกิจ

ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
โรงแรมประเภทที่ 1	33 (35.10)	17 (18.10)	19 (20.20)	24 (25.50)	1 (1.10)	94 (100.00)	2.39
โรงแรมประเภทที่ 2	20 (21.30)	21 (22.30)	19 (20.20)	11 (11.70)	23 (24.50)	94 (100.00)	2.37
โฮมสเตย์	4 (4.30)	3 (3.20)	20 (21.30)	49 (52.10)	18 (19.10)	94 (100.00)	2.96
ร้านค้าขายของพื้นถิ่น	4 (4.30)	3 (3.20)	20 (21.30)	49 (52.10)	18 (19.10)	94 (100.00)	3.79
รีสอร์ต	21 (22.30)	21 (22.30)	22 (23.40)	24 (25.50)	6 (6.40)	94 (100.00)	2.71
ร้านก๋วยเตี๋ยว ชามกะลา	5 (5.30)	4 (4.30)	15 (16.00)	35 (37.20)	35 (37.20)	94 (100.00)	3.97
ร้านผัดไทย ใบตอง	1 (1.10)	5 (5.30)	8 (8.50)	28 (29.80)	52 (55.30)	94 (100.00)	4.33
ตลาดปลา	2 (2.10)	3 (3.20)	10 (10.60)	37 (39.40)	42 (44.70)	94 (100.00)	4.21

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านเศรษฐกิจ โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ ร้านผัดไทยใบตอง ค่าเฉลี่ย 4.33 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ ตลาดปลา ค่าเฉลี่ย 4.21 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 3 คือ ร้านก๋วยเตี๋ยวชามกะลา ค่าเฉลี่ย 3.97 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 4 คือ ร้านค้าขายของพื้นถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.79 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 5 คือ โฮมสเตย์ ค่าเฉลี่ย 2.96 ระดับความคิดเห็นปานกลาง ลำดับที่ 6 คือ รีสอร์ต ค่าเฉลี่ย 2.71 ระดับความคิดเห็นปานกลาง ลำดับที่ 7 คือ โรงแรมประเภทที่ 1 ค่าเฉลี่ย 2.39 ระดับความคิดเห็นน้อย ลำดับที่ 8 คือ โรงแรมประเภทที่ 2 ค่าเฉลี่ย 2.37 ระดับความคิดเห็นน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และจากแบบสอบถามผู้คนในพื้นที่นั้นเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของร้านผัดไทยใบตองโดยส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงว่าร้านผัดไทยใบตองนั้นเป็นร้านที่มีความสำคัญ และเป็นร้านที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่คนในพื้นที่เห็นคุณค่ามาก และตลาดปลานั้นจากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าผู้คนในพื้นที่นั้นเห็นคุณค่าเห็นความสำคัญของตลาดปลา ตลาดปลาเป็นตลาดที่มีความสำคัญกับพื้นที่และเป็นตลาดปลาที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ และจากการสอบถามเพิ่มเติมตลาดปลาสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ในช่วงฤดูน้ำหลาก และจากการสอบถามเจ้าของกิจการตลาดปลานั้นมองว่าตลาดปลานั้นเป็นเศรษฐกิจให้กับชุมชนสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน จากแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามนั้นเห็นความสำคัญของร้านก๋วยเตี๋ยวชามกะลา ซึ่งปัจจุบันร้านนั้นไม่มีแล้ว แต่คนในพื้นที่นั้นเห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่ใช้กะลามาคือภาชนะที่สามารถสร้างความมีเอกลักษณ์ได้พื้นที่ชุมชนบ้านก่งนั้นมีร้านขายของพื้นถิ่นและคนในชุมชนก็เห็นคุณค่าเห็นถึงความสำคัญของร้านค้าเหล่านี้ ซึ่งหากส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวร้านค้าขายของพื้นถิ่นเหล่านี้สามารถส่งเสริมเศรษฐกิจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังพื้นที่ได้ เนื่องจากร้านค้ายังคงมีความเนเอกลักษณ์ของพื้นที่ มีความเป็นอัตลักษณ์ จากแบบสอบถามนั้นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความเห็นน้อยที่สุดเนื่องจากพื้นที่บริเวณพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านก่งนั้นยังไม่มีโฮมสเตย์ในพื้นที่ โดยจากการสอบถามเพิ่มเติมนั้นผู้คนในพื้นที่หรือผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีโฮมสเตย์ในพื้นที่ซึ่งโดยเฉพาะบริเวณเกาะก่งซึ่งเป็นบริเวณที่เป็นบ้านที่มีเอกลักษณ์ และให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าบริเวณเกาะก่งนั้นมีบ้านที่ไม่มีคนอยู่สามารถส่งเสริมเป็นโฮมสเตย์ได้ หรือหากต้องการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเทศบาลสามารถมาสร้างบ้านบริเวณเกาะก่งซึ่งยังมีพื้นที่ว่างอยู่และบริเวณเกาะก่งนั้นเป็นพื้นที่ราชพัสดุและผู้คนในพื้นที่ต้องการสนับสนุนให้มีโฮมสเตย์ในพื้นที่ เนื่องจากการเป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ และสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ชุมชนบ้านก่งที่มีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ด้วย

จากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าในพื้นที่ชุมชนบริเวณที่ต้องการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นไม่เหมาะสมในการมีโรงแรมประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 โดยโรงแรมประเภทที่ 1 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก และมีห้องพักไม่เกินห้าสิบบนห้อง ส่วนโรงแรมประเภทที่ 2 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพักเกินห้าสิบบนห้องขึ้นไป หรือโรงแรมที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหารหรือสถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหารเนื่องจากตรงบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ศึกษานั้นมีโรงแรมประเภทที่ 1 และ 2 แล้ว และจากการลงพื้นที่สำรวจไม่มีโรงแรมประเภทที่ 1 และ 2 ในพื้นที่ศึกษาจึงเห็นว่าไม่ควรมีโรงแรมประเภทที่ 1 และ 2 บริเวณพื้นที่ศึกษาเนื่องจากเรื่องพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม พื้นที่ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นเป็นพื้นที่ชุมชนขนาดเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และผู้ตอบแบบสอบถามนั้นเห็นด้วยที่ให้ม็ีรีสอร์ทในพื้นที่และไม่ให้ม็ีรีสอร์ทในพื้นที่ศึกษา โดยผู้ที่เห็นว่ารีสอร์ทไม่เหมาะสมที่จะมีในพื้นที่นั้นได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าในบริเวณศูนย์กลางอำเภอมีรีสอร์ทแล้ว และบริเวณที่ต้องการสนับสนุนเป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีพื้นที่น้อยโดยส่วนใหญ่เป็นบ้านเรือนของผู้คนในพื้นที่จึงไม่เหมาะสมที่จะสร้างรีสอร์ท ส่วนผู้ที่เห็นด้วยว่าให้ม็ีรีสอร์ทในพื้นที่ศึกษานั้นมองในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าไม่ได้มองในเชิงพื้นที่โดยมองว่าหากมีรีสอร์ทจะดีมีคนมาพักเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น และจากการลงพื้นที่สำรวจของผู้วิจัยเห็นว่าพื้นที่ศึกษาที่ต้องการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้มีพื้นที่มากนัก เห็นควรว่าส่งเสริมเป็นรีสอร์ทได้แต่อาจจะอยู่นอกพื้นที่ที่ศึกษาส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว และสามารถทำได้เนื่องจากมีพื้นที่โล่งว่าง พื้นที่ปัจจุบันเป็นพื้นที่เกษตรกรรม

5.3.6 การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.11 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
วัดกงไกรลาศ	2 (2.10)	4 (4.30)	4 (4.30)	23 (24.50)	61 (64.90)	94 (100.00)	4.46
ตลาดริมยม 2437	4 (4.30)	2 (2.10)	6 (6.40)	25 (26.60)	57 (60.60)	94 (100.00)	4.37

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านเศรษฐกิจ โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ วัดกงไกรลาศ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.46 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือตลาดริมยม 2437 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.37 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งวัดกงไกรลาศนั้นเป็นวัดที่มีชื่อเสียงของอำเภอกงไกรลาศ คนในพื้นที่และนอกพื้นที่แวะเวียนมาเคารพนับถือ และยังมีตลาดริมยม 2437 ซึ่งเป็นตลาดที่มีความเป็นเอกลักษณ์

ตารางที่ 5.12 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ชมวิถีชีวิตการ หาปลาช่วงฤดู น้ำหลาก	4 (4.30)	1 (1.10)	9 (9.60)	37 (39.40)	43 (45.7)	94 (100.00)	4.21
ชมภูมิปัญญา การใช้เรือ	3 (3.20)	3 (3.20)	10 (10.60)	36 (38.30)	41 (43.60)	94 (100.00)	4.37
นั่งรถคอกหมูน้ำ เที่ยวชมพื้นที่ บ้านกง	1 (1.10)	6 (6.40)	11 (11.70)	30 (31.90)	46 (48.90)	94 (100.00)	4.21
ล่องเรือชม บรรยากาศ แม่น้ำยม	4 (4.30)	3 (3.20)	11 (11.70)	32 (34.00)	44 (46.80)	94 (100.00)	4.16
กิจกรรมชมวิถี ชีวิตการทำ เครื่องมือจับ ปลา หาปลา	5 (5.30)	2 (2.10)	12 (12.80)	33 (35.10)	42 (44.70)	94 (100.00)	4.12
กิจกรรมไหว้ หลวงพ่โต วิหารลอย	2 (2.10)	7 (7.40)	7 (7.40)	20 (21.30)	58 (61.70)	94 (100.00)	4.33
สัมผัสวิถีชีวิต ชาวเกาะกง ในช่วงฤดูน้ำ หลาก	2 (2.10)	4 (4.30)	11 (11.70)	43 (45.70)	34 (36.20)	94 (100.00)	4.10
กินอาหารพื้น ถิ่นบ้านกงบน เรือนแพ	4 (4.30)	3 (3.20)	16 (17.00)	45 (47.90)	26 (27.70)	94 (100.00)	3.91

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ ชมภูมิปัญญาการใช้เรือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.71 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ กิจกรรมไหว้หลวงพ่โตวิหารลอย ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.33 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 3 คือ ชมวิถีชีวิตการหาปลาช่วงฤดูน้ำหลาก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.21 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 3 คือ นั่งรถคอกหมูนำเที่ยวชมพื้นที่บ้านกง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.21 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 4 คือ ล่องเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.16 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 5 คือ กิจกรรมชมวิถีชีวิตการทำเครื่องมือจับปลาหาปลา ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.12 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 6 คือ สัมผัสวิถีชีวิตชาวเกาะกงในช่วงฤดูน้ำหลาก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.10 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 7 คือ กินอาหารพื้นถิ่นบ้านกงบนเรือนแพค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.91 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 5.13 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านสินค้าและอาหารพื้นถิ่น

สินค้าและอาหารพื้นถิ่น	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ขนมผิง ขนมทองม้วน	4 (4.30)	3 (3.20)	5 (5.30)	18 (19.10)	64 (68.10)	94 (100.00)	4.44
ปลาร้า น้ำปลา ปลาเกลือ ปลาอย่าง เป็นต้น	3 (3.20)	6 (6.40)	3 (3.20)	21 (22.30)	61 (64.90)	94 (100.00)	4.39
ผลิตภัณฑ์จากปลาแม่น้ำยม	2 (2.10)	5 (5.30)	6 (6.40)	22 (23.40)	59 (62.80)	94 (100.00)	4.39

จากตารางที่ พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านสินค้าและอาหารพื้นถิ่น โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ ขนมผิง ขนมทองม้วน ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.44 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ ปลาร้า น้ำปลา ปลาเกลือ ปลาอย่าง เป็นต้น ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.39 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ ผลิตภัณฑ์จากปลาแม่น้ำยม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.39 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ตารางที่ 5.14 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านวัฒนธรรมและประเพณี

การประเมิน ศักยภาพด้าน วัฒนธรรมและ ประเพณี	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ประเพณี การ แข่งเรือ	3 (3.20)	5 (5.30)	17 (18.10)	25 (26.60)	44 (46.80)	94 (100.00)	4.09
ประเพณีกิน ปลาน้ำยม	3 (3.20)	3 (3.20)	12 (12.80)	32 (34.00)	44 (46.80)	94 (100.00)	4.18

จากตารางที่ พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านวัฒนธรรมและประเพณี โดยค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ ประเพณีกินปลาน้ำยม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.18 ระดับความ คิดเห็นมาก ลำดับที่ 2 คือ ประเพณีการแข่งเรือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.09 ระดับความคิดเห็นมาก ซึ่งทั้งสองประเพณีได้มีมาอย่างช้านาน โดยประเพณีกินปลาน้ำยมนั้นเป็นประเพณีระดับอำเภอที่จัด ขึ้นในทุกๆปี ส่วนประเพณีการแข่งเรื่อนั้นเป็นประเพณีที่เกิดขึ้นบริเวณชุมชนบ้านกงและห่างหายไป ในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ซึ่งประเพณีการแข่งเรื่อนั้นมาจัดขึ้นอีกครั้งเมื่อปีพ.ศ. 2565

5.3.7 การประเมินศักยภาพด้านการบริหารการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.15 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านการบริหารการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การประเมิน ศักยภาพด้าน การบริหารการ จัดการแหล่ง ท่องเที่ยว	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
พัฒนาบูรณาการ มรดกและสินทรัพย์ ทางวัฒนธรรม	5 (5.30)	2 (2.10)	19 (20.20)	49 (52.10)	19 (20.20)	94 (100.00)	3.80
เพิ่มความ หลากหลายของ การท่องเที่ยว รูปแบบต่างๆ	1 (1.10)	5 (5.30)	20 (21.30)	48 (51.10)	20 (21.30)	94 (100.00)	3.86

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.15 (ต่อ)

การประเมิน ศักยภาพด้าน การบริหารการ จัดการแหล่ง ท่องเที่ยว	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
การจัดประชุม รับฟังความ คิดเห็นของ ประชาชนใน พื้นที่	2 (2.10)	3 (3.20)	23 (24.50)	35 (37.20)	31 (33.00)	94 (100.00)	3.96
การร่วมจัดทำ แผนส่งเสริม พื้นที่ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยว กับหน่วยงานรัฐ	1 (1.10)	5 (5.30)	21 (22.30)	32 (34.00)	35 (37.20)	94 (100.00)	4.01
เร่งฟื้นฟูพื้นที่ ประชาชนใน พื้นที่ร่วมมือกับ ท้องถิ่น	2 (2.10)	6 (6.40)	21 (22.30)	28 (29.80)	37 (39.40)	94 (100.00)	3.98
เพิ่มมาตรการ อำนวยความสะดวก สร้างความ ปลอดภัย และป้องกันการ เอารัดเอา เปรียบ	-	6 (6.40)	22 (23.40)	27 (28.70)	39 (41.50)	94 (100.00)	4.05
บริหารการ ท่องเที่ยวโดยใช้ กลยุทธ์ หรือ กิจกรรมชุมชน	1 (1.10)	6 (6.40)	22 (23.40)	31 (33.00)	34 (36.20)	94 (100.00)	4.06

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.15 (ต่อ)

การประเมิน ศักยภาพด้าน การบริหารการ จัดการแหล่ง ท่องเที่ยว	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
ศูนย์ข้อมูลการ ท่องเที่ยว	1 (1.10)	6 (6.40)	22 (23.40)	31 (33.00)	34 (36.20)	94 (100.00)	3.97
มัคคุเทศก์ ท้องถิ่น	3 (3.20)	4 (4.30)	23 (24.50)	28 (29.80)	36 (38.30)	94 (100.00)	3.96

จากตารางที่ พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์ หรือกิจกรรมชุมชน ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.06 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 2 คือ เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 4.05 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 3 คือ ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.97 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 4 คือ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.96 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 5 คือ เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.86 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 6 คือ พัฒนา บุคลากร ฟื้นฟู มรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.80 ระดับความคิดเห็นมาก

พื้นที่ชุมชนบ้านกงผู้คนในพื้นที่เห็นด้วยในการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์หรือกิจกรรมชุมชน ใช้กิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความเป็นเอกลักษณ์ และการเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบผู้ตอบแบบสอบถามเห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้หากในอนาคตส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยและเห็นความสำคัญเรื่องข้อมูลการท่องเที่ยวหากส่งเสริมพื้นที่ชุมชนบ้านกงเป็นแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว และมีมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนา บุคลากร ฟื้นฟูได้ และสามารถนำมาส่งเสริมในด้านการท่องเที่ยวได้ หากมีการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวควรเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ และผู้ตอบแบบสอบถามเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญกับมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งการส่งเสริมพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นั้นการมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นการสร้างรายได้และการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.8 การประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก

ตารางที่ 5.16 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก

การประเมิน ศักยภาพด้าน ความปลอดภัย ในช่วงฤดูน้ำ หลาก	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
การเฝ้าระวัง ติดตาม สถานการณ์น้ำ และการเตือนภัย	4 (4.30)	1 (1.10)	15 (16.00)	45 (47.90)	29 (30.90)	94 (100.00)	4.00
การใช้ระบบผัน น้ำเพื่อลดอัตรา การไหลในลำน้ำ หลักเพื่อป้องกัน พื้นที่สำคัญ	3 (3.20)	4 (4.30)	17 (18.10)	66 (70.20)	4 (4.30)	94 (100.00)	3.68
การสร้างพื้นที่ ปิดล้อมเพื่อ ป้องกันน้ำท่วม พื้นที่สำคัญ	2 (2.10)	6 (6.40)	22 (23.40)	59 (62.80)	5 (5.30)	94 (100.00)	3.63
มาตรการ ป้องกันน้ำท่วม พิจารณาจรบน ถนนสายรอง	1 (1.10)	4 (4.30)	23 (24.50)	60 (63.80)	6 (6.40)	94 (100.00)	3.70
ยกพื้นอาคารสูง	1 (1.10)	4 (4.30)	20 (21.30)	40 (42.60)	29 (30.90)	94 (100.00)	3.98
วัสดุอาคารมี ความแข็งแรงรับ แรงปะทะของ กระแสน้ำ	1 (1.10)	3 (3.20)	23 (24.50)	38 (40.40)	29 (30.90)	94 (100.00)	3.97

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลากโดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับที่ 1 คือ การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัย ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 2 คือ ยกพื้นอาคารสูง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.98 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 3 คือ วัสดุอาคารมีความแข็งแรงรับแรงปะทะของกระแสน้ำ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.97 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 4 คือ มาตรการป้องกันน้ำท่วมผิวจราจรบนถนนสายรอง ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.70 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 5 คือ การใช้ระบบผันน้ำเพื่อลดอัตราการไหลในลำน้ำหลักเพื่อป้องกันพื้นที่สำคัญ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.68 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 6 คือ การสร้างพื้นที่ปิดล้อมเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่สำคัญ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 3.63 ระดับความคิดเห็นมาก

จากแบบสอบถามเรื่องการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัยในพื้นที่ซึ่งหมายถึงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตซึ่งต้องการส่งเสริมพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นและมีความสัมพันธ์กับน้ำหลาก เช่น การแข่งเรือ การล่องเรือชมวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตประจำที่เกี่ยวข้องกับฤดูน้ำหลาก และจากการสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นส่วนใหญ่ว่ามีการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัยตลอด และปัจจุบันพื้นที่ชุมชนบ้านกงมีการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัยเรื่องน้ำหลาก เนื่องจากชุมชนนั้นเกิดน้ำหลากในทุกๆปี และการยกพื้นที่สูงเป็นการป้องกันน้ำท่วมหรือการปรับตัวในพื้นที่น้ำท่วมหรือน้ำหลากเป็นประจำสม่ำเสมอ และปัจจุบันในพื้นที่มีอาคารสูงบริเวณเกาะกงและบริเวณริมน้ำยม

และนอกจากนี้พื้นที่ชุมชนบ้านกงมีการป้องกันน้ำท่วมเข้าพื้นที่ชุมชน พื้นที่ถนนมีการนำกระสอบทรายมาป้องกันน้ำทะเลลึกเข้าพื้นที่ หากอนาคตนั้นมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นก็ยังสามารถทำได้เพราะมีการป้องกันพื้นที่ชุมชน และหากอนาคตมีการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวการสร้างพื้นที่ปิดล้อมอาจใช้อุปกรณ์หรือวัสดุที่มีความแข็งแรงและมีประสิทธิภาพมากกว่ากระสอบทราย

ตารางที่ 5.17 ค่าเฉลี่ยของการประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลาก

การประเมิน ศักยภาพด้าน ความปลอดภัย ในช่วงฤดูน้ำ หลาก	ค่าคะแนน						ค่าเฉลี่ย
	น้อย ที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	ปาน กลาง จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)	
มีเจ้าหน้าที่คอย ดูแลความ ปลอดภัยทางน้ำ	-	4 (4.30)	20 (21.30)	40 (42.60)	30 (31.90)	94 (100.00)	4.02
เมื่อนั่งเรือชม บรรยากาศแม่น้ำ ยม มีการใส่เสื้อ ชูชีพตลอดเวลา	1 (1.10)	5 (5.30)	18 (19.10)	33 (35.10)	37 (39.40)	94 (100.00)	4.06

จากตาราง พบว่า ความคิดเห็นต่อศักยภาพมาตรการป้องกันนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ เมื่อนั่งเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยมมีการใส่เสื้อชูชีพตลอดเวลา ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 4.06 ระดับความคิดเห็นมาก ลำดับที่ 2 คือ มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยทางน้ำ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเท่ากับ 4.02 ระดับความคิดเห็นมาก

จากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามนั้นให้ความเห็นว่าพื้นที่ชุมชนบ้านงมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยทางน้ำ และจากแบบสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามนั้นให้ความเห็นว่าเมื่อนั่งเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยมมีการใส่เสื้อชูชีพตลอดเวลาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

5.4 การวิเคราะห์เรื่องเมืองพลวัต

จากการศึกษาเรื่องหลักการความพลวัตของเมือง (Urban Resilience Principles) ประกอบด้วย เมืองที่มีความหลากหลาย (Diversity) เมืองที่มีความซ้ำซ้อน (Redundancy) เมืองที่ได้รับการออกแบบเป็นส่วนย่อยและมีความอิสระขององค์ประกอบต่างๆ ในระบบ (Modularity and Independence of System components) เมืองที่มีความไวต่อการตอบสนอง (Feedback Sensitivity) เมืองที่มีขีดความสามารถในการปรับตัว (Capacity of Adaptation) และสุดท้ายคือเมืองที่มีการบูรณาการและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Responsiveness and Integration) ซึ่งพื้นที่ชุมชนบ้านง นั้นเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายในชุมชนไม่ว่าจะมีวัฒนธรรม ประเพณี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โอกาสด้านกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งในช่วงระยะเวลาปกติและฤดูน้ำหลาก โดยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาปกติ เช่น นมัสการหลวงพ่อดิวหารลอย ตลาดริมยม เป็นต้น ระยะเวลาช่วงน้ำหลาก เช่น ล่องเรือชมวิถีชีวิต การแข่งเรือ พื้นที่เกาะกง เป็นต้น และพื้นที่ชุมชนมีความซับซ้อนโดยเป็นชุมชนนั้นมีพื้นที่น้ำหลากในชุมชนด้วย ชุมชนมีการออกแบบเป็นส่วนย่อยและมีความอิสระขององค์ประกอบต่างๆในระบบ โดยในชุมชนมีการแบ่งพื้นที่ เป็นพื้นที่ชุมชนชาวจีน พื้นที่เกาะกง พื้นที่ตลาดปลา ซึ่งเป็นพื้นที่ย่อยๆในชุมชน และเป็นชุมชนที่มีความไวต่อการตอบสนองโดยมีการยกบ้านสูงบริเวณเกาะกง และชุมชนริมน้ำ มีการใช้เรือเป็นพาหนะในช่วงฤดูน้ำหลาก เป็นชุมชนที่มีความสามารถในการปรับตัวโดยชาวบ้านปรับตัวเมื่อถึงฤดูน้ำหลากโดยการหาปลาโดยสร้างรายได้ที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น การใช้ภูมิปัญญาการใช้เรือ การทำเรือ หน่วยงานในท้องถิ่นทั้งเทศบาลตำบลกงไกรลาศและองค์การบริหารส่วนตำบลกงมีแนวทางในการร่วมมือมีแผนที่ส่งเสริม เป็นชุมชนที่มีการบูรณาการและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เป็นชุมชนที่มีการบูรณาการและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เป็นชุมชนที่อยู่ร่วมกับธรรมชาติ หรือน้ำหลากได้ จากหลักการความพลวัตของเมืองทั้ง 6 แบบ ทำให้เห็นว่าชุมชนบ้านกงมีการปรับตัวกับสถานการณ์น้ำหลากได้ และอยู่ร่วมกับน้ำหลากได้ ไม่มีปัญหาในการที่จะต้องยกบ้านสูงเนื่องจากมีการยกบ้านสูงเพื่อให้พื้นน้ำ เมื่อเกิดน้ำหลากมากกว่าปกติ มีการปรับตัวโดยการนำไม้ต่อขึ้นไปให้สามารถอยู่ได้ ชุมชนบ้านกงโดยเฉพาะพื้นที่เกาะกงคุ้นชินกับน้ำหลากในทุก ๆ ปี และมีการปรับตัวให้อยู่กับน้ำหลากได้ ซึ่งในฤดูน้ำหลากมีการใช้ชีวิตได้อย่างปกติเพียงมีการใช้เรือมาเป็นพาหนะแทน มีการใช้ไฟฟ้า ประปาได้อย่างปกติ

บทที่ 6

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปและอภิปรายผล

6.1.1 ต้นทุนทางพื้นที่ชุมชนอำเภอองไทรลาค ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาและยุทธศาสตร์

ผลการศึกษานี้พบว่าพื้นที่ศึกษามีต้นทุนในลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาและยุทธศาสตร์ โดยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ที่มีที่ตั้งที่สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใกล้เคียง และมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 ผ่านพื้นที่ศึกษาซึ่งมีการคมนาคมที่มีความสะดวก นอกจากนี้ช่วงฤดูน้ำหลากที่บริเวณอื่นอาจจะมองว่าเป็นปัญหาหรือเป็นวิกฤตแต่พื้นที่ชุมชนบ้านก้นนั้นกลับมองว่าเป็นโอกาสเนื่องจากเกิดอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ในด้านเศรษฐกิจนั้นชุมชนบ้านก้นนั้นมีเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ประกอบด้วย ตลาดริมยม 2437 ร้านขายอาหารพื้นถิ่น เช่น ร้านขายผัดไทย ทองม้วน ขนมฝิง และตลาดปลา

ในด้านสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตนั้น มีลักษณะการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับแม่น้ำยม มีบ้านเรือนที่อยู่บริเวณเกาะในแม่น้ำยม เรียกว่า เกาะกง ซึ่งลักษณะอาคารบริเวณเกาะกงนั้นเป็นอาคารยกพื้นสูงและทุกหลังคาเรือนมีเรือเพื่อใช้ในการสัญจรช่วงฤดูน้ำหลากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรชัย พงศ์ประยูร อ่างใน จรรยาพันธ์ บรรจงภาค, 2546 ระบุว่าลักษณะชุมชนน้ำเป็นลักษณะที่โดดเด่นของชุมชนชาวไทย มีการสร้างอาคารบ้านเรือนลงบนน้ำประกอบด้วยเรือนแพหรือชุมชนแบบสะเทินน้ำสะเทินบก คือ ชุมชนที่ตั้งริมฝั่งแม่น้ำ หรืออยู่ในน้ำตื้นๆ รวมทั้งบริเวณที่มีน้ำท่วม ซึ่งประกอบด้วยเรือนไม้ยกสูง นอกจากนี้มีชุมชนชาวจีนซึ่งมีอายุราว 100 กว่าปี อาคารบ้านเรือนมีความเป็นเอกลักษณ์ บ้านที่มีหลังคาทรงปั้นหยา หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าหลังคาทรงไอ้โม่ง ประตูบ้านจะเป็นบานไม้พับซ้อนกัน

ไปมา เมื่อปิดประตูจะดึงบานไม้ให้ยึดตรงแล้วลกลอนหรือใช้ไม้ขีด หน้าบ้านจะทำชานเป็นไม้ยื่นออกมาติดกับถนน ส่วนใหญ่จะเป็นบ้านชั้นเดียวลักษณะคล้ายห้องแถว ตัวบ้านจะมีความยาวเนื่องจากแต่เดิมบ้านอยู่ห่างจากถนนแต่มีการต่อเติมให้ตัวบ้านยื่นเข้ามาใกล้กับถนนเพื่อการค้าเรียกว่าสร้างจากหลังบ้านมายังหน้าบ้าน เสาบ้านจะใช้ไม้ทั้งต้น ฝังส่วนฐานลงไปในดินให้มีความสูงมากพอที่น้ำจะไม่ท่วมถึง

ในฤดูน้ำหลาก ชุมชนบ้านก้นมีศาลเจ้าพ่อตาบทองและวัดกงไทรลาคเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในชุมชน และมีถนนสตรีทอาร์ตที่สร้างขึ้นเพื่อให้เล่าถึงเรื่องราวของชุมชนบ้านก้นการดำรงชีวิต วิถีชีวิต เอกสารนี้ ตั้งแต่อดีตในเรื่องของความสัมพันธ์กับน้ำ การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.2 ความคิดเห็นต่อการรับรู้ของการรับรู้ของคนในชุมชนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความคิดเห็นต่อการรับรู้ของคนในชุมชนในเรื่องของการรับรู้รับทราบว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง โดยค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยลำดับที่ 1 คือ วัดกงไกรลาส ค่าเฉลี่ย 4.46 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ลำดับที่ 2 คือ ตลาดริมยม 2437 ค่าเฉลี่ย 4.37 ระดับความคิดเห็นมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนรับรู้ได้ว่าพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ(Swanson & Horridge, 2006 อ้างใน ฐิติมา, 2565 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อมาเยี่ยมชมสถานที่ และมีสิ่งต่างๆที่ แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง

6.1.3 ความคิดเห็นต่อการร่วมมือของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ตัวแทนเทศบาลตำบลกงไกรลาส ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลกงไกรลาส ให้ความคิดเห็นว่า ปัจจุบันในพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นมีการร่วมมือในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยปัจจุบันนั้นมีความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเทศบาล วัดกงไกรลาส และคนในชุมชนร่วมมือกัน โดยตลาดริมยม 2437 เป็นการร่วมมือของเทศบาลกับคนในชุมชน การแข่งขันเรือเป็นการร่วมมือระหว่างเทศบาล และคนในชุมชน และกิจกรรมวันลอยกระทงเป็นการร่วมมือของหน่วยงานท้องถิ่น วัดกงไกรลาสและคนในชุมชนในการช่วยกันสร้างกิจกรรมการร่วมมือให้เกิดกิจกรรม และการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ซึ่งเป็นการได้ประโยชน์ร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, 2546 : 139 อ้างใน อนุกุล ศิริจันทร์, 2562) สิ่งที่สำคัญของการมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกันเรื่องนั้นๆ ได้เสียสละทรัพยากรส่วนตัว เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุเข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมด้านการจัดการควบคุม การมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสอดคล้องกับ(อคิน ระพีพัฒน์, 2527 : 320 อ้างใน อนุกุล ศิริจันทร์, 2562) โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

6.1.4 ความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากความคิดเห็นของผู้นำชุมชน ผู้แทนเทศบาลตำบลกงไกรลาส ผู้แทนองค์การบริหารส่วนเอกสารนี้ตำบลกงไกรลาส ผู้แทนเกาะกง ประกอบด้วย ความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนทั้งไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ยังสืบทอดต่อมาและสูญหายไปแล้ว ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตอดีตและปัจจุบัน ความคิดเห็นต่อฤดูน้ำหลากเป็นผลกระทบทางด้านดีหรือไม่ดี ความคิดเห็นต่ออาชีพที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก ความคิดเห็นต่อช่วงฤดูน้ำหลากควรส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมวัดกงไกรลาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นต่อบริเวณเกาะกงมีการส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลาก ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมให้มีการล่องเรือชมวิถีชีวิตในแม่น้ำยม ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่นหรือปลาน้ำยม

ความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนทั้งที่เกิดขึ้นในอดีตที่ยังสืบทอดต่อมาและสูญหายไปแล้วนั้น พบว่า ประเพณีที่เคยเกิดขึ้นในสมัยอดีตและสูญหายไปแล้วนั้น ประกอบด้วยทอดผ้าป่าทางน้ำ วิธีการหาปลาบางอย่างที่เป็นเอกลักษณ์สูญหายไป การละเล่น เช่น เล่นลูกช่วง มอญซ่อนผ้า ส่วนประเพณีที่ยังสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เช่น การแข่งเรือ

ความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตอดีตและปัจจุบัน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจุบันจำนวนปลาในแม่น้ำยมลดน้อยลงกว่าอดีตส่งผลให้คนในพื้นที่ออกไปทำงานต่างจังหวัด อดีตใช้เรือในการเดินทางปัจจุบันนั้นไม่ได้ใช้เรือในการเดินทางแล้ว

ความคิดเห็นต่อวิถีชีวิตมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำยม พบว่า ชุมชนบ้านกงนั้นมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำยมมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยสมัยอดีตนั้นเดินทางโดยใช้เรือ เดินทางในช่วงฤดูน้ำหลาก แม่น้ำยมนี้เป็นแหล่งปลาให้ชาวบ้าน และชาวเกาะกงสามารถจับตัวอยู่กับแม่น้ำยมได้อย่างปกติซึ่งสอดคล้องกับกันยา สุวรรณแสง (2536) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับกายใจให้อยู่ในสังคมได้ในสภาวะแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ วิจิตรบุษยามารมย์, 2562 ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศนั้นทำให้เมืองต้องปรับตัวรับสถานการณ์ต่างๆ ทั้งรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นต่อฤดูน้ำหลากเป็นผลกระทบทางด้านดีหรือไม่ดี พบว่า ฤดูน้ำหลากสำหรับชุมชนบ้านกงนั้นเป็นผลกระทบทางด้านดี เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน

ความคิดเห็นต่ออาชีพที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก พบว่า เกิดอาชีพประมง การหาปลาของชาวบ้าน และการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นต่อช่วงฤดูน้ำหลากควรส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต พบว่า เห็นด้วยในการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิต

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมวัดกงไกรลาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว พบว่า เห็นด้วยในการส่งเสริมวัดกงไกรลาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นวัดที่มีชื่อเสียง

ความคิดเห็นต่อบริเวณเกาะกงมีการส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลาก พบว่า เห็นด้วยในการส่งเสริมบริเวณเกาะกงมีการส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการเรียนรู้การจับปลาในฤดูน้ำหลาก พบว่า ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้การจับปลา

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมให้มีการล่องเรือชมวิถีชีวิตในแม่น้ำยม เห็นด้วยในการส่งเสริมและปัจจุบันนั้นมีการส่งเสริมให้มีการล่องเรือชมวิถีชีวิตในแม่น้ำยมแล้ว

ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่นหรือปลาน้ำยม ควรส่งเสริมแต่ปัจจุบันนั้นมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่นหรือปลาน้ำยมอยู่แล้ว

6.1.5 ผลการประเมินศักยภาพ

การประเมินศักยภาพด้านกายภาพ โดยรวมนั้นมีศักยภาพมาก ชุมชนนั้นมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก พบว่า อาคารมีความเป็นเอกลักษณ์บริเวณเกาะกงมีลักษณะเด่นและสวยงามมีศักยภาพมาก อาคารเก่าแก่มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงามบริเวณริมทางหลวงชนบทหมายเลข 1055 มีศักยภาพมาก สภาพฤดูน้ำหลากน้ำที่เอ่อล้นจากแม่น้ำยมมีศักยภาพมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Boonyaphak, W. (2007) อ้างใน Nuchpravee Likitsarun et al. (2018) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

การประเมินศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมมีศักยภาพมากแสดงให้เห็นว่าชุมชนนั้นมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก ซึ่งด้านสิ่งอำนวยความสะดวกประกอบด้วย ประปาสะอาดมีศักยภาพมาก ไฟข้างทางในพื้นที่บ้านกงมีศักยภาพมาก ระบบคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวกมีศักยภาพมาก ระบบไฟฟ้ามีศักยภาพมาก อินเทอร์เน็ตมีศักยภาพมาก ถนนสายหลัก สายรองผ่านพื้นที่มีศักยภาพมาก รถประจำทางผ่าน เช่นรถทัวร์มีศักยภาพมาก มีท่ารถ ท่าเรือมีศักยภาพปานกลาง สถานที่ทิ้งขยะ กำจัดขยะมีศักยภาพปานกลาง ระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนมีศักยภาพน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ Boonyaphak, W. (2007) อ้างใน Nuchpravee Likitsarun et al. (2018) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึงได้แก่สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย

การประเมินศักยภาพด้านเศรษฐกิจโดยภาพรวมนั้นมีศักยภาพมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนนั้นมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก ซึ่งประกอบด้วย ร้านผัดไทยใบตองตลาดปลา นั้นมีศักยภาพมากที่สุดในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเศรษฐกิจหลักและมีชื่อเสียงของชุมชนบ้านกง ร้านก๋วยเตี๋ยวชามกะลา ร้านค้าขายของพื้นถิ่น มีศักยภาพมาก โฮมสเตย์ รีสอร์ท มีศักยภาพปานกลาง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากปัจจุบันนั้นยังไม่มีโฮมสเตย์ ส่วนรีสอร์ทนั้นมีนอกพื้นที่ศึกษา ส่วนโรงแรมประเภทที่ 1 โรงแรมประเภทที่ 2 มีศักยภาพน้อย เนื่องจากปัจจุบันมีพื้นที่บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงของพื้นที่ศึกษาและในอนาคตไม่เหมาะสมที่จะมาสร้างในพื้นที่ศึกษาเนื่องจากพื้นที่ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้มีพื้นที่ใหญ่เพียงพอต่อการสร้างโรงแรมขนาดใหญ่

การประเมินศักยภาพของชุมชนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพมากถึงมากที่สุดในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก ประกอบด้วย กิจกรรมชมภูมิปัญญาการใช้เรือ กิจกรรมไหว้หลวงพ่โตวิหารลอย ชมวิถีชีวิตการหาปลาช่วงฤดูน้ำหลาก นั่งรถคอกหมูนาเที่ยวชมพื้นที่บ้านกง ล่องเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยม กิจกรรมชมวิถีชีวิตการทำเครื่องมือจับปลาหาปลา สัมผัสวิถีชีวิตชาวเกาะกงในช่วงฤดูน้ำหลาก กินอาหารพื้นถิ่นบ้านกงบนเรือนแพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดของ Dickman (1996) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญ คือ กิจกรรมการท่องเที่ยว (activities)

การประเมินศักยภาพด้านสินค้าและอาหารพื้นถิ่นโดยส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพมากที่สุดในในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก พบว่า ในพื้นที่ชุมชนมีขนมผิง ขนมทองม้วน รองลงมา ปลาจ๋า น้ำปลา ปลาเกลือ ปลาหย่าง และผลิตภัณฑ์จากปลาแม่น้ำยม

การประเมินศักยภาพด้านวัฒนธรรมและประเพณีส่วนใหญ่ที่มีศักยภาพมากในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก พบว่า ชุมชนมีประเพณีกินปลาน้ำยม และประเพณีแข่งเรือ

การประเมินศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก ประกอบด้วย บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์ หรือกิจกรรมชุมชน เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ พัฒนา บุรณะ พื้นฟู มรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Local Administration, Ministry of Interior (2006) อ้างใน ฐิติ ชุณหขจร, วลี ย ญ กลาง, 2564 กล่าวว่า การดำเนินการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะมีหลักสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ (1) พัฒนา บุรณะ พื้นฟู มรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมในทุกพื้นที่ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่สร้างแหล่งกระจายไข่อายของนักท่องเที่ยว แต่ยังคงรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตของชุมชนให้ยังคงอยู่ในสภาพเดิม (2) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว (3) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว (4) เริงพื้นฟู ความร่วมมือกับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้เคียง โดยอาจมีการลงทุนรวมกัน (5) บริหารการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์ การตลาดเชิงรุก โดยสร้างใหม่กิจกรรมท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับธุรกิจ หรือกิจกรรมของชุมชน

การประเมินศักยภาพด้านความปลอดภัยในช่วงฤดูน้ำหลากที่มีศักยภาพมากในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้ฤดูน้ำหลาก พบว่า ปัจจุบันพื้นที่ชุมชนมีการเฝ้าระวังเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัย มีการยกพื้นอาคารสูง วัสดุอาคารมีความแข็งแรงรับแรงประ
 ทะของกระแสน้ำ มีมาตรการป้องกันน้ำท่วมผิวจราจรบนถนนสายรอง มีการใช้ระบบผันน้ำเพื่อลด
 อัตราการไหลในลำน้ำหลักเพื่อป้องกันพื้นที่สำคัญ และ มีการสร้างพื้นที่ปิดล้อมเพื่อป้องกันน้ำท่วม
 พื้นที่สำคัญ

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะการวิจัย

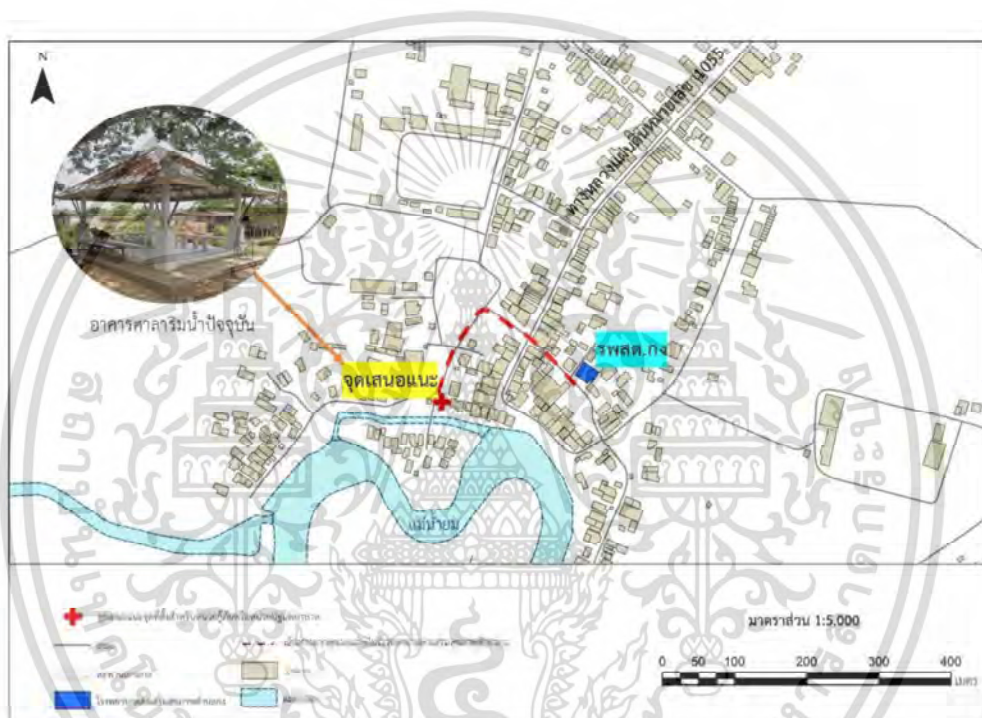
จากการสำรวจ การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ และจากผลการประเมินศักยภาพของพื้นที่
 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชุมชนบ้านก่งนั้นสามารถส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากได้
 เนื่องจากพื้นที่มีศักยภาพโดยเฉพาะในช่วงฤดูน้ำหลากเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน
 โดยแบ่งเป็นด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม แผนพัฒนาท้องถิ่น

6.2.1.1 ข้อเสนอแนะด้านกายภาพ

1. การเสนอเรื่องความปลอดภัยในการท่องเที่ยวช่วงฤดูน้ำหลาก โดยเสนอแนะ
 จุดที่ตั้งสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาลเพื่อรองรับและดูแลความปลอดภัยจากอุบัติเหตุทาง
 น้ำหรืออุบัติเหตุที่สามารถเกิดขึ้นได้ไม่ทันตั้งตัวกับนักท่องเที่ยวหรือกับคนในชุมชน ซึ่งเสนอบริเวณศาลา
 ริมน้ำตรงวัดคงไกรลาศซึ่งมีความเหมาะสมในเชิงพื้นที่เนื่องจากติดกับถนนที่มีทางเข้าออกได้อย่าง
 สะดวกและใกล้กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1055 เชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงและติดกับแม่น้ำยมซึ่ง
 เป็นบริเวณส่งเสริมการท่องเที่ยว และจุดที่เสนอเป็นจุดสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาลนั้น
 ห่างจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคงไกรลาศ 300 เมตรใช้ระยะเวลาประมาณ 1 นาที และ
 ห่างจากโรงพยาบาลคงไกรลาศประมาณ 4.8 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาประมาณ 9 – 10 นาที และ
 เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้เข้ามาจัดการดูแลโครงการนี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการ
 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเรื่องหลักสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในการสร้างความปลอดภัย และยัง
 สอดคล้องกับวรรณกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายใต้ภาวะวิกฤต กัญฐิมา แก้วงาม, 2561
 ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวภายใต้ภาวะวิกฤตความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา
 อำเภอเต่ง จังหวัดยะลา มีการจัดการพื้นที่เชิงรับอยู่ตลอดเวลาเพื่อรับมือกับภาวะที่ไม่ปกติที่ไม่อาจคาดเดาได้
 ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ จึงมีการจัดการกับวิกฤตในพื้นที่โดยการจัดการทั้งเชิงรับและเชิงรุก การจัดการ
 ภาวะวิกฤตเชิงรับของเบตง พบว่า มีการปล่อยแถวลาดตระเวน มีการอบรมผู้นำชุมชนให้คอย
 สังเกตการณ์พื้นที่ในความรับผิดชอบของตนอยู่เสมอ และการตั้งจุดตรวจรอบเมืองเบตง ซึ่งสอดคล้อง
 เอกสารนี้กับในเรื่องการป้องกันความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ในสถานะที่ไม่ปกติ
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยการตั้งจุดปลอดภัย และบริเวณศาลาอเนกประสงค์ปัจจุบันนั้นเป็นอาคารเปิดโล่งควรมีการปรับปรุงอาคารให้มีความเหมาะสมในการรองรับผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงอาคารอเนกประสงค์นี้

และส่งเสริมให้มีการทำประกันภัย เนื่องจากฤดูที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นเป็นช่วงฤดูน้ำหลากด้วย ซึ่งภัยที่จะเกิดขึ้นอาจจะเกิดขึ้นได้อย่างไม่คาดคิด การทำประกันภัยเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริม เพื่อที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่รู้สึกสบายใจที่ไปเที่ยวช่วงในระยะเวลาที่ไม่ปกติ

รูปที่ 6.2 แสดงสภาพจริงจุดเสนอแนะสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาล

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

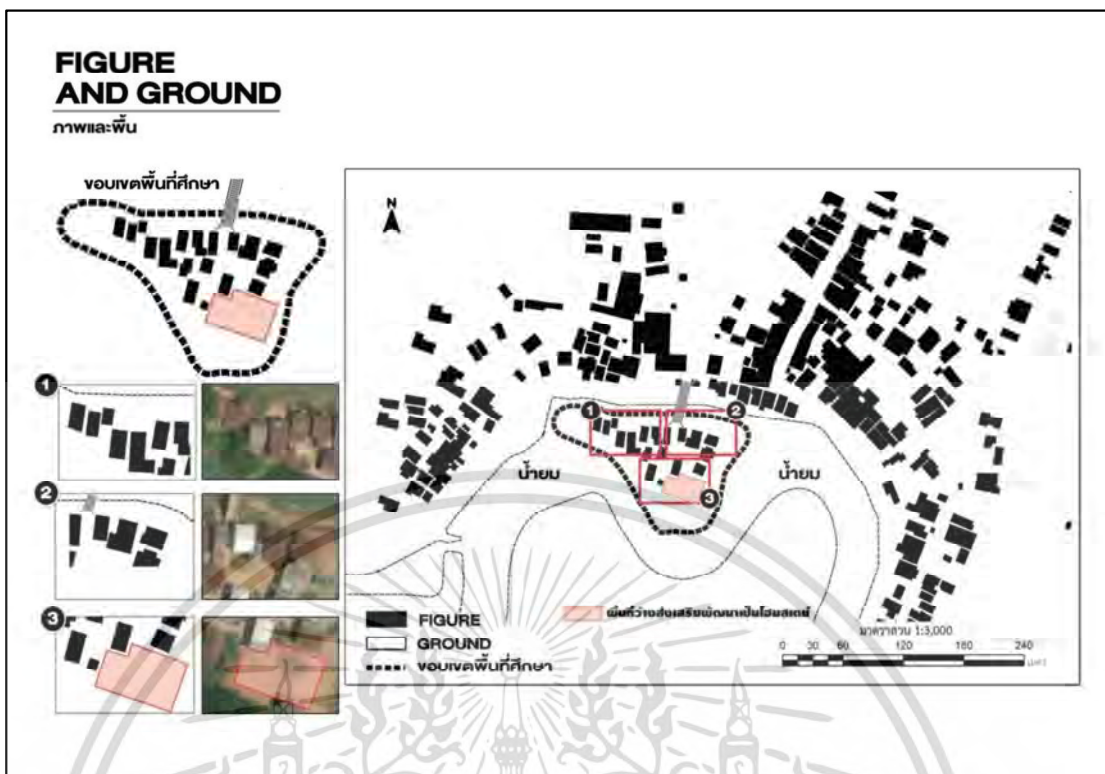
รูปที่ 6.3 แสดงจุดเสนอแนะสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาล

ที่มา : ผู้วิจัย

2. จากการประเมินศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า สถานที่ทิ้งขยะนั้นมีศักยภาพปานกลาง และระบบบำบัดน้ำเสียนั้นมีศักยภาพน้อย จึงควรปรับปรุงและแก้ไขเรื่องระบบน้ำเสียชุมชนเนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีหรือยังไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ โดยหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาปรับปรุงและแก้ไข หากในอนาคตพื้นที่มีการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวแน่นอนอาจจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามามากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อมีนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นปริมาณน้ำเสียและปริมาณขยะก็จะมากขึ้น เรื่องระบบน้ำเสียเป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้สภาพแวดล้อมในพื้นที่นั้นไม่เสื่อมโทรม และปรับปรุงและเพิ่มเติมเรื่องสถานที่ทิ้งขยะโดยการเพิ่มจุดที่ทิ้งขยะมากยิ่งขึ้นเนื่องจากปัจจุบันนั้นยังไม่เพียงพอ

3. จากการประเมินศักยภาพโฮมสเตย์นั้นอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจุบันยังไม่มีโฮมสเตย์ในพื้นที่และจากการให้ข้อมูลเพิ่มเติมของคนในพื้นที่นั้นกล่าวว่าเคยมีโฮมสเตย์ในอดีตเมื่อหลายปีที่แล้วและตัวแทนของชุมชนบ้านกงและชาวเกาะกึ่งนั้นให้ความคิดเห็นในการสนับสนุนในการสร้างโฮมสเตย์ จึงเสนอแนะเรื่องการสร้างโฮมสเตย์มี 2 แบบ ซึ่งประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.4 แสดงพื้นที่ว่างส่งเสริมพัฒนาสร้างโฮมสเตย์
ที่มา : ผู้วิจัย

3.1 การสร้างบริเวณพื้นที่ว่างซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะบริเวณเกาะกงสร้างโดยเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการขยายแผนที่ แผนที่บริเวณที่ 1 และบริเวณที่ 2 นั้น แสดงให้เห็นว่าพื้นที่นั้นมีการสร้างบ้านเต็มพื้นที่แล้ว จึงมีพื้นที่ที่เหมาะสมเป็นพื้นที่ว่างในบริเวณที่ 3 ที่สามารถส่งเสริมในการสร้างบ้านขึ้นมาใหม่เพื่อสร้างเป็นโฮมสเตย์โดยเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ และการกำหนดพื้นที่ว่างที่แสดงให้เห็นนั้นเนื่องจากบริเวณที่ 3 นั้นมีต้นสะตือใหญ่ซึ่งเป็นต้นไม้ที่มีประวัติและความสำคัญของชาวเกาะกง

3.2 การทำโฮมสเตย์บริเวณบ้านที่ไม่มีคนอาศัยอยู่หรือเป็นบ้านร้างบ้านเก่าหรือบ้านที่มีคนอาศัยอยู่น้อย โดยจากการสอบถามเจ้าของบ้านนั้นยินดีที่จะซ่อมแซมบ้านหากมีการส่งเสริมทำเป็นโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวหรือมีโครงการจริง ซึ่งทั้งบ้านที่อยู่บนเกาะกง และบ้านบริเวณพื้นที่ศึกษา โดยเฉพาะชาวบ้านเกาะกงนั้นสามารถดูแลเรื่องอาหารให้กับนักท่องเที่ยวได้ โดยส่งเสริมให้มีกิจกรรมให้เยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวเกาะกง วิถีชีวิตการใช้เรือพาย การชมบรรยากาศ และการกินอาหารพื้นถิ่น เรียนรู้การจับปลาในฤดูน้ำหลาก และบ้านที่ไม่มีอาศัยอยู่ บ้านร้าง หรือบ้านที่มีคนอาศัยอยู่น้อยเสนอให้เทศบาลกองไกรลาศหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปหารือกับเจ้าของบ้านเพื่อผลักดันให้มีโฮมสเตย์ และควรมีการสร้างชมรมกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อมีผู้นำและผู้ตาม เอกสารนี้เพื่อสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการติดต่อ โดยต้องหารือกันในกลุ่มชนเรื่องการมีส่วนร่วมในการทำโฮมสเตย์ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่ามีบ้านหลังไหนที่สนใจเข้าร่วมชมรม มีจำนวนทั้งหมดกี่หลัง และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้วันละกี่คน และมีการจัดคิวบ้านในการรองรับนักท่องเที่ยว หากต้องการให้พื้นที่ยังคงธรรมชาติที่ไม่เสื่อมโทรมหรือยั่งยืนก็ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชน

6.2.1.2 ข้อเสนอแนะด้านเศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาท้องถิ่น

1. การเสนอการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านกง และส่งเสริมจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของชุมชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ซึ่งในพื้นที่ชุมชนบ้านกงนั้นเป็นพื้นที่เชิงวัฒนธรรมเป็นชุมชนวิถีชีวิต ในปัจจุบันนั้นในช่วงฤดูน้ำหลากนั้นมีกิจกรรมและประเพณีที่เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งประกอบด้วย การดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับฤดูน้ำหลาก การหาปลา การล่องเรือชมวิถีชีวิต ประเพณีการแข่งขันเรือ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีกินปลาน้ำยม ตลาดริมยม 2437 อาหารพื้นถิ่น การแปรรูปปลา นมัสการหลวงพ่อดิวิหารลอยถนนสตรีทาร์ทสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนบ้านกงและมีอาคารที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน มีการเสนอแนะเพิ่มเติมเรื่องความหลากหลายของกิจกรรมที่เพิ่มมากยิ่งขึ้นที่สอดคล้องกับชุมชน ประกอบด้วย การชมวิถีชีวิตการหาปลา การชมภูมิปัญญาการใช้เรือ การนั่งรถคอกหมูเที่ยวชมในพื้นที่ ชมการทำเครื่องมือการจับปลา สัมผัสวิถีชีวิตของชาวเกาะกงที่อาศัยอยู่กับน้ำหลากในช่วงฤดูน้ำหลาก กิจกรรมการเรียนรู้การทำขนมผิง ขนมทองม้วน การเรียนรู้การแปรรูปปลา เช่น ปลาจี่ ปลาเกลือ ปลาหย่าง ในตลาดปลา และการเรียนรู้การทำน้ำปลาซึ่งมีชื่อเสียงของชุมชนบ้านกง นอกจากนี้มีความคิดเห็นจากผู้แทนในพื้นที่ให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ One Day trip หรือทั้งการค้างคืน สร้างจุดเช็คอินและความคิดเห็นว่าเสนอทำเป็น Work shop หรือการสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่นั้นได้ร่วมมือลงมือ ทำเรียนรู้ซึ่งจุดการเรียนรู้ประกอบด้วย

1.1 จุดเรียนรู้การทำขนมผิง ทองม้วน เนื่องจากชุมชนบ้านกงนั้นมีความโดดเด่นเรื่องขนมผิง ทองม้วน และยังมีศักยภาพมากที่สุดด้านสินค้าและอาหารพื้นถิ่น มีความคิดเห็นว่าจะเสนอให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่นั้นได้ร่วมมือลงมือเรียนรู้การทำขนมผิง ขนมทองม้วนเมื่อทำเสร็จสามารถที่นำกลับบ้านได้

1.2 จุดเรียนรู้การแปรรูปปลาที่ตลาดปลา เช่น การทำปลาจี่ ปลาเกลือ ปลาหย่าง ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชุมชนบ้านกงให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ได้เรียนรู้

1.3 จุดชมอาคารหรือบ้านโบราณ บริเวณชุมชนชาวจีน

1.4 วัดกงไกรลาศ ให้นักท่องเที่ยวได้นมัสการหลวงพ่อดิวิหารลอย ซึ่งเป็นวัดที่มีชื่อเสียงมากของอำเภอกงไกรลาศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ถนนสตรีทอาร์ทซึ่งเป็นภาพวาดฝาผนังที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวชุมชนบ้านกง ให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินถ่ายรูปได้

1.6 ไร่วัฒนเจ้าพ่อดาบทอง

1.7 ตลาดริมยม 2437 นั้นเป็นตลาดที่จัดขึ้นเสาร์แรกของเดือน เมื่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ตรงกับวันเสาร์แรกของเดือนสามารถได้เยี่ยมชมตลาดนี้ และจากการสอบถามเพิ่มเติมคนในพื้นที่พอใจกับการที่มีตลาดริมยมเดือนละ 1 ครั้ง

1.8 เสนอแนะการส่งเสริมการเรียนรู้การทำนา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยและเทศบาลนครสุโขทัยที่มีโครงการจัดชมวิถีชีวิตชาวนาการปลูกข้าว การเกี่ยวข้าวแบบดั้งเดิม

1.9 ล่องเรือชมวิถีชีวิตของชุมชนบ้านกง ซึ่งจะได้เรียนรู้วิถีการหาปลา

1.10 เกาะกง เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตกับการอยู่ร่วมกับฤดูน้ำหลาก การเรียนรู้ภูมิปัญญาการใช้เรือ ชมการทำเครื่องมือการจับปลา

โดยปัจจุบันจากการลงพื้นที่และสอบถามได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าส่งเสริมให้มีการปั่นจักรยานท่องเที่ยวในชุมชน หรือการใช้รถคอกหมูซึ่งปัจจุบันนี้นั้นมีน้อยลงให้นักกลับมาฟื้นฟูโดยการให้นำพานักท่องเที่ยวท่องเที่ยวในพื้นที่และจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยกำลังผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนแห่งใหม่โดยการส่งเสริมรถสองแถวหรือรถคอกหมูในการพานักท่องเที่ยวท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งจากการส่งเสริมการใช้เส้นทางจักรยานและรถคอกหมูนั้น มีข้อดีและข้อเสียที่ต่างกักัน ซึ่งข้อดีของการใช้เส้นทางจักรยานคือการเข้าถึงพื้นที่เล็กๆแคบๆได้สะดวก มีเวลาในการชมบรรยากาศ ส่วนข้อเสียนั้นอากาศร้อน อาจจะมีอันตรายในการขี่ในถนนสายหลักซึ่งต้องมีการออกแบบเส้นทางจักรยานที่เหมาะสมและลดการเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายที่จะเกิดกับนักท่องเที่ยวสำหรับข้อดีของรถคอกหมูนั้นเดินทางในเส้นทางหลักได้อย่างสะดวกและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนหลายคน และไม่ร้อน ข้อเสียคือไม่สามารถเข้าไปยังในพื้นที่เล็กหรือแคบได้ จึงมีการเสนอแผนที่การท่องเที่ยวทั้ง 2 แบบโดยเส้นทางจักรยานและรถคอกหมูเพื่อให้ความเหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนบ้านกงมากที่สุด โดยแผนที่ แสดงเส้นทางส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านกงโดยเส้นทางจักรยานเป็นหลัก และแสดงเส้นทางส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านกงโดยรถคอกหมูเป็นหลัก

และนอกจากนี้ยังเสนอแนะช่วงเวลาในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหนึ่งวันซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นช่วงเช้า บ่าย เย็น

ช่วงเช้า

- กิจกรรมนมัสการหลวงพ่อโตวิหารลอยและชมบรรยากาศหน้าวัดเพื่อชมเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบรรยายภาคเกาะกงศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เดินถนนสตรีทอาร์ทซึ่งมีภาพวาดที่สะท้อนวิถีชีวิตชุมชนบ้านกงถ่ายรูปแบบ
- ไหว้ศาลเจ้าพ่อตาบทอง
- เรียนรู้การแปรรูปปลาบริเวณตลาดปลา
- พักกินอาหารพื้นถิ่น เช่น ร้านผัดไทยใบตอง

ช่วงบ่าย

- เรียนรู้การทำขนมผิง ขนมทองม้วน
- เรียนรู้การทำน้ำปลาซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของชุมชนบ้านกง
- ข้ามไปเกาะกงเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตของชาวเกาะกง การหาปลา การทำเครื่องมือหาปลา วิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับน้ำหลาก ภูมิปัญญาการใช้เรือ

ช่วงเย็น

- ลงเรือเพื่อไปล่องเรือชมบรรยากาศ เกาะกง ชุมชนบ้านกง ทุ่งทะเลน้ำจืด ชมการหาปลา ชมวิธีการหาปลา
- ชมบ้านโบราณบริเวณชุมชนชาวจีน และริมน้ำยม
- ตลาดริมนมเฉพาะเสาร์แรกของเดือน

และส่วนนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยวแบบค้างคืนนั้นสามารถเสนอ แนะนำให้พักโฮมสเตย์เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตที่ใช้เวลามากขึ้น

ซึ่งการเดินทางมายังพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนบ้านกงนั้น สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งมีพื้นที่จอดรถบริเวณวัดกงไกรลาศ และสามารถมาเปลี่ยนลงเรือเพื่อชมบรรยากาศบริเวณหน้าวัดกงไกรลาศที่ติดกับบริเวณที่มีการเสนอแนะ จุดที่ตั้งสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาล ส่วนจุดจอดจักรยาน จุดจอดรถคอกหมู นั้นอยู่บริเวณหน้าวัดกงไกรลาศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการลงเรือ สะดวกในการเข้าถึงจุดลงเรือ

โดยแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลกงไกรลาศนั้นมีแผนนโยบายการพัฒนาสังคม โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ในการทำนุบำรุงพัฒนาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงาม และมีนโยบายด้านเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต โดยการพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์เส้นทางถนนทุกสายในเขตเทศบาลให้สะอาด เพื่อทำการท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จัดให้ตลาดริมนมเป็นตลาดวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในทุกด้าน โดยสนับสนุนงบประมาณให้แก่แม่ค้าตลาดริมนม ส่งเสริมให้คนในพื้นที่ คนในพื้นที่ทำการค้าให้มากที่สุด และส่งเสริมการแสดงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านของชุมชนท้องถิ่น บนอัตลักษณ์ท้องถิ่นชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมที่มีการนำเสนอ เป็นแหล่ง

ท่องเที่ยว โดยตลาดริมนมเป็นตลาดที่เทศบาลนั้นมีนโยบายสนับสนุน

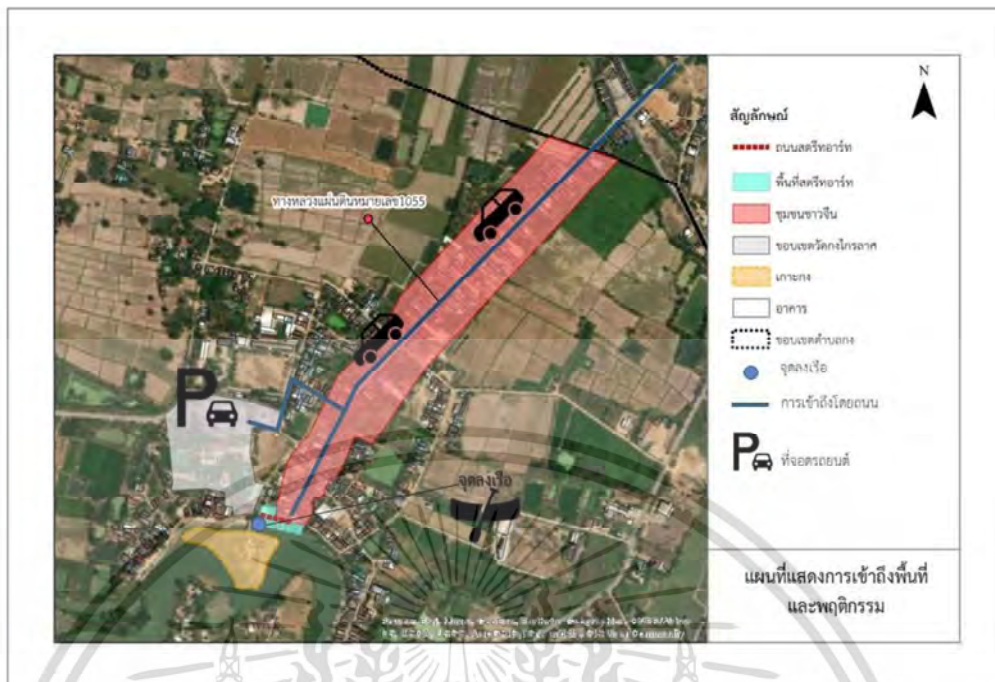
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย พ.ศ.2560-2564 นั้นโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม“ชิมขนม กินปลาน้ำย่ม ชมวิถีชีวิต คนกงไกรลาศ” โดยมีการส่งเสริมรถคอกหมู และมีมีคคุเทศก์นำทางบรรยาย โดยมีการกำหนดจุดสำหรับทำกิจกรรม โดยมีจุดพานักท่องเที่ยวเดินทางต่อไปนมัสการศาลเจ้าพ่อดาบทอง จุดนักท่องเที่ยวเดินข้ามสะพานและนมัสการหลวงพ่โตวิหารลอย จุดที่จะพานักท่องเที่ยวมาชม ชิม ซื้อตลาดสินค้าชุมชน จุดที่จะพานักท่องเที่ยวแวะชมชุมชนตลาดปลาน้ำจืด จุดที่จะพานักท่องเที่ยวลงสู่ภาคพื้นน้ำและล่องแพไปชมที่ว่าการอำเภอกำแพงแสน ตั้งอยู่บนเกาะในแม่น้ำยมตลอดจนชมวิถีชีวิตของคนริมฝั่ง และกำลังเตรียมจัดทำเป็นจุดโฮมสเตย์จุดแวะชมวิถีชีวิตชาวนาการปลูกข้าว เกี่ยวข้าวแบบดั้งเดิม มาเพิ่มในโปรแกรมของโครงการนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งขณะนี้กำลังเปิดให้ประชาชนผู้สนใจได้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจากการเสนอแนะเส้นทางการท่องเที่ยวที่ได้นำเสนอแนะนั้นมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

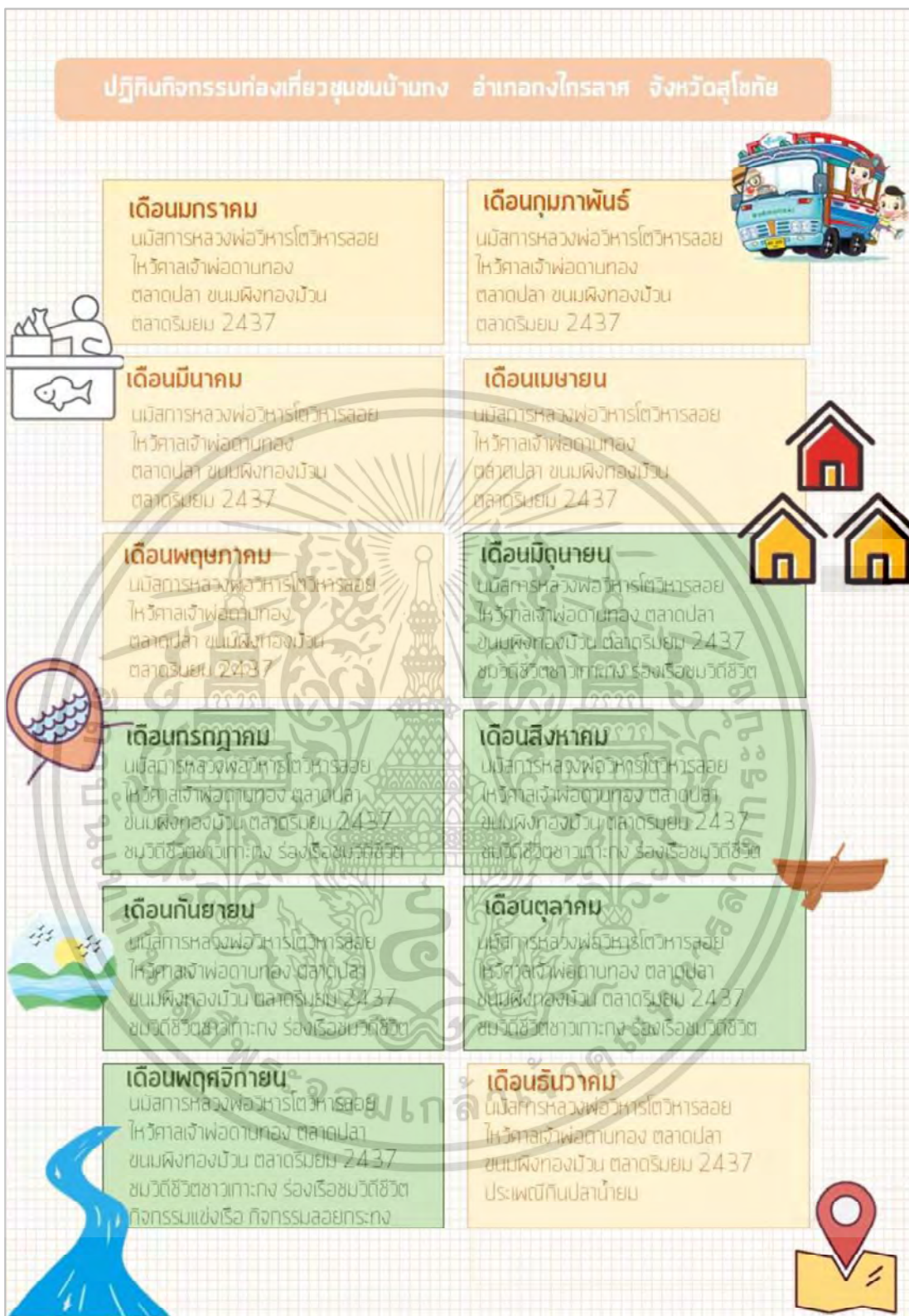
รูปที่ 6.8 แสดงการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนบ้านกง

ที่มา : ผู้วิจัย

2. ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว

เสนอแนะปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านกง อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาปกติ และช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งช่วงฤดูน้ำหลาก จะมีกิจกรรมการท่องเที่ยวมากกว่าช่วงระยะเวลาปกติ โดยช่วงเวลาปกติ คือ ช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนพฤษภาคม และช่วงฤดูน้ำหลาก คือ ช่วงเดือนมิถุนายน - เดือนพฤศจิกายน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

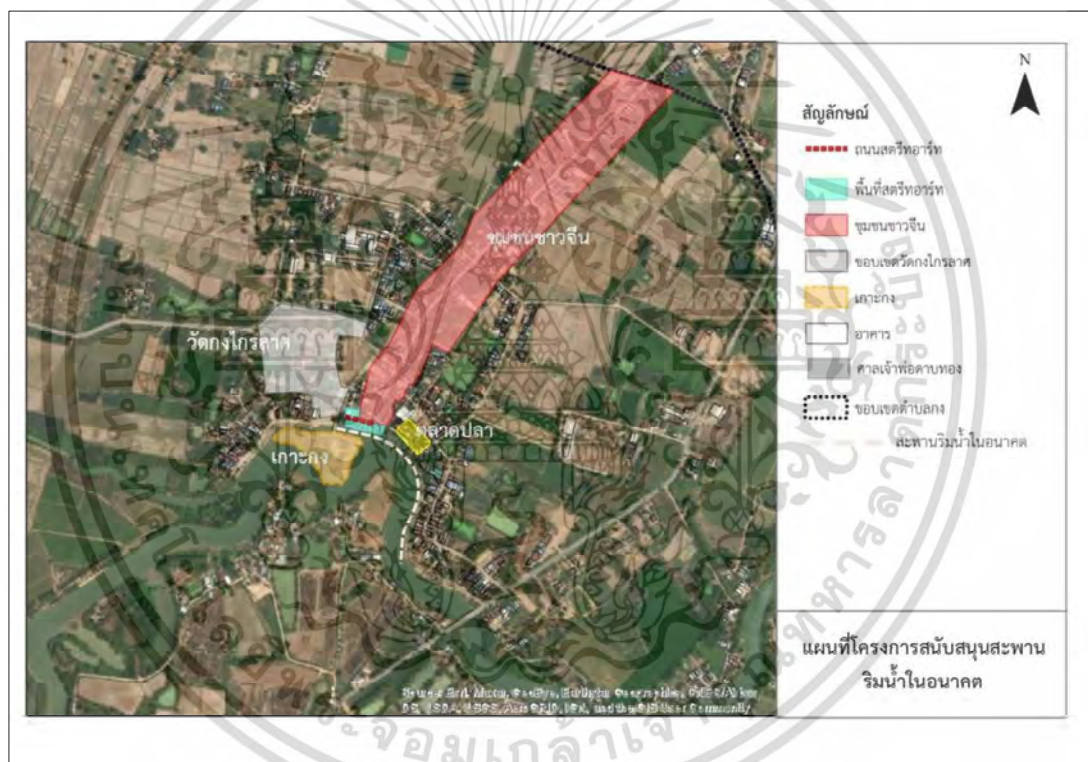

รูปที่ 6.9 ปฏิทินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เสนอแนะโครงการสร้างสะพานริมแม่น้ำยมเพื่อชมบรรยากาศบริเวณเกาะกง ซึ่งเป็นการนำพื้นที่ท่องเที่ยวพื้นที่อื่นที่มีลักษณะการท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับชุมชนบ้านกง ในช่วงฤดูน้ำหลากมาปรับเป็นแนวทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชนบ้านกงได้ โดยได้นำเสนอพื้นที่เชียงคาน มาปรับใช้กับชุมชนบ้านกงซึ่งสะพานนั้นต้องสะท้อนเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชน และตรงกับความคิดเห็นของตัวแทนของชุมชนมองว่าชุมชนเชียงคานมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับชุมชนบ้านกง อย่างหนึ่งคือ เป็นชุมชนริมน้ำเหมือนกันโดยเชียงคานนั้นอยู่ริมแม่น้ำโขง ส่วนบ้านกงนั้นอยู่ริมแม่น้ำยม และเชียงคานมีสะพานริมน้ำโขงสามารถเดินได้ ส่วนชุมชนบ้านกงนั้นยังไม่มีแต่มีผู้แทนชุมชนในพื้นที่ ให้การสนับสนุนว่าควรทำแบบเชียงคานตรงบริเวณหน้าวัดกงไกรลาศถึงบริเวณตลาดปลา เพื่อชมบรรยากาศตรงข้ามคือเกาะกงที่มีบรรยากาศที่สวยงามและมีบ้านโบราณ

รูปที่ 6.10 แสดงโครงการสะพานริมน้ำยมในอนาคต

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.11 ภาพขยายภาพถ่ายทางอากาศซ้อนกับโครงการสะพานริมยมในอนาคด
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 6.12 ภาพถ่ายทางอากาศขยายช่วง
วัดกงไกรลาศบ้านริมน้ำ
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 6.13 บ้านริมน้ำที่ส่งเสริมการสร้างสะพาน
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 6.14 ภาพถ่ายทางอากาศขยายช่วงหน้า
ตลาดปลาส่งเสริมการสร้างสะพาน
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 6.15 ภาพพื้นที่จริงบริเวณหน้าตลาดปลา
ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 6.16 ภาพบริเวณเกาะกงที่สามารถมองเห็น
จากการเสนอแนะสะพานริมยมในอนาคต
ที่มา : ผู้วิจัย

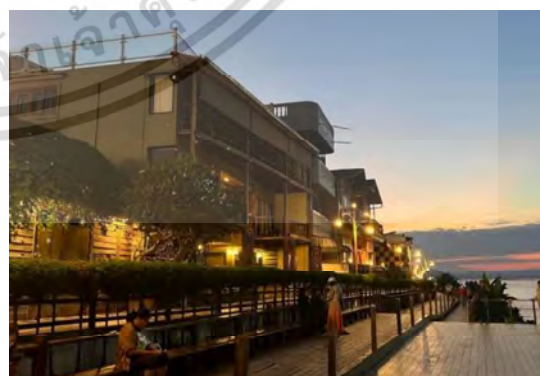
รูปที่ 6.17 เกาะกงในช่วงเวลาเย็น
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 6.18 บรรยากาศเกาะกง
ที่มา : ผู้วิจัย

รูปที่ 6.19 สะพานริมโขงเชียงคาน
ที่มา : เฟซบุ๊ก kudo

รูปที่ 6.20 สะพานริมโขงเชียงคาน
ที่มา : เฟซบุ๊ก Tom Parador

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวสภาวะวิกฤติฤดูน้ำหลากพื้นที่ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จากการกำหนดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในฤดูน้ำหลากนั้น จากแผนที่ที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ที่มีทั้งบริเวณที่น้ำท่วมถึงและน้ำท่วมไม่ถึง โดยบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง มีบริเวณที่ส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวดังนี้ 1. กำหนดเป็นพื้นที่เส้นทางจักรยานหรือรถคอกหมู 2. บริเวณชุมชนชาวจีนที่มีอาคารเก่าดั้งเดิมเป็นบริเวณร้านค้า และที่ตั้งของตลาดริมยม 3. ร้านขายของพื้นถิ่น 4. วัดกงไกรลาศ 5. ศูนย์เรียนรู้การทำขนมผิง ทองม้วน 6. ศาลเจ้าพ่อดาบทอง 7. ถนนสตรีทอาร์ท ซึ่งบริเวณเหล่านี้เป็นบริเวณที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปีไม่ใช่เฉพาะฤดูน้ำหลากเท่านั้น ส่วนบริเวณที่น้ำหลากหรือน้ำท่วมถึง คือ 1. บริเวณเกาะกงโดยบริเวณเกาะกงนั้นมีการส่งเสริมให้เป็นพื้นที่โฮมสเตย์เนื่องจากบริเวณดังกล่าวนี้มีบ้านเรือนชาวบ้านที่มีการอาศัยและปรับตัวได้สามารถอยู่ร่วมกับฤดูน้ำหลากได้และมีการใช้เรือเป็นพาหนะในช่วงฤดูน้ำหลาก 2. บริเวณล่องเรือชมบรรยากาศเป็นบริเวณที่ต้องพายเรือออกไปบริเวณที่น้ำท่วมทุ่งนา 3. บริเวณแข่งเรือและบริเวณจุดลอยกระทงนำไปสู่การเสนอแนะให้มีความปลอดภัยโดยเสนอแนะจุดที่ตั้งสำหรับหน่วยกู้ภัยหรือหน่วยปฐมพยาบาลซึ่งอยู่บริเวณใกล้กับจุดลงเรือ จุดลอยกระทง จุดแข่งเรือ และบริเวณตรงข้ามเกาะกงเพื่อมีการช่วยเหลือที่ทันท่วงทีเมื่อเกิดอุบัติเหตุทางน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว

รูปที่ 6.21 แสดงเส้นทางโดยรถคอกหมูส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลากชุมชนบ้านกงซ้อนทับน้ำท่วมปี2563

ที่มา : ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สามารถนำแผนการท่องเที่ยวไปออกแบบส่งเสริมให้เหมาะสมกับในพื้นที่ได้
2. ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ศึกษา เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสอบถามความคิดเห็นเฉพาะคนในพื้นที่ที่ไม่ได้มีการสอบถามนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการเก็บแบบสอบถามในการเปรียบเทียบระหว่างฤดูน้ำหลากและฤดูน้ำแล้ง เพื่อเปรียบเทียบการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยวในฤดูไหนมีความเหมาะสมในการมาท่องเที่ยว ชุมชนบ้านกงมากกว่ากัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. มปป. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว พ.ศ. 2560-2564 [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.mots.go.th/mobile_list.php?cid=393.
- กัญฐิมา แก้วงาม. 2561. การท่องเที่ยวภายใต้ภาวะวิกฤตความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอเตัง จังหวัดยะลา. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. มปป. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017052216244626.pdf.
- ญพันธ์ บรรจงภาค. 2546. วิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างน้ำและชุมชนพักอาศัยริมน้ำ กรณีศึกษาคลองบางกอกน้อย. วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชนัญญ์ พงศ์ธราธิก, สุนทรตรี นิ่มเนติพันธ์ และอนันต์ มลารัตน์. 2564. การพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชิตาวีร์ สุขคร. 2562. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย. วิทยาลัยสหวิทยาการ สาขาวิชาปรัชญา การเมืองและเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชวงศ์ อุบลีและคณะ. 2555. “การพัฒนาศักยภาพของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรีสำหรับการจัดการภัยพิบัติ”. สถาบันพระปกเกล้า
- ชลธิรา สุขสงวน. 2560. การรับรู้ความเสี่ยงและการปรับตัวต่อภัยธรรมชาติของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ชัยณรงค์ ศรีรักษ์. 2563. การสำรวจมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเมินศักยภาพเชิงการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมชุมชนโนนทัน จังหวัดหนองบัวลำภู. สาขานวัตกรรมการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน.
- จิตติมา พูลเพชร. 2564. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดิจิทัลในจังหวัดนครนายก คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธีระวัฒน์ แสนคำ. 2554. “กงไกรลาส” แห่งลุ่มน้ำยม จังหวัดสุโขทัย [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=668>.
- ณัฐณิชา ณ นคร. 2565. ประสิทธิภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวในภาวะวิกฤติบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. 2560. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เที่ยวรอบโลก. มปป. โตนเลสาบ ชีวิต สายน้ำ และกาลเวลา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.travelaroundtheworld-mag.com/travel/tonlesap350/>
- ไทยโพสต์. 2564. เคาะร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 เน้นการเติบโตยั่งยืน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thaipost.net/main/detail/115068>
- ไทยรัฐ. 2565 รู้จัก "ภูเขาไฟซากุระจิมะ" ยักษ์ที่ไม่เคยหลับไหล กับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอันน่าทึ่ง. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thairath.co.th/lifestyle/travel/2454288>
- นำขวัญ วงศ์ประทุมและคณะ. 2562. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านวาวี จังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย บัญชีเลข จิตตั้งวัฒนา. (2548). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ปารณีย์ ศรีสวัสดิ์. 2561. แนวทางการอนุรักษ์สายน้ำแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนริมน้ำในพื้นที่อำเภอบ้านดอน. สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปิยภาคย์ ภูมิภมร. 2562. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่บ้านเกาะกง ต.คลองประสงค์ อ.เมือง จ.กระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- บุญยวีร์ วิเศษสุนทรสกุลและคณะ. 2563. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ผู้จัดการออนไลน์. 2564. ปักหมุดเที่ยว “สุโขทัย” กับแลนด์อาร์ตเมืองสร้างสรรค์ 30 มิ.ย. 2564. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://mgronline.com/travel/detail/9640000063007>.
- พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์. 2560. การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พื้นที่ชุ่มน้ำหนองไชยวาน บ้านดอนแดง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. วิทยาลัยการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ภาสกร คำภูแสน. 2552. แนวทางการจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำจันทบูร จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทธิตา พงศ์ธนา. 2564. ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ริมน้ำ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนคลองบางน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยาลัยสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วิจิตรา บุญแลและคณะ. 2563. การศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ภุริ ชุณหขจรและวลีย์ ณ กลาง. 2564. กลยุทธ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทย. สาขาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.
- ศิริภา จันทร์แก้วและคณะ. มปป. สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุดถนอม ต้นเจริญ. 2560. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เสกสรรค์ สนวาและคณะ. 2563. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถิติการท่องเที่ยวและกีฬา. มปป. สถิติการท่องเที่ยวและกีฬา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/17.aspx>.
- สำนักสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). 2553. คู่มือสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา https://web.codi.or.th/wp-content/uploads/2019/05/book_Economic041258.pdf.
- อนุกุล ศิริจันทร์. 2562. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน People's Participation in Performance. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. 2562. “ลาว” อุตสาหกรรม: ชาติพันธุ์สืบสายน้ำและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์. ภาควิชาภาษาศาสตร์ คติชนวิทยา ปรัชญา และศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฤดี เสริมชยุต. 2563. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด สำหรับการท่องเที่ยวชุมชน Promotion Strategy For Community Based Tourism. สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- CC TEAM FEATURED STORIES. 2015. IRELAND: “SKELLIG MICHAEL” เกาะ STAR WARS จากกาแลคซีอันไกลแสนไกล. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.culturedcreatures.co/>
- Darasth. 2020. ล่องเรือโตนเลสาบ ทะเลสาบเขมร. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://travel.trueid.net/detail/KJMw2QBMGN0>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Harold Goodwin & Rosa Santilli. 2009. Community-Based Tourism: a success [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.andamandiscoveries.com/press/press-harold-goodwin.pdf>.
- Nuchpravee Likitsarun et al. 2017. ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการใช้จ่ายส่วนประสมทางการตลาด ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร. มหาวิทยาลัยพะเยา
- Sayan Chuenudomsavad. 2018. โตนเลสาบ (Tonle Sap, Cambodia's Water World) อาณาจักรบนผืนน้ำแห่งกัมพูชา. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://wesmilemagazine.com/tonle-sap-cambodias-water-world/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาควิชาการวางแผนภาคและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสอบถาม

เรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต(ฤดูน้ำหลาก) พื้นที่ชุมชนบ้านกง อำเภอคลองไทรลาด จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์ของปริญญาโท ภาควิชาการวางแผนภาคและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ในทางวิชาการเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ประการใด
3. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ และสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 สถานะทางครอบครัว
 เจ้าบ้าน ผู้อยู่อาศัย
- 1.3 อายุ..... ปี
- 1.4 อาชีพ
 เกษตรกร รับราชการ รับจ้างทั่วไป
 ค้าขาย ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว อื่นๆ
- 1.5 ระดับการศึกษา
 ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.6 ภูมิลำเนา
 อยู่ที่นี่มาตั้งแต่เกิด ระบุปี พ.ศ.
 ย้ายมาจากที่อื่น ระบุพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านกง.....ปี

1.8 รายได้เฉลี่ย

() น้อยกว่า 10000 บาท/เดือน

() 10000 – 15000 บาท/เดือน

() 15001 – 20000 บาท/เดือน

() มากกว่า 20000 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 เกณฑ์ประเมินศักยภาพของพื้นที่

ให้ใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่มีความสำคัญมากที่สุดที่เป็นศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญ คือ

- 1 คือ ค่าน้อยที่สุด
- 2 คือ ค่าน้อย
- 3 คือ ค่าปานกลาง
- 4 คือ ค่ามาก
- 5 คือ ค่ามากที่สุด

เกณฑ์ประเมินศักยภาพของพื้นที่	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1.สภาพกายภาพ					
1.1 อาคารเก่าแก่มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงามบริเวณริมทางหลวงชนบทหมายเลข 1055					
1.2 อาคารมีความเป็นเอกลักษณ์บริเวณเกาะกงมีลักษณะเด่นและสวยงาม					
1.3 สภาพทัศนียภาพที่เอื้ออำนวย					
2. ลักษณะภูมิอากาศ					
2.1 ปริมาณฝน					
2.2 อุณหภูมิ					
3. สิ่งอำนวยความสะดวก					
3.1 ระบบคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวก					
3.2 ถนนสายหลัก สายรองผ่านพื้นที่					
3.3 รถประจำทางผ่าน เช่นรถทัวร์					
3.4 มีท่ารถ ท่าเรือ					
3.5 ระบบไฟฟ้า					
3.6 ประปาสะอาด					
3.7 ไฟสว่างในพื้นที่บ้านกง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์ประเมินศักยภาพของพื้นที่	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
3.8 อินเทอร์เน็ต					
3.9 ระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน					
3.10 สถานที่ทิ้งขยะ กำจัดขยะ					
4.ด้านเศรษฐกิจ					
4.1 โรงแรมประเภทที่ 1					
4.2 โรงแรมประเภทที่ 2					
4.3 โฮมสเตย์					
4.4 ร้านค้าขายของพื้นถิ่น					
4.5 รีสอร์ท					
4.6 ร้านค้าขายเดี่ยวชามกะลา					
4.7 ร้านผัดไทยใบตอง					
4.8 ตลาดปลา					

ตอนที่ 3 เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว

การประเมินศักยภาพของพื้นที่	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1. แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง					
1.1 ตลาดริมยม2537					
1.2 วัดกงไกรลาส					
2. กิจกรรมการท่องเที่ยว					
2.1 ชมวิถีชีวิตการหาปลาช่วงฤดูน้ำหลาก					
2.2 ชมภูมิปัญญาการใช้เรือ					
2.3 นั่งรถคอกหมู่นำเที่ยวชมพื้นที่บ้านกง					
2.4 ร่องเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยม					
2.5 กิจกรรมชมวิถีชีวิตการทำเครื่องมือจับปลา หาปลา					
2.6 กิจกรรมไหว้หลวงพ่โตวิหารลอย					
2.7 สัมผัสวิถีชีวิตชาวเกาะกงในช่วงฤดูน้ำหลาก					
2.8 กินอาหารพื้นถิ่นบ้านกงบนเรือนแพ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประเมินศักยภาพของพื้นที่	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
3.สินค้าและอาหารพื้นถิ่น					
3.1 ขนมฝิง ขนมทองม้วน					
3.2 ปลาไร่ น้ำปลา ปลาเกลือ ปลาหย่าง เป็นต้น					
3.3 ผลิตภัณฑ์จากปลาแม่น้ำยม					
4.วัฒนธรรมและประเพณี					
4.1 ประเพณีการแข่งขันเรือ					
4.2 ประเพณีกินปลาน้ำยม					

ตอนที่ 4 เกณฑ์การประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมินศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1.พัฒนา บุรณะ พื้นฟู มรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม					
2.เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ					
3.การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่					
4.การร่วมจัดทำแผนส่งเสริมพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวกับหน่วยงานภาครัฐ					
5.เร่งฟื้นฟูพื้นที่ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกับท้องถิ่น					
6.เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ					
7.บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์ หรือกิจกรรมชุมชน					
8. ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว					
9. มัคคุเทศก์ท้องถิ่น					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 5 มาตรการการป้องกันภัย

มาตรการการป้องกันภัย	ค่าคะแนน				
	1	2	3	4	5
1. มาตรการป้องกันภัยน้ำท่วม น้ำหลากของพื้นที่					
1.1 การเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์น้ำและการเตือนภัย					
1.2 การใช้ระบบผันน้ำเพื่อลดอัตราการไหลในลำน้ำหลักเพื่อป้องกันพื้นที่สำคัญ					
1.3 การสร้างพื้นที่ปิดล้อมเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่สำคัญ เช่น คันกั้นน้ำที่สามารถเคลื่อนย้ายได้					
1.4 มาตรการป้องกันน้ำท่วมผิวจราจรบนถนนสายรอง					
1.5 ยกพื้นอาคารสูง					
1.6 วัสดุอาคารมีความแข็งแรงรับแรงปะทะของกระแสน้ำ					
2. มาตรการป้องกันนักท่องเที่ยว					
2.1 มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยทางน้ำ					
2.2 เมื่อนั่งเรือชมบรรยากาศแม่น้ำยมมีการใส่เสื้อชูชีพตลอดเวลา					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาควิชาการวางแผนภาคและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบนำสัมภาษณ์ กลุ่มบุคคลสำคัญ

เรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต(ตุน้ำหลาก) พื้นที่ชุมชนบ้านกง
อำเภอคลองไทรลาด จังหวัดสุโขทัย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์ของปริญญาโท ภาควิชาการวางแผนภาคและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2. ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้ จะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะนำไปใช้ในทางวิชาการเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ประการใด
3. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ และสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ชื่อ - สกุล..... อายุ..... ปี

เพศ..... การศึกษา..... ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน..... ปี

อาชีพ..... ที่อยู่.....

ตอนที่ 1 ลักษณะความเป็นมาของชุมชน

1.ความเป็นมาของผู้ให้สัมภาษณ์

.....

.....

.....

2.ประวัติความเป็นมาของชุมชน การตั้งถิ่นฐานของชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนทั้งที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่ยังสืบทอดต่อมาและสูญหายไปแล้ว วิถีชีวิตในอดีตและปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....
.....

4.การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตอดีตและปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....
.....

5.วิถีชีวิตมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำยมหรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

6.ฤดูน้ำหลากเป็นผลกระทบทางด้านดีหรือไม่ดี ด้านดีในด้านใดบ้างและด้านไม่ดีในด้านใดบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

7.อาชีพที่เกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลาก

.....
.....
.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 การส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูน้ำหลาก

1. ช่วงฤดูน้ำหลากควรส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชุมชนใหม่ เช่นบริเวณเกาะกงที่น้ำขึ้นมาสูงจึงมีการใช้เรือในการดำรงชีวิต และหาปลา

.....
.....
.....

2. วัดคงไกรลาศควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3. บริเวณเกาะกงควรมีการส่งเสริมให้เป็นโฮมสเตย์ในช่วงฤดูน้ำหลากหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4. ควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้การจับปลาในฤดูน้ำหลากหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในแม่น้ำยมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6.ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการกินปลาพื้นถิ่นหรือปลาน้ำยมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 นโยบายจากภาครัฐ

1.หน่วยงานภาครัฐมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายเข้ามาพัฒนาพื้นที่หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล สุพัตรา โตะบุญมา
 วัน เดือน ปีเกิด 26 มกราคม 2539 จังหวัดพิษณุโลก
 ที่อยู่ 51/1 หมู่ 2 ตำบลงปรดง อำเภอพรมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 65180
 โทร. 0824012985

ประวัติการศึกษา

2560 ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์การทำงาน

มกราคม - มิถุนายน 2561 นักภูมิศาสตร์ (นัก GIS) บริษัท ทรีดอท ดีไซน์ จำกัด
 (บริษัทที่ปรึกษาด้านผังเมือง)

กรกฎาคม 2561 - ปัจจุบัน สำนักผังเมืองรวม ส่วนที่ 2 กรมโยธาธิการและผังเมือง พระราม 9

ผลงานวิจัย

2567 สุพัตรา และปนายุ ไชยรัตนานนท์. 2567 “การส่งเสริมการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤต
 (ถดถู้น้ำหลาก) : ชุมชนบ้านกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” วารสารวิชาการ การออกแบบ
 สภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2567
 (มกราคม - มิถุนายน)